

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA
DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK SOSYAL
POLİTİKALAR - ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Eda GÖRGÜLÜ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe GÜR TÜRKDOĞAN

İstanbul – 2024

TEZ TANITIM FORMU

ADI SOYADI : Eda GÖRGÜLÜ

TEZİN DİLİ : Türkçe

TEZİN ADI : Sosyal Belediyecilik Kapsamında Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Politikalar-Arnavutköy Belediyesi Örneği

ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ANABİLİM DALI : Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans

TEZİN TARİHİ : 24.09.2024

SAYFA SAYISI : 117

TEZ DANIŞMANI : Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe GÜR TÜRKDOĞAN

DİZİN TERİMLERİ : Dezavantajlı Gruplar, Arnavutköy Belediyesi, Sosyal Destek, Sosyal Hizmet, Sosyal Stratejiler

TÜRKÇE ÖZET : Bu çalışma Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal hizmet yaklaşımını dezavantajlı topluluklara yönelik yapılan sosyal yardım stratejileri üzerinden anlamayı hedeflemektedir. Fenomenoloji deseninin kullanıldığı çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır.

DAĞITIM LİSTESİ:

1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmza

Eda GÖRGÜLÜ

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA
DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK SOSYAL
POLİTİKALAR - ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Eda GÖRGÜLÜ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe GÜR TÜRKDOĞAN

İstanbul – 2024

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının çalışmalarından yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Eda GÖRGÜLÜ

..../..../2024

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eda GÖRGÜLÜ' nün “Sosyal Belediyecilik Kapsamında Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Politikalar-Arnavutköy Belediyesi Örneği” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Fatma Gül GEDİKKAYA

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe GÜR TÜRKDOĞAN
(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Gamze TURGAYLI ZENGİN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2024

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Sosyal örgütlenme ve sosyal yardımlaşma insanlık tarihi kadar eski olsa da Sanayi Devrimi'yle birlikte sosyal yardımlar devlet tarafından planlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Sanayi Devrimi'ni takiben sanayileşme artarken kırsal alanlardan büyük kentlere doğru yoğun bir şekilde göçlerin yaşandığı görülmektedir. Sanayi Devrimi'nin neticesinde kentsel alanlara yönelik nüfus artışıyla birlikte başta sosyal olmak üzere çevresel, kültürel ve ekonomik anlamda birtakım sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Bu sorunlara karşı çözüm yollarının gerçekleştirilmesi amacıyla sosyal politika uygulamaları geliştirilmeye başlanmıştır. Merkezi hükümetlerle başlayan sosyal politika uygulamalarının yerelde de uygulanması sürecin bir ayağını meydana getirmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin hem toplumun ihtiyaçlarını karşılama noktasında hem de yaşam kalitesini arttırmada kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Yerel yönetimlerin üstlendiği bu görev dünyada Türkiye genelinde sosyal belediyecilik faktörünün güçlenmesi olarak ifade edilebilecek bir sürecin başlangıcı olarak görülmektedir. Mevcut tarihsel koşullar içerisinde sosyal belediyecilik anlayışına yönelik genel bir kanaat oluşmakla birlikte uygulamaların niteliğinin araştırılmasının önem arz ettiği görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada Arnavutköy belediyesinin toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik uyguladığı politikaların sosyal belediyecilik bağlamında incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Buradan hareketle belediyeye ait 2015-2024 yılları arasındaki stratejik planlama raporları ile 2015-2022 yılları arasındaki faaliyet raporların incelenmesiyle araştırma sürecine başlanmıştır. Bu incelemenin ardından belediyeye ait Sosyal Destek Müdürlüğü birim sorumlusu olan 10 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilerden hareketle Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyecilik stratejilerinin, sadece maddi destekle sınırlı kalmayıp, eğitim ve mesleki gelişim, sosyo-kültürel faaliyetler, sağlık hizmetleri konularında toplumun üretkenlik kapasitesini artırmaya yönelik önlemleri de içermekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır ancak bununla birlikte ulaşım hizmetleri, yetersiz katılım mekanizması ve yerel demokrasinin sağlanması konularında eksikliğin olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dezavantajlı Gruplar, Arnavutköy Belediyesi, Sosyal Destek, Sosyal Hizmet, Sosyal Stratejiler

SUMMARY

Although social organization and mutual aid are as old as human history, social assistance has been planned and implemented by the state since the Industrial Revolution. Following the Industrial Revolution, industrialization increased, and a significant migration from rural areas to large cities was observed. As a result of the Industrial Revolution, the population growth in urban areas brought about several social, environmental, cultural, and economic problems. To address these issues, social policy practices began to be developed. The implementation of these social policies at the local level forms an essential aspect of this process. In this context, local governments play a critical role in meeting the needs of the community and improving the quality of life. The responsibilities undertaken by local governments mark the beginning of a process that can be described as the strengthening of the social municipalism factor both globally and across Turkey. Although there is a general consensus on the understanding of social municipalism under current historical conditions, it is crucial to investigate the quality of its implementations. This study aims to examine and evaluate the policies implemented by the Arnavutköy Municipality towards disadvantaged groups within the framework of social municipalism. The research process began with an analysis of the strategic planning reports of the municipality from 2015 to 2024 and the activity reports from 2015 to 2022. Following this analysis, semi-structured interviews were conducted with 10 participants, who are unit managers from the Social Support Directorate of the municipality. Based on the data obtained, it was concluded that the social municipalism strategies of Arnavutköy Municipality are not limited to financial support. They also include measures to enhance the community's productivity capacity in areas such as education and vocational development, socio-cultural activities, and health services. However, it was also found that there are deficiencies in transportation services, participation mechanisms, and the establishment of local democracy.

Keywords: Disadvantaged Groups, Arnavutköy Municipality, Social Aid, Social Services, Social Strategies

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM SOSYAL POLİTİKA

1.1. Sosyal Politika Kavramının Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	3
1.2. Sosyal Politikayı Oluşturan Etmenler	7
1.2.1. Sosyal Hizmet Politikaları	8
1.2.2. Sosyal Sigorta (Sosyal Güvenlik) Kavramı	9
1.2.3. Sosyal Yardımlar	10
1.2.4. Sosyal Tazmin.....	10
1.3. Sosyal Politikaların Sağlanması Yönelik Hedefler	11
1.3.1. Toplumsal Barış.....	11
1.3.2. Toplumsal Denge	12
1.3.3. Sosyal Adalet	12
1.3.4. Sosyal Gelişme	13
1.3.5. Toplumsal Bütünleşme	14
1.3.6. Toplumsal Kalkınma.....	15
1.4 Sosyal Politikalara Getirilen Eleştiriler	29

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI

2.1. Sosyal Devletin İncelenmesi	17
2.2. Yerel Yönetimler	18
2.2.1. Yerel Yönetimlerin Alanları	21
2.2.1.1. İl Özel İdareleri	22
2.2.1.2. Belediyeler	23
2.2.1.3. Köyler.....	24
2.3. Yerel Kesimlerde Toplumsal Politikanın Uygulama Alanları	25
2.4.1. Yerel Yönetimlere İlişkin Hukuki Kaideler.....	27

2.4.1.1. Yerel Yönetim Düzenlemelerinde 2005 Dönemi.....	27
2.4.1.2. 6360 Sayılı Kanun’la Getirilen Düzenlemeler	29
2.4.1.4. Büyükşehir Belediye Kanunu’na (5126 Sayılı) Yönelik Düzenlemeler	32
2.5. Sosyal Politika Uygulamalarının Yerine Getirilmesinde Yerel Yönetimlerin Yeri.....	34
2.6. Türkiye’de Belediyelerin Yönetimi.....	35
2.6.1. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi	36
2.6.2. Belediye Yönetim Biriminin Temel Mahiyeti	37
2.7. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik	38
2.7.1. Sosyal Belediyecilik Anlayışının Türkiye’deki Yansımaları ve Hukuki Çerçevesi.....	44
2.7.1.1. T.C. Anayasası (1982).....	44
2.7.1.2. Sosyal Belediyecilik Anlayışına İlişkin Görevler (5393 Sayılı Belediye Kanunu).....	45
2.7.1.3. Sosyal Belediyeciliğin Yeni Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na (6360 Sayılı) Yansımaları.....	48
2.8. Arnavutköy Belediyesi Tarihsel Gelişimi	49
2.9. Arnavutköy Belediyesi Görev ve Yetkileri:	50
2.10. Arnavutköy Belediyesinin Vatandaşla İletişim Süreci ve İşleyişi	51
2.11. Arnavutköy Belediyesinin Sosyal Belediyecilik Kapsamında Tarihsel İncelenmesi.....	52
2.8. Sosyal Politika Uygulamalarının Dezavantajlı Gruplara Uygulanması	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALAR ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Amacı, Önemi, Sınırları ve Yöntemi.....	56
3.2. Araştırmanın Amacı	56
3.3. Araştırmanın Önemi	57
3.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	58
3.5. Araştırma Metodolojisi.....	58
3.6. Verilerin Toplanma Aşaması.....	60
3.7. Verilerin Analizi.....	60
3.8. Nitel Araştırmada Geçerlilik ve Güvenilirlik	61
3.12. 2015-2019 Yılları Strateji Planı Hedeflerinin Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde İncelenmesi	62

3.13. 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedeflerinin Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde İncelenmesi	69
3.14. Görüşmeler Neticesinde Elde Edilen Bulgular.....	77
3.14.3. Yaşlı ve Engellilere Yönelik Hizmetler:.....	77
3.14.1. Kentsel Dönüşüm:.....	78
3.14.2. Sosyal ve Psikolojik Destek:.....	79
3.14.4. Kültürel ve Sanatsal Faaliyetler:.....	80
3.14.5. Eğitim ve Öğrenme:.....	81
3.14.6. Ekonomik ve Fiziksel Destek:	82
3.14.6.1. Sıcak Yemek Hizmetleri:	83
3.14.6.2. Cenaze ve Taziye Hizmetleri:	84
3.14.6.3. ASYAM Market ve Kart Uygulaması:	84
3.14.6.4. Erzak ve Gıda Yardımları:	85
3.14.7. Özel Eğitim, Psikolojik Danışmanlık Rehberlik ve Sağlık Hizmetleri: .	85
3.14.8. Sığınmacı ve Göçmenlere Yönelik Hizmetler:	88
3.14.9. İstihdam Destek Hizmetleri:	89
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	90
KAYNAKÇA	94

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABİM	: Arnavutköy Belediyesi İstihdam Merkezi
ASYAM	: Arnavutköy Sosyal Yardımlaşma Marketi
AYEM	: Arnavutköy Yaşlı ve Engelli Merkezi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Belediyelerin Evrensel Nitelikleri/ Türkiye’deki Belediyelerin Nitelikler.....	38
Tablo 2: Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Hedefleri.....	64
Tablo 3: Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Arası Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Hedefleri.....	66
Tablo 4: Arnavutköy Belediyesi'nin Dezavantajlı Gruplara Yaptığı Yardımlar.....	67
Tablo 5: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Stratejik Plan Hedefleri.....	70
Tablo 6: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-1.....	73
Tablo 7: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-2.....	74
Tablo 8: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-3.....	76
Tablo 9: Arnavutköy Belediyesi'nin Dezavantajlı Gruplara Yaptığı Yardımlar.....	77

ÖNSÖZ

Bu çalışma, yerel yönetimlerin dezavantajlı kesimlere yönelik uygulamalarını sosyal politika incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyeçilik stratejilerini ve bu stratejilerin etkilerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Arnavutköy Belediyesi'nin toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik politikalarının incelenmesi, sosyal politika ve yerel yönetimler alanında yapılan literatür çalışmalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu tezin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Bu tez çalışması boyunca birçok kişinin destek ve katkılarıyla bu çalışmanın tamamlanmasına olanak sağlandı. İlk olarak, tez danışmanım Tuğçe Gür Türkdoğan'a içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Değerli rehberliği ve yol gösterici tavsiyeleri sayesinde bu çalışma şekillendi. Ayrıca, Arnavutköy Belediyesi yetkililerine ve Sosyal Destek Müdürlüğü birim sorumlusu olan katılımcılara verdikleri bilgi ve katkıları için teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca, aileme ve arkadaşlarıma sonsuz destekleri için teşekkür etmek isterim. Bu çalışma boyunca verdikleri motivasyon ve cesaret benim için çok değerlidir.

Eda Görgülü

İstanbul, 2024

GİRİŞ

Toplumlar bir bütün olarak içlerinde farklı toplulukları barındırmaktadır. Bu topluluklar içerisinde kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan dezavantajlı gruplar her zaman var olmuştur. Karşılaşılan sosyal problemlere karşı çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve sunulması ise toplumların düşünsel yapısı, dini inancı, siyasal yönelimi, sahip olunan ekonomik ve sosyal şartların da etkisiyle değişmektedir. Pre-kapitalist toplumlarda sosyal sorunların giderilmesinde giderek önemli bir rol oynayan soydaşlık, kabile hayatı vb. kurumların zamanla yerel ve dini kuruluşların olduğu geleneksel kurumların üstlendikleri görevlere doğru bir evrilme geçirmiştir. Modern devlet ile birlikte ortadan kalkan cemaat ilişkileri, yeniçağın sorularının çözümü noktasında modern kurumların varlığına yönelik bir ihtiyacı doğurmuştur. Sanayi devrimi sonrasında kentlerden yoğunlaşan işçi sınıfı, yeni birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Kentlerde çalışma koşulları ve yaşam şartları kötüleşen işçi sınıfı buna karşılık tepkisini yoğunlaştırmıştır.

Artan sorunlarla mücadele etme noktasında geleneksel kurumların çözümlerinin yetersizliğiyle karşı karşıya kalınmıştır. Yetersizliğin ancak modern bir oluşumla çözülebileceği inancı sosyal devletin aktif bir konumda olmasını sağlamıştır. Sosyal devlet; sosyal adalet ve sosyal barışın gerçekleştirilmesinde aktif konumda olmuştur. Devletin toplumsal alandaki belirleyici etkisinin ve yetki alanının genişlemesinin problemleri yaygınlaştırdığı iddiasından hareketle ise 1980'li yıllar ve sonrasında küreselleşme süreci dahilinde neo-liberal anlayışın hakim olduğu bir dönemle karşı karşıya kalınmıştır. Devletin hizmet sunmaya yönelik rolü merkezi yönetimden yerel yönetimlere olan vurguyu arttırmış durumdadır. Yerel yönetimler ve onların içerisinde ise özellikle belediyeler sosyal politikaları gerçekleştirme görevini devralmışlardır.

Bu bağlamda çalışma üç ana bölüm üzerinden tasarlanmaktadır. Birinci bölümde sosyal politika kavramının incelemesi yapılmıştır. İkinci bölümde yerel yönetimlerin sosyal devlet anlayışı hususu değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise Arnavutköy Belediyesi'nin toplumdaki dezavantajlı kesimlere yönelik yapılan uygulamaları ele alınmıştır.

Türkiye sosyal belediyecilik anlayışıyla 1970’li yıllarla birlikte tanışmaya başlamıştır. Belediyeler bu yıllarda merkezden bağımsız olarak bütçe oluşturabilme, vatandaşın idareye aktif katılımını sağlama ve yerelde vatandaşlara yönelik sosyal destek sunabilmeye başlamışlardır. Yerel yönetimlere aratan vurgunun sonucunda 1990 ve 2000’li yıllara belediyeler sosyal ihtiyaçları gerçekleştirme konusunda merkezin sunduğu bütçenin yanında özel sektörün hizmet alanlarından yararlanabilen bir sosyal belediyecilik anlayışı güç kazanmıştır.

Çalışmaya sosyal politika kavramı üzerine detaylı bir incelemenin yapılmasıyla başlanmıştır. Bununla birlikte Türkiye’de yerel yönetimlerde sosyal politika başlığı altında ise farklı yerleşim alanlarında yapılan uygulamalara dönük bir değerlendirme yapılmıştır. İlgili faaliyetlerin ve problemlerin açıklandığı bu kısımda araştırma öncesi literatür taramasını içermektedir. Arnavutköy Belediyesi’ne 2015-2024 yılları arasındaki stratejik planlama raporları ile 2015-2022 yılları arasındaki faaliyet raporların incelenmesinin yanında belediyeye bağlı Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü bünyesindeki birim sorumlularıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi deseni olan fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenolojik desenin kullanılmasında esas olarak sosyal belediyecilik çalışmalarını aktif bir şekilde sürdüren görevlilerin görüşlerinden faydalanarak konuyla ilgili muhataplarla direkt temas kurulması amaçlanmıştır. Çalışmanın hedefi ise dezavantajlı kesimde yer alan vatandaşlara yönelik uygulanan sosyal politika uygulamalarının belirlenebilmesidir. Ayrıca çalışmanın bir diğer hedefi de sunulan hizmetlerdeki eksikliklerin saptanması ve öneriler sunulması sonucunda, başta kamu kurumlarının sunduğu tüm hizmetlere erişimde zorluk yaşayan toplumun dezavantajlı kesimleri olmak üzere, politika yapıcılara ve nitelikli profesyonellere daha etkin hizmetler sunulmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL POLİTİKA

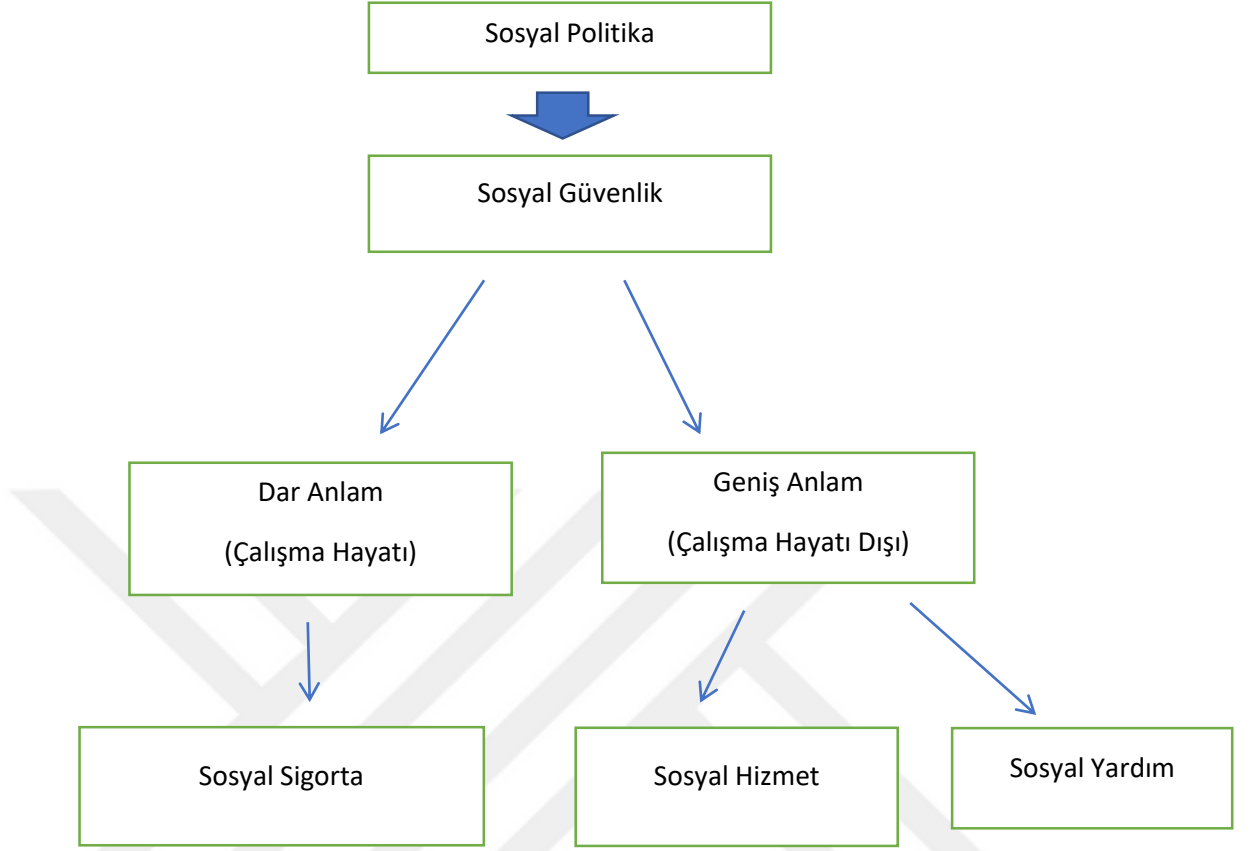
1.1. Sosyal Politika Kavramının Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Sosyal politikayı tanımlarken 18. yüzyılda kapitalizmin ilk dönemlerindeki yoksulluk yasalarına, hatta daha önceki dönemlerinde kiliseler, aile kavramı, hayırsever sivil toplum kuruluşları vs. gibi devletin ve toplumun yoksullara karşı ahlaki sorumluluğunu gösteren uygulamalara kadar uzatmak mümkün. Ancak modern anlamda sosyal politikadan söz ederken, toplumsal ahlaki sorumluluktan ve gönüllülük esassından devlete geçen bir dayanışma anlayışı ile ahlaki dayanaktan hak temeline geçen bir kopuştan söz etmek kaçınılmaz olmaktadır. Modern anlamda sosyal politika, insan haklarının ve demokrasinin değişmesine dayalı olarak gelişen, devletin toplumu uzlaştırma hedefiyle ilgili ve toplumun farklı kesimlerine ve çeşitli sorun alanlarına yönelik bir politika olarak tanımlanabilir. Bu nedenle sosyal politikayı toplumsal düzenin, ekonomik, demografik, sosyo-politik, kültürel ve kurumsal bir bütünlük olan toplumsal projenin bir parçası olarak düşünmek mümkündür. Bu bütünlüşme projesinin nasıl bir yol izleyeceği ise, küresel sistemlerden toplumsal değişkenler ve siyasal iktidarlara kadar uzanan birçok etken belirlenmektedir.

Sanayi Devrimi ile başlayan kitlesel işsizliğin oluşması, iş bulabilenlerin ise hayatta kalabileceği kadar ücretlendirilmeleri, toplumun ailece işçileştirilmesi ve kötü çalışma koşullarına karşı çözüm üretme adına geliştirilen reformist çabalar sosyal hizmet politikalarını ifade etmektedir. Bu yönüyle sosyal politika, çalışma hayatındaki olumsuz gelişmelerin ürünüdür. Sosyal politikalara bu çerçeveden bakıldığında dar anlamlı sosyal politikaları yansıtmaktadır. Bu anlamda sosyal politikalar geçmişten günümüze gelen çalışma hayatındaki işçi ve işveren arasındaki oluşan çatışmaları devlet müdahalesi ile dengeye getirebilme çabası ile sosyal politikalar düzenlenmiştir. Bununla birlikte sosyal politikaların birde geniş anlamı bulunmaktadır.

Sosyal politikanın bir de geniş anlamda tanımı bulunmaktadır. Geniş anlamada sosyal politika çalışma hayatı dışındaki bütün sosyal meseleleri gündemine alır. Yani toplumdaki tüm dezavantajlı kesimlere yönelik adımları kapsamaktadır. Bu sebeple sosyal yardımlar da sosyal politikanın geniş anlamı içinde yer almaktadır.

SOSYAL YARDIMLARIN SOSYAL POLİTİKALAR İÇİNDEKİ YERİ

Kaynak: <https://kriterdergi.com/yazar/faruk-tasci/son-yirmi-yilda-sosyal-politikanin-sosyal-yardim-alanindaki-gelistmelerini-okumak> (Erişim Tarihi:15.07.2024)

Yukarıda ki tablodan da anlaşılacağı üzere sosyal politikaların birçok uygulama alanı bulunmaktadır. Bunlar sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlardır. Sosyal güvenlik kavramı çalışma hayatı içerisinde kendisini göstermektedir, çalışma hayatın dışında kalan kısımlarda ise sosyal yardımlaşma ile sosyal hizmet uygulamaları çalışma hayatı dışında kalanlara yönelik bir yöntem olmakla birlikte muhtaç durumdakilere yönelik yapılan aynı ve nakdi destekler olarak kendini göstermektedir.

Sosyal Politika tarım toplumundan sanayi toplumlarına geçişinde birçok sosyo-ekonomik değişiklikle karşılaşmıştır. Sanayi öncesi dönemde sosyal politikalar genellikle yerel topluluklar ve kiliseler aracılığıyla yönetilen hayırseverlik faaliyetleriyle sınırlandırılmış durumdadır. Feodal sistem içerisinde sosyal destek mekanizmaları lordlar ve serfler arasındaki ilişkiler ağıyla düzenlenmiştir. Ancak sanayi devriminin neticesinde geleneksel yapıları çökmeye başlamıştır. Feodalizm

atmosferi tam bir hapisane atmosferi, şehirdeki ticari etkinliğinki ise tam bir özgürlükçü atmosferiydi.(Huberman,2016, s. 38)

Geçmişten günümüze değin farklı biçimlerde ortaya çıkan tanımları olduğu görülen sosyal politika kavramının tanımlarının üzerinde yer alan dar anlam ve geniş anlam, tarihsel süreçte sosyal politikanın değişik uygulama ve hedeflere yönelmesinden kaynaklanmaktadır. Sosyal Politika kavramın ilk olarak ortaya çıktığı zamanlarda toplumsal sınıfların baş gösterdiği dönem de işçi sınıfının içinde bulunduğu şartlardan ötürü karşılaştığı maddi manevi problemlerini çözüme kavuşturmak ve gelir dağılımı adaletini sağlamak amacı ile anlam bulduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sosyal politika kavramı insan hakları ve demokratik hakların gelişmesinin yanında bir devlet ideolojisi olarak görülmekte ve toplumların gelişmişlik düzeyine göre de değişiklik göstermektedir. Ancak günümüze gelinen süreçte sosyal politika, toplumun gereksinimleri ışığındaki politik uygulamaları ifade etmektedir (Güven, 2001, s. 16)

En genel anlamıyla incelendiği zaman sosyal politika temelde 19. yüzyılda toplumsal değişim ve dönüşümü sağlayan kapitalist üretim biçimi toplumu iki temel sınıfa bölmüştür. Bunlar burjuvazi ve proletarya toplumlarıdır. Sanayi devrimi üretimin toprak ve iş gücünden koparılıp kentleşme ve makineleşmenin hızlanmasıyla Fordist seri üretime geçirmiş olmasıyla birlikte üretimde hız kazanmış toplumsal alanda farklılaşmalar yaşanmaya başlamıştır. Ancak makineleşme topraktan kopuşun ile birlikte kentleşme hızlandığı için toplumsal sorunsal sorun baş göstermiştir. Kapitalizm geliştikçe işçiler yoksullaşmaktadır kapitalist üretim tarzının sağladığı olağan dışı zenginlik toprak ve sermaye sahipleri tarafından gasp edilir ancak işçi ile emeğinin ürünü arasındaki bu ayrılık aslında basitçe işçiye ait malların gasp edilmesi olarak görülür. (Giddens,2014, s.41)

Sosyal politikalar bu toplumsal sorunların çözümüne ve sorunların azaltılmasına odaklanmıştır. Sosyal politikaların devletin ideolojik ve toplumsal değişiminde uyguladığı politikalar olduğu ve farklılık gösterdiği için bu politikalar sanayi devriminden en çok etkilenen ve zarar gören işçi sınıfı üzerinde de işçi hakları olarak tanımlanmaya ve uygulanmaya başlamıştır. Sanayi Devrimi'nin yarattığı bazı işçi sorunlarını toplum yararına olacak şekilde çözmek için devletin almış olduğu

tedbirlerin yanında bilimsel dünyadan gelen düşünceler de sosyal politikaların gerekliliğini göstermiş ve bu politikaların oluşması ve uygulanması sağlanmıştır. Bu tedbir ve fikirlerden bazıları işçi ücretlerinin düşüklüğü, kadın ve çocuk işçiliği, ticari kazancın önceliği ve hakimiyeti gibi o dönemin sorunlarına getirilen çözüm önerileridir. Bu minvalde, Almanya'da kapitalizmle birlikte 19. yüzyılın ikinci yarısında görülmeye başlanan ve işçi sınıfının problemlerini ortadan kaldırmayı amaçlayan uygulamalar, sosyal politika uygulamalarının başlangıcı olarak görülmektedir (Çubuk, 1983, s. 11).

Kessler, sosyal politika alanındaki önemli çalışmalarıyla tanınmaktadır. Kessler'in sosyal politika anlayışı, kapitalist bir ekonomide sınıf farklılıklarını azaltmayı veya yok etmeyi amaçlamanın yanında; mevcut düzeni korumaya ve güçlendirmeye yönelik politikaları içermektedir (Tuna ve Yalçıntaş, 1985, s. 30). Buradan hareketle sosyal politika, toplumsal sınıf hareketlerine, mücadelelerine ve farklılıklarına karşı devletin devamlılığını hedefleyen ve bu doğrultuda çalışan politikaların tümünü kapsamaktadır (Özaydın, 2008, s. 165).

Sosyal politika kavramı, sanayi devrimiyle birlikte 20. yy'a kadar dar anlamıyla uygulanırken İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllar içinde toplumun teknolojik ve toplumsal değişimi ile birlikte bu kavramda da birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Bu sayede günümüze gelindiğinde sosyal politika kavramı topluma ilişkin ekonomik, toplumsal kültürel ve demografik hemen hemen her konuyu içinde barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani toplumun geniş yelpazesini kapsamakla birlikte toplumdaki özel grupların sorunlarını da kapsam içine almaktadır. Bu çerçevede, mevcut sosyal politikalar, toplumsal korumaya ihtiyaç duyan gruplara odaklanmaktadır. Bu gruplar; engelliler, çocuklar, kadınlar ve alil ve acizlerdir. Hatta artık kadınlara, engellilere, gençlere ve çocuklara yönelik sosyal politika başlıkları da kavramın temel alt alanları arasına girmiştir (Koray, 2000, s. 11). Bu minvalde sosyal politikalar, işçi sınıfının dar sınırları dışına çıkarak köylü, esnaf, serbest meslek sahiplerini ve memurları kapsamaya başlamıştır (Çubuk, 1983, s. 11). Yani yalnızca belirli bir sınıfın değil, toplumun tüm katmanlarının gereksinimlerini kar amacı gütmeyen karşılamayı amaçlayan bir kamu politikası olarak nitelendirilmektedir (Koray ve Meryem, 2007, s. 461). Son olarak sosyal politikaların genel olarak toplumsal problemlere çözüm üretmek için oluşturulmuş araç niteliğindeki uygulamalar olduğuna yönelik yorum yapılabilir.

Sosyal politika kavramının ortaya çıkmış olduğu dönemden bu yana yaşanan uygulama örnekleri incelendiğinde ilk olarak 1834 yılı İngiltere Yoksulluk Yasası öne çıkmaktadır. Bu yasa ile İngiltere’deki yoksulluk yönetiminin reforme edilerek daha merkezi bir sistem getirilmiştir. İşsizliğin ve yoksulluğun azaltılmasıyla yardım sisteminin suistimal edilmesi önlenmek amaçlanmıştır (Kovancı, 2003, s. 83-85). Bismarck’ın ortaya koyduğu Sosyal Sigorta Yasaları akla gelmektedir. Modern sosyal güvenlik sistemlerini temellerini atan bu yasalar Hastalık Sigortası, İş Kazası Sigortası’na ek olarak Yaşlılık ve Malullük Sigortası şeklinde ortaya çıkmıştır. 1883 yılında yürürlüğe konulan Hastalık Sigortası, işçilere hastalık durumunda mali destek sağlamak amaçlı olarak oluşturulmuştur. İşçiler ve işverenler tarafından finanse edilen bu sistemde sağlık hizmetleri, ilaçlar ve hastalık izni boyunca maaşın bir bölümünün ödenmesini kapsamaktadır. 1884 yılı İş Kazası Sigortası ise İş kazası durumunda işçilerin korunmasını amaçlamaktadır. Sigorta primleri tamamen işverenler tarafından ödenmektedir. Bu sigorta türü kapsamı dahilinde iş kazası sonucunda sakat kalmış olan veya vefat eden işçilerin ailelerine tazminat ödenmesi bulunmaktadır. 1889 yılı Yaşlılık ve Malullük Sigortası ise yaşlılık döneminde olan ya da iş göremez durumda olan işçilere ekonomik destek sağlanmasını hedefleyerek uygulanmaktadır. Bu sigorta kolunun finansmanı da işçiler ve işverenler tarafından finanse edilmektedir. Emeklilik yaşının 70 olarak belirlenmesi sonucunda bu yaşa ulaşan işçilerin düzenli maaş alması sağlanmıştır (Özmen, 2017, s. 602-603). Franklin D. Roosevelt tarafından 1933 yılında başlatılan Yeni Düzen programı, Amerika Birleşik Devletleri’nde Büyük Buhran’ın etkilerini hafifletmek ve ekonomik toparlanmayı sağlamak amacıyla uygulanan geniş kapsamlı sosyal ve ekonomik reformlar dizisidir. Yeni düzen, devletin ekonomi ve toplum üzerindeki rolünü büyük ölçüde genişletmiş ve modern refah devletinin temelleri atılmıştır. Yeni Düzen’in sosyal politika alanındaki temel unsurları ise sosyal güvenlik yasası, iş programları, tarım politikaları, bankacılık ve finansal reformlar ve son olarak işçi haklarının geliştirilmesidir (Kurtbağ, 2020, s. 380).

1.2. Sosyal Politikayı Oluşturan Etmenler

Sosyal politikalar devletin toplum sağlığının koruması için uyguladığı ve toplumun refah seviyesinin artması için uyguladığı politikalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar esasen gelir dağılımı, toplumsal güvenlik, kamu iktisadi

teşebbüsleri, kamu harcamaları, kamu gelirleri, fiyat kontrolleri gibi ekonomik etmenleri öncellemenin ve politikaları bu ölçütlere göre belirlemenin yanında adil eğitim, konut yardımı ve diğer sosyal yardımları da içeren sosyal politika araçlarıdır.

1.2.1. Sosyal Hizmet Politikaları

Genel olarak sosyal hizmet, insan iradesi haricinde beliren yoksulluk ile eşitsizlik durumunu bertaraf etmek, değişen şartlar doğrultusunda beliren problemleri çözüme kavuşturmak ve toplumu refaha kavuşturmak için tekrardan düzenlenen ve ihtiyaçlara göre biçimlenen hizmetler programı olarak ifade edilmektedir (Yıldırım, 2014, s. 82-83). Bu çerçevede sosyal hizmet; bireylerin içinde bulundukları şartlardan kaynaklı ve kendi iradeleri dışında meydana gelen maddi, manevi ve toplumsal problemlerini, yoksunluklarını gidermeye yardımcı olmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda sosyal hizmet yaşam standartlarının artırılmasına olanak tanıyan hizmetlerin sistemli ve programlı olarak bütününe ifade etmektedir (Örnek, 2010, s. 15).

Sosyal hizmetler konusu gereği çok çeşitli toplumsal hedef gruplarını kapsamaktadır. Sosyal hizmetlerin temel amacı, bireyi toplumun bir üyesi olarak geliştirmek ve topluma aidiyet duygusunu güçlendirmektir. Bu bağlamda, sosyal yardım hizmetleri, toplumsal açıdan yoksun insanların yaşamlarını daha elverişli hale getirme sorununu ile ilgilenmektedir. Bu kesimler, çocukları, yaşlıları, yoksulları, kadınları, zihinsel ve fiziki engellileri ve toplumsal adaletsizlikten etkilenen herkesi kapsamaktadır. Ayrıca sosyal hizmet kuruluşları, toplumsal dengesizlikleri azaltmayı amaçladıkları için kar amacı güden kuruluşlar değildir (Şenkal, 2005, s. 41).

Sosyal hizmetler, her ülkenin kendi toplumsal ve ekonomik şartlarına ve gelişmişlik düzeyine bağlı olarak farklı anlam ve farklı uygulama biçimlerine sahiptir. Bazı sosyal hizmet uygulamaları sosyal refahı öncelerken, diğer uygulamaların yoksulluğu azaltmak ve toplumdaki savunmasız gruplara eşit fırsatlar sağlama gibi farklı hedefleri bulunmaktadır (Titmuss, 1974, 28).

1.2.2. Sosyal Sigorta (Sosyal Güvenlik) Kavramı

İnsanlar yaşamlarını sürdürürken farklı sebeplerden dolayı maddi veya manevi olarak kayıplar verebilirler. Bu kayıplar trafik kazası, yangın, hastalık sakatlık durumları gibi birçok etken olabilir. Bu tarz olası kayıplardan önce insanlar önceden önlem alabilmesi için bir zorunluluk hali oluşturulmaktadır. Sosyal sigorta bu tip kayıpların olma ihtimalinde bireylerin kendilerini ve mal varlıklarını güvence altına alma durumları anlamında kullanılmaktadır.

1874 yılında ekonomik kriz çıkması sonucunda Almanya’da birçok işçi işten çıkarılmıştır. Bunun sonucunda işten çıkarılan işçiler kendi haklarını savundukları düşündükleri Sosyal Demokrat Partisi etrafında toplanmasıyla birlikte ülkede işçiler için işçi sağlık sigortası, kaza sigortası, yaşlılık sigortası gibi sosyal sigortalar çıkararak zamanla Almanya’da başlayan sosyal sigorta kavramı Avrupa’ya da yayılmıştır (Marshall, 1963).

Türkiye’de sosyal sigorta kavramı ise; ilk olarak Osmanlı Devleti zamanında asker ve memurların herhangi bir kaza geçirmeleri sonucunda hastalanmalarına veya ölümlerine karşı uygulanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında tek parti altında sosyal güvenlik sadece asker, memur ve bürokratlara sağlanmıştır. Çok partili döneme gelindiğinde ise başta sanayi sektörü olmak üzere birçok sektörde değişimler yaşanmıştır. Endüstriyel kaza ve meslek hastalığı programının 1945 yılında ilk kez oluşturulduğu görülürken bu programın devamında İşçi Sigorta Kurumu faaliyete başlamıştır. Birbirini takip edecek biçimde 1950 ve 1951 yılında yaşlılara yönelik sağlık sigortasıyla birlikte kronik hastalıkların tedavisinin yanında ve analık sigortaları da yürürlüğe getirilmiştir. 1957’de yaşlılık ölüm sigortası oluşturulurken daha önce parçalı bir yapısal düzen teşkil eden kurumlar emeklilerin yararı ön planda tutularak Emekli Sandığı bünyesinde toplanmıştır. 1960 askeri darbesinin ardından askeri personelin iktisadi durumunu iyileştirebilmek amacıyla Ordu Yardımlaşma Teşkilatı’nın (OYAK) kurulması kararlaştırılmıştır. İşçilerin sosyal haklarının korunması için oluşturulan ancak parçalı yapısı bulunan sigorta programları ise 1965 yılında Sosyal Sigorta Kurumu bünyesinde toplanmıştır. BAĞ-KUR teşkilatı 1972 yılında bağımsız çalışanlar için kurulurken Toplumsal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fon Vakfı, toplumsal yardım ve hizmet programlarını bir çatı altında birleştirmek amacıyla 1986 yılında kurulmuştur (Bayri, 2013, s. 18-19). 20 Mayıs

2006 tarihinde 5502 sayılı Kanunla Sosyal Sigortalar Kurumu kurulmuş; böylece yukarıda bahsi geçen kurumlar tek bir çatıda toplanmıştır.

1.2.3. Sosyal Yardımlar

Bireylerin kendi geçimlerini ya da birlikte yaşamış olduğu bireylerin geçimini sağlamakta zorlandığı hallerde onlara yönelik uygulanan sosyal politika uygulamaları sosyal yardım olarak değerlendirilmektedir. Sosyal yardımların yapılacağı bireyler öncelikle ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesiyle veya ihtiyaç sahiplerinin gerekli yerlere başvuru yapmasıyla belirlenmektedir. Sosyal yardım, bir kamu politikası olarak uygulanmanın yanında ve toplumda ihtiyaç sahibi kişilere yapılan yardımları ifade etmektedir. Ayrıca, genellikle devlet tarafından tek taraflı olarak sağlanan vergilerin yanında finansmanı yapılan maddi nitelikteki yardımlar da bu kapsamda değerlendirilmektedir (Aydın, 2008, s. 28).

Sosyal yardımlar aynı zamanda devletin sosyal güvenlik sektörü içinde geçerli olan bir kavramdır. Bu sebeple sosyal yardımlar devletin vatandaşlarının sosyal refahını dengelemek ve eşit koşullarda yaşayabilmesini sağlamak için gerçekleştirilen faaliyetleri ifade etmektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Kurumu'nun 14 Haziran 1986 tarihli 3294 sayılı kanunla kurulmasıyla birlikte Türkiye'de sosyal yardımlaşma alanındaki önemli gelişmelerden birisi gerçekleşmiştir. İlgili kurum aracılığıyla toplumdaki dezavantajlı olarak nitelendirebileceğimiz aciz, muhtaç, fakir, engelli vatandaşlara ve Türk vatandaşı olan yabancılara da ayırım gözetmeksizin yardımlar yapılmıştır. Kurum toplumda dezavantajlı bireylere yardım ederken bireylerin yaşam kalitesini iyileştirme ve arttırmanın yanında aynı zamanda işsizliğin azaltılması, yoksulluk seviyesinin düşürülmesi, yaşanan göçlerin olumsuz etkilerinin giderilmesi gibi amaçları da kendisine hedef edinmiştir.

1.2.4. Sosyal Tazmin

Sosyal tazmin insanların karşılaştığı maddi manevi sorunların sonucunda uğradıkları zararların giderilmesi ve karşılığının ödenmesi olarak değerlendirilir. Bu sebeple eğer vatandaşın uğradığı zarar devlet tarafından meydana gelmişse bu zararın tümünün ödenmesine sosyal tazmin denilmektedir.

Zonguldak ve Ereğli'de çalışan madencilerin sağlık ve iş birliğini korumayı amaçlayan 1921 tarihli kanun, Türkiye'de toplumsal tazminata ilişkin ilk düzenleme niteliği taşımaktadır. Bu kanunla beraber işverenler, işçilerin maaşının yüzde 1'ini aşmamak kaydıyla oluşturmuş oldukları ihtiyat ile yardımlaşma sandığına parasal yardım yapmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla işverenler işçilere bir şey olursa o fonlardan yardım alabileceklerdir (Talas, 1992, s. 85). 2004'te kanun maddesi olarak güncellik kazanan 5233 sayılı kanun da sosyal tazmin hususunun yasal olarak güvence altına alınmasının sağlamıştır. Bu kanun kapsamına göre terör ve terörle mücadelede doğan zararlar karşısında kişiler eğer bir mağduriyet durumu yaşarlarsa maddi ve manevi anlamda tazminat almaları hükme bağlanmıştır (5233 Sayılı Kanun, 2004).

1.3. Sosyal Politikaların Sağlanmasına Yönelik Hedefler

Toplumumuzda insan haklarının korunması, özgürlük, eşitlik, adalet ve toplumsal refah gibi temel kavramların önemi artarken, bu değerlerin etkin bir şekilde hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi için nitelikli bir toplumsal yapının yanında kurumsal alanlardaki yetkin personel gerekliliği de giderek daha fazla fark edilmektedir. Bu tarz gelişmelerin olması, sosyal politikaların insana dokunan yönüyle beraber kapsadığı alanın da değişmesine neden olmuştur (Şenkal, 2007, s. 43). Sosyal politikaların amaçlarına ulaşırsa, toplumsal denge ve toplumsal uyum kolaylıkla sağlanacak ve toplum bir denge içinde var olacaktır. Barış, adalet, gelişme, bütünleşme, kalkınma ve korunma gibi kavramlar, sosyal politikaların toplumların dengesi açısından önemini ifade etmektedir.

1.3.1. Toplumsal Barış

Sosyal politikalar toplumsal alandaki tüm olaylara uyum ve bütünlük çerçevesinden bakmaktadır. Sosyal politikaların ana hedefleri, toplumda yer alan kişilerin dayanışma ve kaynaşma içinde bütünleşebilmesidir. Toplumda kişiler arasında ve toplumsal sınıflar arasında farklılaşmalar arttıkça, sınıfsal tabanda çatışmalar da kaçınılmaz olacaktır. Toplumda yer alan tüm bireylerin onur ve şerefine yaraşır bir hayatın sunulması, toplumun bütün üyeleri arasında barışı mümkün kılmak, toplumsal barışın ana hedefleri arasında yer almaktadır. Toplumsal barış, yalnızca işçi ile işveren arasındaki barışı temin etmek için kendisine hedef koymamaktadır.

Toplumsal barışın temel hedefi, toplumdaki bütün üyeler arasında barışı temin etmektir (Şenkal, 2011, s. 46).

Toplumsal barış, başlangıçta işçi ve işveren arasındaki sorunlara çözüm bulmak için oluşturulmuştur. Çalışanların menfaatlerini korumak, toplu sözleşmeleri uygulamak, işverenlere karşı çalışanların lehine kanunlar hazırlayıp önerilerde bulunmak, çalışanları yasal hakları konusunda bilgilendirmek, çalışanlar ve işverenler arasında köprüler kurmak gibi temel görevleri olan sendikalar, toplumsal barış açısından en önemli kurumlardandır (Ören, 2013, s. 136-137).

1.3.2. Toplumsal Denge

Bir ülkede insanların bir arada yaşamalarını kolaylaştıran, bireylere verilmiş olan toplumsal rollerin yerine getirilmesini sağlayan toplumsal bir düzen vardır ve bu düzeni sağlayan toplumu bir arada tutan öğretilerin nesiller boyu devam etmesini sağlayan toplumsal bir denge vardır. Bu dengenin devamlılığını toplumun ürettiği kuramlar sağlamaktadır. Toplumsal dengenin sağlıklı bir şekilde kurulup devam edebilmesi için devletin rolü geniştir. Devlet toplum ihtiyacına göre birey veya gruplara eşit hizmet sağlamakla yükümlüdür. Toplumsal dengenin amacı, ülkede yaşayan toplumun tüm bireylerine sağlık, barınma, altyapı hizmetleri, toplumsal hizmetler ve güvenlik hizmetlerinin eşit olarak ulaştırılmasıdır (Güven, 1995, s. 24).

Benzer biçimde toplumsal denge, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını minimize etmek ve bölgesel ekonomik kalkınmayı mümkün kılmak suretiyle ekonomik ve toplumsal hizmetlerin bölge sakinlerine eşit olarak ulaştırılmasıdır (Tuna ve Yalçıntaş, 1999, s. 211). Gelir dağılımı, toplumsal denge için önem arz etmektedir. Toplumsal eşitlik ise gelirin toplumun tüm üyeleri arasında eşit olarak dağıtılması anlamında kullanılmaktadır (Şenkal, 2011, s. 44).

1.3.3. Sosyal Adalet

Geçmişten günümüze birçok alanda karşılaştığımız kavramlardan biri de adalet kavramıdır. Bir toplumda adaletin varlığı, o toplumdaki tüm bireylerin hakları bakımından eşit olması ile ilgili olmasıdır. Bu, ırk, renk, din, dil veya cinsiyete bakılmaksızın toplumun her kesiminin ve tüm üyelerinin kanun önünde eşit şekilde

yargılandığı ve eşit haklara sahip olduğu manasına gelmektedir. Sosyal adalet ilkesi, sosyal refahın yine toplumun tüm üyelerine eşit şekilde dağıtıldığı ve ondan yararlanıldığı, toplumun tüm üyelerinin kendilerini ruhsal ve bedensel olarak tam ve güvende hissettikleri bir toplumsal düzeni ifade etmektedir.

İlk sosyal adalet kavramının ortaya çıkışı 19. yüzyıl sonlarında sanayi devriminin yaşanması ve sosyal sınıfların keskinleştiği dönemde olmuştur. Özellikle işçi sınıfının ortaya çıkışıyla adalet ilkesi kendisini göstermiş durumdadır. Günümüzde ekonomik olarak zayıf olan işçilerin güçlülerden korunması sosyal adalet ilkesi altında değerlendirilmiştir. Sosyal adalet anlayışına göre herkes başkalarına bağımlı olmadan var olabilmeli ve kendilerini geliştirebilmeleri için eşit fırsatlara sahip olabilmelidirler. Sosyal adalet anlayışına göre toplumdaki kişiler, bu koşullarda yetişebilirse sağlıklı bir toplum meydana getirilebilir (Şenkal, 2019, s. 47-48). Toplumsal adaletin var olduğu yerlerde insanlar kendi değerlerinin bilincine daha kolay varabilmektedirler. Kendi değer bilincine sahip olan insanlar ise ancak bu şekilde özgürleşmenin yanında doğru kararlar verebilmektedirler.

Sosyal adalet insanlar arasındaki sınıf çatışmalarını ortadan kaldırmaktadır. Sosyal adaletin sağlandığı bir toplumda, kişi başına düşen gelirin ve toplumsal refahın aynı oranda arttığı gözlemlenmiştir (Güven, 1997, s. 21). 1990'larda, gelir dağılımındaki eşitsizlik konusunu göz ardı edilmiş durumdaydı. Ancak bugünlerde birçok sosyal bilimci gelir dağılımındaki eşitsizlik kavramının ülkelerin büyüme hızını azalttığı ifade etmektedirler (Ören, 2013, s. 120).

1.3.4. Sosyal Gelişme

Sosyal meseleler ele alınırken karşımıza toplumsal ilerleme ve toplumsal gelişme kavramları çıkmaktadır. Bir toplum eğer ekonomik olarak üretkense, toplum kendisini refah seviyesine çıkararak toplumsal olarak kalkınmayı ve gelişmeyi sağlayabilmektedir. Başka bir ifadeyle ekonomide üretimin artmasını mümkün kılarak, bu büyümenin toplumsal refaha dönüşmesi toplumsal gelişme olarak ifade edilebilmektedir.

Günümüzde ekonomik kalkınmayı mümkün kılmak için ülkeler işsizliği ortadan kaldıracak aktif ve pasif istihdam politikaları uygulamaktadır (Ören, 2013, s. 87-89). Bu politikaları incelediğimizde ilk olarak aktif istihdam politikalarının ana hedefleri;

işsizliğin ortadan kaldırılması, iş alanlarının yeniden yaratılması, çalışanların mesleki olarak eğitilmesi, iş başı eğitimlerinin sağlanmasının yanında bireylerin girişimciliklerine destek sağlamaktadır (Erkekli, 2007, s. 33-34). İkinci olarak pasif istihdam politikalarında ise bireylerin işten ayrılmalarının ardından sonraki süreçte uygulanan bir politikalar anlaşılmaktadır. İşten ayrılan kişinin işsizliğin yaygınlığı nedeniyle vasıfsız bir meslekte istihdam edilmesinin önüne geçmek ve o mesleğe uygun bir iş bulana kadar kişiyi ekonomik açıdan desteklemek, pasif istihdam politikasının amaçları arasında yer almaktadır. İşsiz kalınma durumunda verilen işsizlik maaşı pasif istihdam politikasına örnek olarak verilebilir (Tokol, 1997, s. 70).

Buradan da anlaşılmaktadır ki, ülkelerin toplumsal gelişmelerini tamamlayabilmeleri için işsizlik sorununu ortadan kaldırmaları, toplumun tüm üyelerine fırsat eşitliği sağlamaları, ülkedeki bölgesel farklılıkları gidermeleri, eğitim ve sağlıkta herkese eşit fırsatlar sağlamaları gerekmektedir.

1.3.5. Toplumsal Bütünleşme

Toplumsal bütünleşme kavramına bakıldığında; birleşmek, kaynaşmak ve birlik anlamına gelen bütünleşme, toplumda yer alan kişilerin topluluklara, gruplara ve kurumlara uyum sağlaması, birlikte beraber ve ahenk içinde olması ve ona göre hareket edebilmeleri anlamına gelmektedir. Sosyalleşme, ilk olarak ailede başlamakta sonrasında okulda ve arkadaş çevresinde devam etmektedir. Bireyler, toplumsallaşarak diğer insanlar ile ilişki kurmakta ve topluluklar meydana getirmektedirler (Yılmaz vd., 2006, s. 5).

Devlet yahut kurumlar arasında din, sınıf, ırk, cinsiyet, mezhep vb. ayrımlarının yapılmaması; bireyler arasındaki toplumsal bütünlüğün sağlanabilmesi açısından son derece önemli bir husus olarak dikkat çekmektedir (Doğan, 2008, s. 47). Sosyal bütünleşmeyi başaramayan toplumlarda sosyal bölünmeler yaşanırken insanlar kutuplaşmakta ve insanlar arasındaki ekonomik farklılıkların artmasının yanında toplumsal düzen giderek bozulmaktadır (Güven, 1997, s. 25-26).

Bireyler arasında ekonomik farklılıkların olmaması ve gelir dağılımının birbirine yakın olması, toplumsal bütünlüğün sağlanabilmesi açısından önemli bir gerekliliktir. Zengin ve fakir arasındaki uçurumun azaltılması yahut tamamıyla ortadan kaldırılması, toplumsal bütünleşme için önemli kabul edilmektedir. Hatta gelir

dağılımının eşitsiz olduğu ülkelerde toplumsal gruplar arasında çatışmalar çıkmakta ve bir kaos ortamı meydana gelebilmektedir. Bu doğrultuda sosyal politikaların amacı, toplumda yaşayan bireyler arasında toplumsal dengeyi sağlamak, bireyler arasındaki farklılıkları ortadan kaldıracak politikalar geliştirmek ve toplumsal bütünleşmeyi sağlamaktır. Halihazırda sosyal açıdan birbirine entegre olmuş toplumlarda eğitim düzeyinin yüksek olmasının yanında, kültürel olarak bütünleşmeyi sağlamayı başaran bir özellik göstermektedirler (Şenkal, 2011, s. 44-45).

1.3.6. Toplumsal Kalkınma

Ülkelerin kalkınması, ekonomik, toplumsal ve siyasi ilerlemesi, insan yaşamının maddi ve manevi ilerlemesi, toplumsal refahın yükselmesi anlamını taşımaktadır. Toplumsal ve bireysel olarak ekonomik refahın yanı sıra toplumsal korumayı sağlamak, toplumsal kalkınmanın temel amacıdır. Toplumsal kalkınmada öncelik yalnızca bireyleri ekonomik açıdan kalkınmasını sağlamak değildir. Bunun yanında bireylerin eğitim ve sağlık açısından kalkınmasını mümkün kılmak ve desteklemektir.

Toplumsal koruma, bir diğer adıyla sosyal güvenlik ise; vatandaşların onurlu bir yaşam sürmeleri, gelirlerini güvence altına almaları ve yaşam standartlarını yükseltmeleri için eşit devlet haklarının sağlanması amacıyla verilen bir hizmettir. Başka bir ifadeyle, gelir dağılımında kişiler arasındaki eşitsizliği azaltmak amaçlanır. Devlet tarafından sunulan işsizlik yardımı, konut desteği gibi sosyal güvenlik önlemleri bu hedefe katkıda bulunur. Ülkemizde işsizlik, sağlık, iş kazası gibi çeşitli sigorta türleriyle toplumsal koruma sağlanmaktadır (Kapar, 2009, s. 185-186).

Herhangi bir ülkenin kalkınması ve toplumsal refahı, devlet faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ülkelerin ekonomik olarak gelişebilmeleri için toplumun tüm bireylerine istihdam sağlamaları gerekmektedir. Bununla beraber devlet, toplumdaki bireylere uygun eğitim, yaşam olanakları ve sağlık hizmetleri sağlayarak onların kişisel gelişimlerini desteklemelidir. Ancak bu şekilde ülkeyi kalkındırabilecek sağlıklı insan yetiştirilebilir ülkenin kalkınması açısından uygun ortam bulunabilir.

1.4. Sosyal Politikalara Getirilen Eleştiriler

Günümüzde sosyal politika küresel kapitalizm ve neo-liberal politikaların getirdiği değişim ve dönüşümle birlikte siyasal-ideolojik zihniyet çerçevesinde sosyal politikalar biçimlenmektedir. Buda sosyal politikada bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Sosyal politikalara getirilen eleştirilere bakıldığında günümüz sosyal politikalar neo-liberal, neo-popülist politikalar olarak düşünülebilmektedir. Sosyal Politikalar sosyal yardımlarla ilişkilendirildiğinde ise karşımıza sadaka devleti gibi bir bakışta ortaya çıkarabilmektedir. Söylemler ve iddialarla ilgili olarak artan işsizlikler, cinayetlere dönüşen iş kazaları, toplumsal büyüyen adaletsizlik algısı ve daha birçok uygulamaların özüne bakıldığında içerisinde sosyal politika uygulamalarını barındırdığını görmekteyiz. Türkiye’de sosyal politikalara bakıldığında bir bakıma küresel kapitalizmin ve neo-liberal politikaların sosyal politikaya dayatmalarını hem de bir iktidar aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Günümüz de sosyal politikaya sosyo-ekonomik haklar açısından bakılmadığı görülmektedir. Hak olarak eğitim, çalışma, sosyal güvenlik, çevre sosyal politikanın konusu olmaktan çıkmaktadır. Örneğin işsizlik, gelir bölüşümündeki adaletsizlik ve yoksulluk, çalışma koşullarının iyileştirilmemesi, cinayetle sonuçlanan iş kazalarının önüne geçilememesi vs. durumu sosyal politikaların yetersizliğini gösteren yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Taşeronlaşmadan güvencesizliğe, ücretsizlerden sendikasızlığa dönüşen politikalardan toplum giderek ücretliler toplumuna dönüşmektedir. Sosyo- ekonomik mallar piyasa malına dönüştürülmekte olup sosyal politika araçları hem iktidarın sürdürülmesi hem de neo-liberalizme hizmete dönüşmekte olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum günümüz sosyal politikalar bağlamında gerçekleştirilen sosyal hizmet uygulamaların toplumsal kalkınmayı ve toplumsal refahı arttırmayı amaçladığı inancına gölge düşürmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI

2.1. Sosyal Devletin İncelenmesi

Toplumsal yaşamda insanların kaçınılmaz olarak başvurdukları örgütlenme ve siyasi yapılanma biçimi devlet olarak tanımlanır (Keleş, 2008, s. 4). Bu bağlamda, devlet, belirli bir coğrafi bölgede yaşayan, örgütlü bir topluluğa sahip, genel kontrol gücünü elinde bulunduran ve sürekliliği ile tüzel kişiliği olan bir varlıktır. (Bozkurt, 2006, s. 4). Tilly, devletin tanımlanmasında toplumsal güç ilişkilerine ve şiddetin rolüne özel bir vurgu yapmaktadır. Ona göre, devlet bir toplum içinde şiddetin meşrulaştırıldığı ve düzenlendiği bir kurumdur. Tilly'e göre devlet şiddeti "monopolize eden" bir yapı olarak tanımlanabilir. Yani, devletin toplumda şiddeti yasallaştıran ve düzenleyen temel otorite olarak anlaşılması gerekmektedir. Bu çerçevede, devletin en önemli özelliklerinden biri, şiddetin düzenli bir şekilde kullanılması için gücün merkezileştirilmesidir (Tilly, 1990, s.125).

Weber (2006, s.46), devletin tanımıyla ilgili çalışmalarında, "monopol" ve "meşruiyet" kavramlarına vurgu yapmıştır. Ona göre, devlet, bir bölgede meşru şiddetin yasal olarak monopolize edildiği kurumdur. Yani, devletin en temel özelliği, toplum içinde meşru şiddeti kullanma yetkisinin tek bir otorite tarafından kontrol edilmesidir. Devletin şiddeti yasal ve meşru bir çerçevede düzenleme ve uygulama hakkına sahip olduğuna yönelik çıkarımda bulunmaktadır

Weber (2006), devletin meşruiyetini "geleneksel", "karizmatik" ve "yasal-rasyonel" olarak üç farklı tipe ayırır. Geleneksel meşruiyet, örf ve adetlerin devletin meşruiyetini sağladığı durumları ifade ederken, karizmatik meşruiyet, liderin kişisel niteliklerinin devletin meşruiyetini belirlediği durumları ifade eder. Yasal-rasyonel meşruiyet ise, devletin belirlenen yasal düzenlemelere ve kurallara uygun olarak işlemesi ve toplum tarafından kabul edilmesi durumudur (Weber, 2006). Buradan hareketle her iki teorisyenin de devlet tanımlarının, devletin merkezi bir otorite tarafından şiddetin düzenlenmesi ve meşru kullanımı üzerine kurulduğu temel fikir üzerinde odaklandığı anlaşılmaktadır.

II. Dünya Savaşı sonrasında gelişmiş Batı ülkelerinde öne çıkan sosyal devlet modeli, toplumsal refah, güvenlik ve adaletin sağlanması için sosyo-ekonomik

düzenin içerisinde olan ve sosyal hayatın içerisinde etkin biçimde olan devletin bir mekanizması olarak tanımlanmaktadır (Seyyar, 2011, s. 164). Bu model, merkezi bir toplumsal politika oluşturun ve uygulayıcı rolünü üstlenilmektedir (Koray, 2005, s. 84-86).

Osmanlı'da sosyal devlet 18. yüzyılın sonlarına kadar, çoğunlukla geleneksel aile ilişkileri doğrultusunda biçimlenmiştir. 19. yüzyılda modern toplumsal kurumlara doğru bir adım sayılabilecek temeller atılmış ve nizamnameler çerçevesinde çalışma yaşamı düzenlenmeye başlanmıştır. Türk sosyal devleti koşullarının gelişmesinde ilk olarak İzmir İktisat Kongresi'nin yeri önemlidir. Bu kongrenin toplanmasındaki esas amaç Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik alandaki reçetesini oluşturabilmeyi başarmanın yanında ve milli endüstrinin geliştirilmesi ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmeyi sağlamak için çeşitli tedbirlerin alınmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde bu kavramla 1961 Anayasası içerisinde geçmesi dolayısıyla ilk kez karşılaşmıştır (Gül, 2006, s. 264-269). Sonrasında ise, 1982 tarihli Anayasası'nın beşinci maddesinde ise devletin sahip olduğu temel amaçlar ve görevler çerçevesinde sosyal devlet anlayışına atıfta bulunulduğu görülmektedir. Bu madde, toplumdaki bireylerin ve toplumun huzurunu korumak, temel hak ve özgürlükleri garanti altına almak, bireylerin maddi ve manevi gelişimini desteklemek için toplumsal, siyasal ve ekonomik engelleri ortadan kaldırmak amacıyla gerekli şartları hazırlamayı içeren devletin toplumsal görevlerini belirtmektedir. 1961 Anayasası dünyada fordist birikim rejiminin esaslarına uygun olarak sosyal devlet ilkesine dayandırılmaktadır. Bu ilke gereğince devlet emek ve sermaye arasında bir hakem rolü oynamakta ve sosyal hak ve özgürlüklerin alanını genişletmektedir (1961 Anayasası).

2.2. Yerel Yönetimler

Yerel yönetim mevcut bir topluluğun ihtiyaçlarını gidermek için meydana getirilen ve halkın doğrudan doğruya seçim yaptığı demokratik bir biçimde yönetimine katıldığı ve temsilcilerini seçtiği kamusal örgütlenme biçimi olarak ifade edilmektedir. Bu tanımdan hareketle, yerel yönetimin hem yönetim birimlerinin hem de toplulukların ihtiyaç ve beklentilerine cevap vermekle sorumlu olduğu ifade edilebilir (Bozkurt, 1998, s. 258). Diğer yaygın bir tanımda ise; bir yerleşim alanında yaşayan

vatandaşlara hizmet sunmak amacıyla kurulmuş olan, yerel halkın seçtiği karar organlarına sahip olan, kanunlarla belirlenmiş özel görev ve yetkilere sahip olan ve belli ölçüde yönetsel bağımsızlık kazanmış kamu tüzel kişilikleridir (Tekeli, 1983, s. 5.)

Yerel yönetimlere ilişkin olarak yapılan tanımlara göz atıldığında, üç ana amacın yerel yönetimlerin dayanağı olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, bireylerin kamusal malları üretme ve tüketmeleri yönündeki istektir. Kamusal hizmetlerin tek elden yürütülmesinin meydana getireceği güçlüklerle karşı belli bölgelerde hizmetlerin etkin bir şekilde sunma isteği ikincisidir. Demokratikleşmede katılım prensibinin var olması ise üçüncü amaçtır (Tekeli, 1983, s. 28). Yerel yönetimlere ilişkin birtakım tanımlamalar ortaya konmakla beraber tam manasıyla ortaya konmuş bir tanım mevcut değildir. Mevcut yerel yönetim sistemlerinin oluşmasında, ülkelerin kendi tarihsel gelişim süreçlerinin; ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılarına yön veren iç ve dış dinamiklerin ve sömürgeciliğin önemli payları vardır. Bu kapsamda kimi ülkelerde güçlü bir yerinden yönetim anlayışı ortaya çıkarken kimi ülkeler için merkezîyetçi bir yapı varlığını korumaktadır. Kavram ülkenin bütününden ziyade ülkenin bir kısmının yaşamış olduğu belirli bir alana karşılık olarak kullanılmaktadır.

Tarihsel süreçte yerel yönetimler, ilk kentlerin kurulmasına tekabül etmektedir. Medeniyetin doğmasında yerleşik hayata geçiş belirleyici olmuş ve bölgenin artan ihtiyaçları yerel yönetimlerin temellerini atmıştır. Şehirler geliştikçe Mezopotamya ilk yerleşik şehir olmuştur. Antik çağda, yerel yönetim olarak tanımladığımız kavramın ilk temellerinin, özyönetim ve siyasi kararlar ve uygulama açısından Yunan devletlerinde atıldığı görülmektedir (Tortop, 2014, s. 2).

Devletin ortaya çıkışı ile yerel yönetimlerin ortaya çıkışı, yaklaşık olarak aynı döneme tekabül etmektedir. Mülkiyetin yanında toprağa dayalı mülkiyet de devletin ortaya çıkışında etkili olan baş aktörlerdir. Eski devletlere bakıldığında kurumsallaşmanın soyda ziyade yaşanan bucağa göre olduğu göze çarpmaktadır. Tarih boyunca, yerel yönetimlerin görevleri incelendiğinde savunmanın ve askeri birliklerin oluşturulması, cezalandırıcı sistemlerin uygulanması şeklinde olduğu görülmektedir. (Güler, 1998, s. 25). Yerel konularda Tanzimat'a kadar olan dönemde ilk olarak kadılar, sonrasında ise esnaflar ve vakıflar vasıtası ile ele alınmıştır (Ökmen ve Parlak, 2008, s. 99).

Keleş (1990), yerel yönetimleri, toplumsal düzenin en temel birimleri olarak görür ve merkezi hükümetlerle birlikte ülkenin yönetim sisteminin temel taşlarından biri olarak nitelendirir. Yerel yönetimler, merkezi hükümetlerin yükünü hafifletir ve bölgesel ihtiyaçlara özgü çözümler üreterek daha etkin bir hizmet sunma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte yerel yönetimler, demokrasinin temel prensiplerinden biri olan katılımcılığı teşvik eder. Katılımcılık, yerel yönetimlerin hizmet ettiği toplumun aktif bir şekilde yönetim sürecine dahil edilmesi anlamına gelir. Yerel yönetimler, toplumun temsilcilerini seçme ve yerel politikaları şekillendirme fırsatları sunarken, vatandaşların yerel kararlara etkin bir şekilde katılması ve yönetim sürecine doğrudan müdahale etmesi sağlanmaktadır. Aynı zamanda, yerel yönetimler, yerel kimliğin ve kültürün korunması ve geliştirilmesi açısından da önemli oluşumlardır. Yerel yönetimler, bölgenin özgün özelliklerini göz önünde bulundurarak politika ve projeleri tasarlayabilmenin sayesinde; yerel halkın kimliklerini, değerlerini ve kültürlerini korumaya yönelik çalışmalara imkân sağlamaktadır (Keleş,1990).

Yerel yönetimlerin işlevi, hizmet sunumu ve kaynak yönetimi açısından da kritik bir role sahiptir. Keleş'e (1990) göre, yerel yönetimler, eğitim, sağlık, ulaşım, altyapı, çevre düzenlemeleri ve kentsel planlama gibi birçok hizmeti etkin bir şekilde sunma sorumluluğuna sahiptir. Böylelikle, toplumun yaşam kalitesini artırmaya ve refahını yükseltmeye yönelik çalışmalar yürütürler.

Merkezden ve yerelden yönetime bağlı uygulamaların, kamu yönetiminin kapsamında bulunan yönetim şekillerini kapsadığı görülmektedir. Merkezi yönetimler bölgelere uzaktır ve yerel ihtiyaçları belirlemede çok etkili olamamaktadır. Günümüzde yerel hizmetleri merkezden sağlamaya çalışmak maddi kaybın yanı sıra aynı zamanda bir zaman kaybıdır. Dolayısıyla devlet yönetimindeki uygulama alanlarını oluşturan ayaklarından biri olan yerelden yönetim öneminin gün geçtikçe artmakta olduğuna şahit olunmaktadır (Nadaroğlu, 2001, s. 3).

Merkezden ve yerelden yönetimin temsilini sağlayan iki tür paradigma bulunmaktadır. Bu yaklaşımlardan ilki olan temsilciliğe göre, ulusal kamu hizmetlerinin yürütülmesinden yerel yönetimler sorumlu tutulmaktadır. İkinci yaklaşımı oluşturan ortaklıkta ise yönetim kurumları arasındaki eşitliğe bağlı bir etkileşimin kurulması söz konusudur. (Bilgiç, 1998, s. 27). Toplumsal barışı sağlamak, birliği ve beraberliği korumak, merkezi yönetimin yükümlülüğündedir. Merkezi yönetimin bu manada birtakım hakları ve vesayeti bulunmaktadır (Tortop, 1999, s.

165). Vesayet denetimi idari denetimdir. Yerel yönetim teşkilatını denetler (Aydın, 2015, s. 26). Genel itibariyle göz atıldığında merkezi ve yerel yönetimi, devletin yönetim biçimi, geldiği şartlar, devletin halkla olan diyalogu, ekonomik ve demografik yapılar, toplumsal yapının meydana gelmesi, kültürel faaliyetler gibi birçok etken bütünsel manada etkilemektedir.

Yerel yönetimler, bölgede yaşayan halkın taleplerine ve ihtiyaçlarına merkezi yönetimden daha hassas bir şekilde yanıt verirler, bu nedenle yerel vatandaşların sorunlarını ve isteklerini öncelikle ele alırlar, dolayısıyla yerel halka en yakın yönetim organlarıdır. Bölgeye yakınlık, idarenin sorunu kısa sürede bilmesi ve sorunu daha kolay ve hızlı çözmesi nedeniyle merkezi devlet idaresi teşkilatına göre önemli bir avantajdır. Özgürlük, demokrasi, yerel özerklik ve katılım gibi değerleri esas alan yerel yönetimler vatandaşlarının isteklerini dikkate almak ve sundukları hizmetlerde yerel vatandaşlarla iş birliği yapma prensiplerini esas almaktadır (Altan, 2005, s. 20). Yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen yatırımlar, bölgenin gelişimine fayda sağlarken bölge içerisindeki eşitsizliklerin ve farklılaşmaların etkisinin azaltılabilmesi sağlanmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2010, s. 63).

Küreselleşmenin sonuçlarından dolayı günümüzde yerel yönetimler farklı bir yapıya bürünmektedir. Kentlerdeki hızlı değişimler, teknolojinin her geçen gün gelişmesi, hizmet unsurlarının önceliği, vatandaşların yerel yönetimlere katılma isteği, sürekliliği ve faaliyetleri nedeniyle yerel yönetim hizmetlerine yönelik algıyı değiştirmiştir. Demokratikleşme sürecinde bazı yönetim uygulamalarında da köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişim hiyerarşik bir sistemi, daha parçalı, kaynakları ve gücü paylaşan, insan haklarına uygun disiplinler arası çalışan, toplumun her kesiminden bireylerle iletişimi kolaylaştıran yeni bir yönetim sistemini getirmiştir (Tekeli, 1998, s. 21).

2.2.1. Yerel Yönetimlerin Alanları

1982 Anayasası'nın 127. maddesinde bulunan mahalli idarelere ilişkin tanımda; "il, belediye veya köy halkının yerel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için kurumsal esasları kanunla belirlenmiş ve idari organları, vatandaşların hür iradesiyle seçimle belirlenen kamu ve tüzel kişilikleri.." şeklinde tanımlandığı görülmektedir. (1982 Anayasası 127.madde) Aşağıdaki başlıklarla ayrıntılı biçimde anlatılacağı üzere

anayasal temellere dayalı olduğu görülmektedir (Arıcı, 2019, s. 41). Bu sebeple ülkemizde yerel yönetimler, farklı başlıklar altında üç türde örgütlenmiştir. Bunlar; köy idaresi, il özel idaresi belediyelerden oluşmaktadır.

2.2.1.1. İl Özel İdareleri

“İllerde yaşayan vatandaşların mahalli ortak ihtiyaçlarının giderilmesi için kurulan il özel idareleri, seçmenlerin karar organlarını oluşturduğu hem idari hem de mali anlamda özerkliği 5302 sayılı Kanun’a göre düzenlenmiş olan kamuya bağlı tüzel kurumlardır”. 5302 sayılı kanunun altıncı maddesi il özel idarelerinin görevlerini ifade etmektedir (Arıcı, 2019, s. 44-45). İlgili maddeye göre il özel idaresinin görevleri, mahalli olarak ortak nitelikte olması koşulu ile (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005); ; il özel idaresinin genel görevlerinden ziyade çalışmanın kapsamıyla ilgili olmasından hareketle sosyal yardımlar bağlamındaki görevleri sıralanabilmektedir. Bunlar;

- Yoksullara mikro ölçekte krediler verilmesi, çocuk yurtları ile yetiştirme yurtları yapmak, toplumsal hizmetler ve yardımlar yapmak,

Bunun yanında üçüncü bölüm altıncı madde il özel idaresinin engellilere, yaşlı, düşkün ve dar gelirli olanlara durumlarına uygun olarak toplumsal devlet anlayışı çerçevesinde hizmetler sağlayacağı belirtilmiştir. İl özel idarelerinin toplumsal devlet politikası kapsamındaki son düzenleme ise valinin görevleri ve yetkilerinin belirtildiği otuzuncu maddenin n fıkrasıdır. Burada valinin bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılmış olan ödeneğin kullanılabileceği ifadesi bulunmaktadır (Zuhal, 2019, s. 60-61).

Merkezi devlet idare teşkilatı sınırları içinde görevlerini yerine getirmekte olan il özel idarelerinin Büyükşehir Belediyesi Kanunu olarak da bilinen 6360 sayılı Kanuna göre sayılarında değişim olmuştur. 30 büyükşehir belediyesindeki il özel idare tüzel kişilikleri yetkilerinin kaldırılmasının ardından, 51 ilde il özel idare tüzel kişilikleri varlığını sürdürmektedir. Büyükşehirlerde yetkileri kaldırılan kurumlardan boşalan yerin doldurulmasını sağlamak amacıyla Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur (Tosun & Uslan, 2023).

İl Özel İdarelerinin yönetim ve idaresi, direkt vali ya da valinin görevlendirme yapacağı vali yardımcısı tarafından yerine getirilmektedir. Valilerin, bu kuruluşa

görev, yer ve mevki gözetmeksizin ihtiyaca göre uzman, mühendis ve memur atama yetkileri bulunmaktadır. Merkezi idare tarafından yapılacak yardımlar ile desteklerin koordinasyonu, denetlenmesi, izlenmesi ve ani sorunlarda yerine getirilmesi gereken hallerin Yatırımı İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından yapılacağı kararlaştırılmıştır. Bu kuruluşlar özel bütçeli olup, tüzel kişiliğe sahiptir ve yıllık bütçesi, başbakanlık tarafından belirlenmektedir (Güler, 2012, s. 131).

2.2.1.2. Belediyeler

Ülkemizde belediyeler büyükşehir olabilme statüsüne bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır. Önce normal belediyeler ardından ise büyükşehir belediyeleri incelenmektedir. Belediyeler, en önemli yerel yönetim birimleridir. 5393 sayılı Belediye Kanunu üçüncü maddede belediyelerin tanımı yapılmıştır. Bu tanım çerçevesinde belediye; belde halkının ortak nitelikte olan gereksinimlerini karşılamak için kurulmuştur. Belediyelerin karar organı seçmenler tarafından seçilmektedir. Tüzel kişiliğe sahip bu kurumların idari ve mali anlamda özerkliği bulunmaktadır. Belediye başkanı ile karar ve danışma organları, beş senede bir doğrudan doğruya halk tarafından seçilmektedir. İlgili kanunun dördüncü maddesinde belediyelerin kurulması için gereken ölçütün nüfusun 5.000'in üzerinde olması kararlaştırılmıştır.

1580 Sayılı Belediye Kanunundan yaklaşık 75 yıl sonra, 5393 sayılı Belediye Kanunu 07.03.2005 tarihinde yayımlanarak yerel yönetimler reformu çerçevesinde yürürlüğe girmiştir. Değişimin büyük bir kısmı aşağıda sıralanan toplumsal politikalara yapılan vurguyu yansıtmaktadır. Toplumsal politika alanında çeşitli yasal düzenlemeler içeren kanunun temel özelliği, kadınlar, engelliler, çocuklar ve yaşlılar gibi toplumun hassas kesimlerini dikkate almasıdır. Bu anlamda, belediyelerin hassas grupları hakkında aşağıdaki hükümler getirilmiştir.

Kanunun dokuzuncu maddesine göre bütçenin el verdiği ölçüde yoksullara nakdi ve toplumsal yardım sağlanacağı belirtilmektedir. Bu çerçevede madde 24 meslek kuruluşları, üniversite ve sivil toplum kuruluşları gibi kurumların ortaklaşa bir şekilde çalışmasının gerekliliğinin altını çizmiştir. İlgili maddenin desteklendiği bir diğer hususun ise 41. maddede belirtilmiş olduğu görülmektedir. Bu madde kapsamı dahilinde stratejik planların oluşturulmasında üniversiteler, meslek odaları ve konuyla ilgili kuruluşlarının da görüşü alınması gerekmektedir. Oluşturulan stratejik plan

belediye meclisinin de kabulünden sonra işleme konulmaktadır. İşbirliğine ilişkin olarak 76. maddede kent konseyinin önemine değinilmesi suretiyle, kentin hak ve hukukunun muhafaza edilmesi, sürdürülebilir nitelikte kalkınma, toplumsal yardımlaşma, katılım ile yerinden yönetim prensiplerinin hayata geçirilmesi bulunmaktadır. 77. maddede aynı amaç ışığında toplumsal politika bağlamında belediyelerin hizmet sunumunda, kentte yaşamını sürdürenlerin gönüllü katılımına dönük programların geliştirilebileceği ifade edilmiştir (Özcan, 2019, s. 11-13).

14. Madde’de sosyal hizmet ve yardım temasından bahsedilirken ve toplumdaki dezavantajlı gruplardan kadınlara ve çocuklara konukevlerinin gerektiği belirtilmektedir. 5393 sayılı Kanun kapsamına göre 50.000’den fazla nüfusu bulunan yerel yönetimler sığınma evi açabilecektir. Ancak bu maddedeki en büyük eksiklik olarak ilgili hükmün uygulanmasının belediyelere bırakılmış olması görülmektedir. 6360 sayılı Kanun gereğince ise 100.000’in üzerinde olan belediye idarelerinde kadın ve çocukların yerleşebilmesi için misafirhane açılması zorunlu bir düzenleme haline gelmiştir (Kelebek, 2019, s. 28-30). Toplumda savunmasız grupların büyük bir grubunu oluşturan engelliler için önemli bir hüküm, 38. Maddenin (n) fıkrasında belirtilen bütçede yoksul ve muhtaç vatandaşlara tahsis edilen fonların kullanılması ve engellilere hizmet vererek engelliler için merkezler kurulmasıdır (Yörükoğlu, 2008, s. 52).

2.2.1.3. Köyler

Köy, insanların ortak ihtiyaçlarını ve alışkanlıklarını paylaşarak toplu bir şekilde yaşadığı en küçük yerleşim birimidir. Türkiye’de köyler, köy halkının ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulan köy idaresi tarafından yönetilmektedir. Köyler, geleneksel ve doğal bir yapıya sahip biçimde varlık gösteren yerel yönetimlerdir ve tarihsel olarak en eski yerel yönetim birimlerinden biridir (Gül, 1965, s. 32-37).

Tarihte köylerin, yerel yönetim birimi olarak ilk kez İkinci Mahmut döneminde ortaya çıktığı görülmektedir. Köylere tüzel kişilik verilmesi ise 1924 yılında çıkarılan 442 Sayılı Köy Kanunu’dur. Köylerin tanımı, 442 sayılı Köy Kanunu’nda nüfusu iki binden az olan yerleşim yerleri olarak yapılmıştır. Bir köy, taşınabilir ve taşınamayan mallara sahip olmasının yanında, kanunla kendine verilen işleri yürüten bağımsız bir

şekilde yürüten karar organları seçimle iş başına gelen kamu tüzel kişilikleridir. Köy muhtarı, köy derneği ve ihtiyar meclisi ise köyün yönetim organlarını oluşturur (Arıcı, 2019, s. 46).

2012 yılında 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından büyükşehirlerde bulunan köy yerleşim alanlarının mahalle şeklinde değişimleri yapılmıştır. Bu değişiklikte birlikte, yeni kurulan ve sınırları genişleyen tüm büyükşehirlerde, köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve sınırları genişletilmiştir. Ayrıca, köylerin tüzel kişiliğinin tasfiyesi ve belediyeye bağlanması, yeni yükümlülükleri beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda, köylerin emlak vergisi, genel vergi, harç ve katılma payı gibi ödemeleri konusunda kararlar alınmıştır (Çavuşoğlu & Lamba, 2020, s. 127-128).

2.3. Yerel Kesimlerde Toplumsal Politikanın Uygulama Alanları

Yerel yönetimler, bir toplumsal politika aracı olarak devletler tarafından etkin bir biçimde kullanılmaktadırlar. Ülke ve bölgelere göre yerel yönetim birimleri değişiklik gösterse de temel amaçları tüm toplumlarda toplumsal faydayı sağlayabilmek adına şekilmiş olmaktadır.

Modern zamanın getirdiği yeniliklere uyum sağlayıp gerekliliklerini yerine getirme uğraşı içinde olan ülkeler, genel ve yerel yönetimleri açısından ulus devlet anlayışını kendilerine hedef edinmektedirler. Modern dünyada birçok devlet yerel yönetimlere önem vermektedirler. Ağırlıklı olarak katılık ve hiyerarşiyi yansıtan devlet kurum ve kuruluşları, düzenleyici süreçteki değişiklikleri ve örgütle yaptıkları çalışmaları takip edebilmelidir. Temel hizmetlerin yanı sıra toplumsal hizmetler de çok dikkatli bir şekilde düzenlenmelidir. Bunun yanı sıra bir toplumu meydana getiren bireylere tek tek önemli oldukları hissettirebilirse uygulanan toplumsal politikaların amaçları gerçekleşmiş olacaktır. Sosyal devletler, yerel topluluklara önem verir ve vatandaşları yönetime kolayca dahil ederse, güçlü ve etkili bir yönetim tarzı ortaya çıkacaktır (Keskin, 2012, s. 173).

Yerel yönetimin sorumluluğu altındaki kişilerin, ailelerin ve toplulukların problemlerine odaklanmalı çözümüne dönük politikalar üretilmelidir. Toplumun yapısına zarar oluşturacak suçlar ile mücadele çerçevesinde önleyici politikalar, doğal afetlerin meydana getirebileceği zararlar karşısında destekleyici politikalar, yoksulluk,

göç tarzı nüfus ve çevre üzerinde etkili olan konular karşısında koruyucu nitelikteki politikaların saptanması gerekmektedir (Aydın, 2008, s. 35).

Belediyeler tarafından verilen hizmetlerle bundan yararlanan gruplar, aşağıda belirtildiği gibidir (Ateş, 2009, s. 92- 95):

- Çocuklarla ilgili eğitim hizmetlerinin temini, sokakta çalışarak geçimini sağlayan çocuklara rehberlik etmek, çocuk bakım evleri açmak.

- Gençlerle alakalı olarak madde bağımlılığının erken tespit edilmesi, mesleki manada kursların açılması ve çeşitli eğitim faaliyetlerinin oluşturulmasına öncülük etmek.

- Yaşlılarla alakalı olarak sağlık ve bakım hizmetlerinin verilmesi, onlara temiz ve sağlıklı gıda, yiyeceğin sağlanması, ulaşım hizmetlerinde ücretsiz imkanların ve indirimli tarifelerin uygulanmasını sağlamak. Yaşlılara yönelik bakım evleri açmak, onlara destek kredileri temin etmek.

- Engellilere ilişkin olarak onların ulaşım araçlarına ergonomik değişimler meydana getirmek, engelli bireylerin rahatça ulaşabileceği şekilde park ve bahçeleri düzenlemek. Bütün meslek dallarında mesleki edindirme kursları açmak ve bağlı kuruluşlarda engelli istihdam edilmesini zorunlu kılmak.

- Yetişkin ve muhtaç durumda olan ailelerle alakalı olarak onlara yiyecek, içecek, yakacak yardımı yapmak, destek sağlayan krediler temin etmek, fazla nüfuslu ailelere toplumsal yardımlar sağlamak.

- Kentleşmenin beraberinde getirmiş olduğu problemler kapsamında kentsel dönüşüm planlaması yapmak, çevre düzenlemesi ve konut alanları planlamak.

- İstihdamı sağlayacak projeler yürütmek, meslek edindirme kursları açmak, İŞ-KUR çatısı altında işsiz vatandaşlara dönük kalkınma programları meydana getirmek şeklindedir.

Yerel yönetimler, kamu hizmetlerinin yerele indirgenmesi için toplumsal politika araçlarını meydana getirip uygulamaya dönük adımlar atmaktadırlar. Çoğu devlette kamuda istihdam yaratmak yerel yönetimlerin sorumluluğundadır (Ersöz, 2011, s. 65).

Yerel yönetimler kamu hizmetlerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik toplu sözleşme ve müzakereler düzenleyerek istihdama katkı sağlamaktadır (Ersöz, 2011, s. 66).

Yerel yönetim başarısı, hizmetleri topluma yaklaştırarak elde edilebilir. Halkın ihtiyaçlarının karşılanması, halkın devlete güveninin sağlanmasının yanı sıra katılımcı bir yönetim tarzının oluşmasına da katkı sağlamaktadır.

Yerel yönetim, vatandaşların katılımını karar alma süreçlerinde öncü ilke olarak takip edebilirse, siyasi iktidar kontrol ve yönetim mekanizmalarının düzenli işleyişini sağlayacaktır. Böyle düzenli işleyen bir sistemde toplumsal refahla beraber yaşam kalitesi artacaktır.

Nüfus, kentlerde her geçen gün artmakta ve tüm bu insanların hayat kalitesi kentlerin nasıl yönetildiğiyle ilgili olmaktadır. Yerel yönetimlerde başarı, beşeri sermayeye, kamusal güvenliğe ve temel servislere odaklanılarak mümkün kılınmaktadır. Bu, aynı zamanda daha iyi bir yaşamın da anahtarıdır.

2.4.1. Yerel Yönetimlere İlişkin Hukuki Kaideler

2.4.1.1. Yerel Yönetim Düzenlemelerinde 2005 Dönemi

Türkiye'de 1980'lerin sonları ve 1990'ların başlarında, kamu yönetimi alanında olduğu gibi yerel yönetimlerde de önemli değişimler yaşanmıştır. Ancak, bu dönemde yerel yönetimlerin etkinliği ve bağımsızlığı konusunda belirgin bir iyileşme sağlanamadı. Genellikle merkezi hükümetin denetiminde kalan yerel yönetimler, sınırlı yetki ve kaynaklara sahipti. 2000'li yılların başlarından itibaren ise Türkiye'de yerel yönetimlerde ciddi bir reform süreci başladı. Özellikle 2002'den sonra, AK Parti hükümetleri döneminde, yerel yönetimlerin daha etkin, demokratik ve hesap verebilir olması hedeflenmiştir. Bu dönemde, vatandaş katılımını artırmak, yerinden yönetimi güçlendirmek, büyükşehir belediyelerini kurmak ve yerel yönetimlerin mali yapılarını güçlendirmek gibi amaçlar doğrultusunda çeşitli adımlar atıldı. Ancak, günümüzde, bazı eleştirmenler merkezi yönetimin etkin olmadığını ve yerel hizmetlerin yeterince sağlanmadığını iddia etmektedir. Bu durum, yerel yönetimlerin daha fazla yetki ve sorumluluk talep etmesine yol açmıştır (Toksöz, Özgür, & Uluçay, 2009, s. 24).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, özellikle Avrupa Birliği ülkelerinin yanı sıra birliğe bağlı olan kurumların yanında Türkiye’yi de etkilemiştir. Bu şart, yerel yönetimlerin özerkliğini güvence altına alan kapsamlı bir belge olarak ortaya çıkmıştır (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı). Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve kabul edilen bu şart, yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarını belirleyerek, uluslararası alanda yerel yönetimlerin haklarını ve statülerini korumayı amaçlamıştır. Yerel yönetimlerin demokratik çerçevesi olan yapıda özerk olmalarını sağlamak için bu şart kapsamında bir sınır çizilmektedir. Bu şart, yerel yönetimlerin yerel halkın çıkarlarını korumak ve onları temsil etmek için gereken yetkilere sahip olmalarını vurgulamaktadır. Ayrıca, yerel yönetimlerin finansal ve idari özerkliklerini güvence altına alarak, merkezi hükümetlerin yerel yönetimler üzerindeki aşırı denetimini önlemeyi amaçlamaktadır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, birçok Avrupa ülkesinde yerel yönetim sistemlerinin temelini oluşturan bir alt ilke olarak kabul edilmiştir. Bu şartın kabul edilmesiyle, Avrupa ülkeleri yerel yönetimlerin güçlenmesi ve daha demokratik bir yönetim yapısının oluşturulması konusunda önemli adımlar atmıştır (Arıcı, 2019, s. 51-52).

Bu nizamnamede imzası bulunan ülkelerin çoğu ilgili nizamnameyi imzalayarak kamu yönetim ile yerel yönetimlerde reform girişimlerine öncülük etmişlerdir (Toksöz vd., 2009, s. 24). Türkiye şartı bazı çekincelerle imzaladığı için, kabul edilmesi Türkiye'nin yerel yönetimlerin geliştirilmesi taahhüdünde belirleyici bir adım olarak görülürken, 1980 yılından itibaren yerel yönetimlere sağlanmış olan bu kazanımların mali boyutu ile merkez tarafından geri alındığı, burada esas tartışma konusu olmuştur. Reforma yönelik ciddi adımlar, öncelikle AB düzenleme ve müzakere sürecinde yerel yönetimlere ilişkin yasal düzenlemelerde görülmektedir. 2002 yılında reformlar temel amacı, zaruri olmayan hizmetleri kaynaklarına göre yerel topluluklara devretmek ve sorumluluğa dayalı olarak idari teşkilatı değiştirmektir, amacına yönelik olarak başlamıştır (Toksöz, Özgür, & Uluçay, 2009, s. 34).

5393, 5216 ve 5302 sayılı kanunlar genellikle toplumsal hizmetlere yönelik faaliyetlerin temel görev ve sorumlulukları çerçevesinde toplumun hassas kesimlerine ilişkin düzenlemeleri entegre etmek amacıyla düzenlenmiştir (Aydın, 2008, s. 34). Toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik ilgili düzenlemelerin yapılması, yerel yönetimlerdeki rol, idare ve sorumluluğunun artırılmasını ve demokratik yönetim mekanizmalarının oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu düzenlemeler çalışmanın bu

bölümünde ilgili başlıklarda detaylandırılmıştır. Sosyal hizmete ilişkin faaliyetlerin tasarımı olarak planlanan dezavantajlı insanlara yönelik yerel yönetimlerin sorumluluklarını arttıran ve yeniden düzenleyen gelişmeler yerel yönetimlerin ana problemlerindendir. Yeni bir sorumluluk alanı olarak anlaşılmaması gerekmektedir.

2005'teki reform düzenlemeleri, dezavantajlı kesimlere yönelik sorumluluğun netleştirilmesi ve yeni bir yaklaşımın benimsenmesi açısından önemli bir adım olmuştur. Reformun diğer bir özelliği ise, yerel toplumsal hizmetlerin daha önce net bir şekilde tanımlanmamış olması ve 2004 ve 2005'te çıkarılan kanunlarla yerel yönetimlere takdir yetkisi verilmiş olmasıdır. Çoğu uygulama, yerel yönetimler için zorunlu hale getirilmiştir. Ancak, zorunlu yükümlülükler listesinde yer alan sorumlulukların yaptırıma tabi olmaması ve denetim mekanizmasının işlememesi gibi eleştiriler bulunmaktadır (Aydın, 2008, s. 34).

2.4.1.2. 6360 Sayılı Kanun'la Getirilen Düzenlemeler

Türkiye'de 2014 yılında 6360 sayılı yasa maddesi çerçevesinde büyükşehirler için köklü bir değişimi gerekli görülmüştür. Bu kanundaki değişikliklerin ana sebebi, sayıca fazla olan yerel yönetimlerde gereksiz yere yapılan kaynak kullanımının engellenmesi, demokratikleşmek, hizmetleri tek elde geniş alanda yürüterek ölçek ekonomilerinden faydalanmaktır. Bu kanunu ayrı bir başlık altında ele almamızın nedeni, ağırlıklı olarak büyükşehir belediyeleriyle ilgili olması ve kanuna ilişkin tartışmaların hala varlığını devam ettirmesidir.

Bu kanunla getirilen bazı düzenlemeler şunlardır (Öztürk, 2022, s. 180-182):

1. Büyükşehir belediyelerinin sınırları dahilinde, nüfusu 750.000'i aşan ilçelerde, yeni ilçelerin kurulmasını sağlamıştır. Bu düzenlemeyle, büyükşehir belediyeleri içindeki idari yapı daha etkin ve yönetilebilir hale getirilmiştir.
2. İlçe Belediyelerinin Kurulması: Büyükşehir sınırları içinde ilçe olacak yerlerde, ilçe belediyelerinin kurulmasını öngörmüştür. Bu sayede, büyükşehir belediyesinin yükünün hafifletilmesi ve yerelden yönetim hizmetlerinin daha etkili bir biçimde yapılması amaçlanmıştır.
3. İlçe ve Köylerin Belirlenmesi: Yeni kurulan ilçeler ve köylerin belirlenmesi ve sınırlarının çizilmesi sürecini düzenlemiştir. Bu, idari yapılanmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesini hedeflemiştir.

4. Büyükşehirlerde İl Özel İdaresinin Kaldırılması: Bu düzenlemeyle büyükşehir olan illerdeki il özel idarelerinin kaldırılması sağlanarak ona bağlı birimlerin ilçe belediyelerine devredilmesini öngörülmüştür. Bu sayede, yerel yönetimler arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.
5. Köy Tüzel Kişiliğinin Kaldırılması: Köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve köylerin mahalleye dönüştürülmesini öngörmüştür. Bu, köylerin altyapı ve hizmetlerden daha etkin bir şekilde faydalanmasını sağlamıştır.

Bu düzenlemeler, Türkiye'deki yerel yönetimlerin yapılanmasında önemli bir değişiklik ve dönüşüm sürecinin başlamasına yol açmıştır.

Yerel yönetim organlarının yerel yönetim ilkesinin özüne uygun olarak oluşturulmaması, büyükşehir yönetimlerine ilişkin ana sorunlardan biridir. Büyükşehir belediye encümeninde atanmışların sayısı genel itibariyle seçilmişlerden fazladır. Bilindiği üzere atananların sayısı halen seçilenlerin sayısından fazladır. Genel sekreter, İçişleri Bakanlığı onayı ile görevlendirilmektedir. Bu durum da yerel yönetimlerin özerkliğine aykırılık taşımaktadır. 6360 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklere yönelik olumsuz eleştiriler literatürde güçlü olmakla birlikte, 2004 ve sonrasındaki yerel yönetim değişiklikleri, Türk yerel yönetimleri için genellikle karşı-reformlar ve olumlu değişiklikler olarak anılmaktadır. Netice itibariyle, yerel yönetimlerde ilgili olarak 6360 sayılı kanunla beraber merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkisinde ön plana yerel yönetimler çıkarılmış; fakat sonrasında yeniden merkeziyetçi bir yaklaşıma dönüşüm söz konusu olmuştur.

2.4.1.3. Yerel Yönetimlere İlişkin Anayasal Düzenlemeler

Ülkemizde anayasal bir kurum olacak şekilde yerel yönetimler düzenlenmiştir. Türkiye, üniter yapıda bir devlet teşkilatlanmasına sahiptir. İdari ve siyasi anlamda merkeziyetçilik egemendir. Bunu daha sağlam yapmak için ise yönetimin bütünlüğü temel alınmıştır. Bu durumun yasal dayanağı Madde 123'tür. Bu maddeye göre işler, merkezden yönetim ve yerel yönetim prensiplerine göre yürütülür; ancak işler kuruluş ve görevleriyle bölünmez bir bütündür. Anayasanın 127. Maddesi, yerinden yönetim ilkesine uygun olacak şekilde yerel yönetimin kuruluş ve görevleri ile yetkileri düzenlenmesini belirtmiştir.

Her ne kadar anayasada yerinden yönetime vurgu yapılsa da ülkemizde kuruluşunun ilk yıllarında günümüze kadar olan süreçte merkeziyetçi yönetim sistemi hakim olmuştur (Gül vd., 2014, s. 2). Bu duruma paralel olarak anayasanın 127. Maddesinde idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde mahalli idarelerini görevlerini icra edeceği, merkezi yönetimin mahalli idareler üzerinde kamu görevlerinde birliğin mümkün kılınması, toplumsal faydanın korunması ve mahalli gereksinimlerin karşılanması için, kanunda ifade edilen usul ve esaslara göre vesayet yetkisine sahiptir.

Bunun yanında anayasanın 127. maddesinde yerel yönetimlerin tanımlarının ifadesine yer verilmiştir. Buna göre vatandaşların ortaklaşan gereksinimlerini gidermek amacıyla, merkezi idare yapısının dışında, devletin dışında belirli özerkliğe sahip ve seçmenler tarafından yönetim kademesi meydana getirilmiş olan kamu tüzel kişileridir. Burada anayasada bir ikiliğin ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Çünkü bir yandan mahallinin ortak ihtiyaçlarını karşılama amacına yönelik özerk bir yerel yönetimden bahsedilirken, Anayasa çerçevesinde belli bir yerde yaşayanların müşterek gereksinimlerini giderme amacıyla olan bağımsız bir yerel yönetim kurulmaktayken, diğer taraftan da merkeze bağıllık ile bütünlükten söz edilmektedir (Gül vd., 2014, s. 3).

Yerel yönetimler, görevlerine uygun gelir kaynaklarına sahip olup, belirli kamusal hizmetleri sağlamak için Bakanlar Kurulu'nun izniyle birlikte kuruluşlarını gerçekleştirebilmektedirler. Bunun yanında görevleri, yetkileri, mali işleri, kolluk işleri ve ilişkileri kanunlarla düzenlenmektedir. İl yönetimi için idari vesayetten ayrı olarak yetki genişliği düşünülmüştür. Yetki genişliği, anayasanın 126.maddesinde açıklanmıştır. Buna göre yetki genişliği, merkezi idare kuruluşu açısından Türkiye, coğrafi özelliklerine, iktisadi koşullarına ve kamusal desteklerinin amaçlarına göre il yönetim birimine; iller ise kademeli bir biçimde kısımlara ayrılmaktadır (Arıcı, 2019, s. 63-64). Geniş sorumluluk ve yetki ilkesi, daha önce bahsedilen idari vesayetten farklı olarak, sadece taşra idaresinde dikkate alınmaktadır. Yetki genişliği esası ile illerin idaresi söz konusu olmaktadır. Devlet hizmetlerinin hızlı ve koordineli olarak yürütülmesi amacıyla birden fazla ili kapsayan görev ile yetkileri kanunla düzenlenen merkezi yönetim teşkilatı kurulabilir. Yetki genişliği, merkezi hükümetin bazı zayıflıklarını gidermek için yetkilerinin bir kısmını yetkililere devredilmesi, diğer yandan acil bazı konularda yetkililere danışmadan karar alabilmesi anlamına gelmektedir (Kaya, 2006, s. 22)

2.4.1.4. Büyükşehir Belediye Kanunu'na (5126 Sayılı) Yönelik Düzenlemeler

Daha önce de belirtildiği gibi, 1980'lerden bu yana kentleşmenin çeşitli süreçleri ve dinamikleri içinde kentsel yönetişime ilişkin değişimler belirgindir. Bu bağlamda, 1980'li yıllardan itibaren kentsel alanların ihtiyaçları artmış ve çeşitlenmiş, toplumun yeni kesimlerinin karşılaştığı kentsel sorunlar, etkin bir kentsel yönetimin gerekliliğine işaret etmektedir. Bu nedenlerle Türkiye'de sermayenin ve büyükşehir idaresinin modelinde yeni arayışların yaşanmasına neden olmuştur. Bundan dolayı 1984'te daha metropoliten ve büyükşehir modelinin gerçekleşmesi adına arayışların artmış olduğu anlaşılmaktadır. 2004'te yerel yönetim birimlerinin birçoğuna dönük değişiklikler yapılmış ve netice itibarıyla 2012'de 6360 sayılı kanun ile özellikle Büyükşehir Belediye Kanun'unda büyük değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

1855 yılında kurulan Şehremaneti, Türkiye'deki ilk büyükşehir yönetimidir. Şehremaneti, atama usulüne göre başa gelen şehremini ile meclis organına sahiptir. Daha sonra 1968 yılında 1868 Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesinde başta İstanbul olmak üzere yönetimin iki kademede oluşturulduğu bir belediye yönetimi öngörülmüştür. İlgili nizamname gereğince İstanbul ilinin, 14 belediye yönetim birimi dairesi şeklinde yapılanmasına karar verilmiştir.

Cumhuriyet döneminde büyükşehir belediyelere dönük olarak ilk girişim, 1960'lı yıllarda gerçekleşmiştir. Belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesi, bu dönemde konuya ilişkin olarak atılan en büyük adımdır. 1961 Anayasası'ndaki 116. Madde ile yerel yönetimlerin idarecilerinin seçimle yönetime gelmesi gerektiği belirtilmiştir. Yerel yönetimler için bir dönüm noktası olan bu durum ülkede genel seçimlerin yanında yerel seçimlerin de yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Toksöz, Özgür, & Uluçay, 2009, s. 26).

Türkiye'de yerel yönetimler için öne çıkan dönem, 1980'li yıllar olmuştur. Bu yıllarda yönetimde olan Milli Güvenlik Konseyi, büyükşehir belediyelerinde il merkezinde yer alan büyük belediyelerin ile çevrelerindeki küçük belediyelerle birleştirilmesine dönük kararın imzalandığı görülmektedir. Bu çerçevede nüfusu 30 binin üzerinde olan belediye ile köylerin, yakınında yer alan belediyeye bağlanması konusunda karar kılınmıştır (Gül vd., 2014, s. 175). Söz konusu dönem içerisinde bir diğer önemli gelişme de anayasanın 127/3 maddesidir. Bu madde dahilinde yerleşim

merkezlerinin büyük olduğu yerler için yönetimin daha özel olarak oluşturulduğu yerleşim birimleri getirilebilir hükmü getirilmiştir. (Toksöz, Özgür, & Uluçay, 2009).

1980’lerde yerel yönetimler açısından önemli olan diğ er gelişmelerin başında yerel siyaset ile yerel demokrasi ilişkisi gelmektedir. Bu çerçevede imar yetkileri belediyelere devredilmiş ve bu devirle beraber kent rantı oluşumuna zemin hazırlanmış ve bu durum ise yerel siyaset üzerinde etkili olmuştur. Fakat bu dönemde yerel siyaset açısından genellikle yap-satçıların meydana getirdiğı kişisel rantlar etkili olmuştur. Başka bir önemli gelişme ise 1980’li yıllara dek belediyelerin partilerin yerel örgütlerine ve küçük esnafa fiyatlara doğrudan müdahale hakkını vermesi ancak bu hak daha sonra belediyelerin elinden alınmıştır.

1980’e kadar olan ve özellikle sonraki dönem, yerel yönetimler için oldukça önemlidir. Ancak yerel yönetimler açısından köklü reformların gerçekleştiğı 2004 ve sonrası döneme de ayrıca parantez açmak yerinde olacaktır. 2014 yılında 3030 sayılı kanunun yerine 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu konmuştur. Bu kanun, demokratik ve çoğulcu özellikleri barındırması gereken yerel yönetimlerin, görev ve işlevlerine vurgu yapan birtakım hükümleri barındırmaktadır

Türkiye’deki büyükşehir yönetimlerindeki değişim sürecinden bahsedilmesinin ardından büyükşehir belediye idareleriyle ilgili tanımlar ve idare organları incelenecek olursa;

Maddenin a fıkrasına göre (Değişik: 12/11/2012-6360/4 md.) büyükşehir belediyelerine ilişkin tanımda belediyenin bağlı bulunduğu sınırların il mülki sınırı kapsamı olarak belirlenen bunun yanında idare yetkisi altındaki ilçelere bağlı belediyelerin koordineli çalışmasını uyumlulaştıran; sahip olduğu idarî ve mali özerkliğini kanunlarla alan ve bu kanunlar çerçevesinde görevlerini ve sorumluluklarını gerçekleştiren, idari yetkilerini kullanmakta olan; karar mercileri seçmenler tarafından seçilen kamusal yönetim birimi olarak bahsedilmektedir. b fıkrasının kapsamında ise büyükşehir belediyesinde yönetim organları¹ sıralanmıştır. büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanını sıralanmaktadır. İlgili maddenin c fıkrasında ise ilçelere bağlı belediyelerin; büyükşehir belediyesi sınırları içindeki yerel yönetim organını tanımlamaktadır.

¹ Büyükşehir belediyesi yönetim organları; büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanı olarak sıralanmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin toplumdaki dezavantajlı bireylere dönük olarak yürütmesi gerekli görülen faaliyetlerinin yanında sorumluluklarına ise 5216 sayılı kanunda yer verilmiştir (Öztürk, 2022, s. 165-168). Kanun kapsamında yer alan maddeler şöyledir;

“İlk olarak Üçüncü Bölüm 7. maddenin (n) fıkrası; Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamaktan bahsetmektedir” (5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu)

15. madde çerçevesinde, en az beş ve en çok dokuz kişinin büyükşehir belediyesindeki meclisi üyeleri içerisinde seçilen bir sorumlu komisyonun kurabileceği belirtilmektedir. Komisyon çalışmaları için uzmanlardan destek alınabilmektedir. Kamu kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikaların temsilcileri ile ihtisaslaşmış sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve uzmanlar toplantıya davet edilir. Bu kapsamda uzmanlarla fikir alışverişinde bulunmak ve iş birliği yapmak önem arz etmektedir. Buna ek olarak 18. maddenin m fıkrası çerçevesinde, engelli, yoksul ve muhtaç vatandaşlara ayrılacak bütçelerin yanında bu kişilere ayrılacak fonların kullanımı ve engelliler ile ilgili faaliyetleri desteklemek amacıyla engelli merkezler kurulmasını düzenlemektedir. Engelliler için diğer bir değişiklik ise ilgili belediyelerde engelli vatandaşlar hakkında bilgi, reklam, talimat ve tavsiyelerde bulunmak, engelli vatandaşlara toplumsal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerini başkentin yetki alanında sağlamak üzere engelli hizmet birimlerin kurulduğunu ifade etmektedir. Bu birimler, engelli vatandaşlara hizmet verebilmek maksadıyla kurulan kuruluş ve derneklerle diğer önemli kuruluşlarla işbirliği içinde faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda engellilere hizmet verecek birimin kuruluşu, görevleri, yetkileri, sorumlulukları, çalışma usul ve esasları Özürlüler Daire Başkanlığı tarafından belirlenmektedir.

2.5. Sosyal Politika Uygulamalarının Yerine Getirilmesinde Yerel Yönetimlerin Yeri

Devlet, sosyal politikaları formüle etmenin yanı sıra, yerel ve merkezi yönetimlerin faaliyetlerini düzenlemektedir. Merkezi ve yerel yönetimlerin işbirliği ile hükümet, toplumun dezavantajlı gruplarına gıda, sağlık ve eğitim sağlama gibi

sorunları çözmekte ve vatandaşların sosyal güvenliğinin sağlanmasına yönelik önemli çalışmalar yürütmektedir. Yerel yönetimler bölge halkına devletten daha yakın oldukları için vatandaşların ihtiyaçları doğrultusunda toplumsal politikalar ve kentsel düzenleme oluşturan kurumlara dönüşmüştür. Günümüzde yaşam koşulları nedeniyle yerel yönetim birimlerinin sosyal politika alanındaki çalışmaları yoğunlaşmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra kent hayatının getirdiği zorluklar, eğitim sisteminin düzenlenmesi ve hızlanan sosyoekonomik faaliyetleri beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda yerel yönetimler, değişen koşullar sonucunda daha fazla hizmet üretip uygulayabilecek durumdadır (Güler, 2006, s. 189).

Yerel yönetimler, çevrelerinde bulunan yurttaşlar için toplumsal, ekonomik, kültürel, sağlık ve eğitim hizmetlerini planlamakta, koordine etmekte ve uygulamaktadırlar. Yerel yönetimler, kendi alanlarında etkili olabilmek için, her bölgeden farklı kişiler için en iyi hizmetleri tanıyabilmekte ve yapılandırabilmektedir.

Toplumsal bütünleşme, sosyal politikanın temel hedeflerinden biridir. Yerel yönetimlerin güçlü bir altyapıya sahip olması ve toplumsal hizmetlerin etkili bir şekilde dağıtılması, bu bütünleşmeyi desteklemektedir. Eğer yerel yönetimler, ihtiyaç sahiplerini doğru bir şekilde belirleyip onlara ulaşabilirlerse, toplum içindeki dengeyi sağlayabilirler. Bu sayede bölgedeki toplumsal sorunların tespiti daha kolay hale gelir. Ayrıca, bu alanda etkili toplumsal politikalar uygulanması, toplumsal gelişmeyi teşvik eder. Yerel yönetimler, toplumsal politika hedeflerine uygun hizmetler sunabilirlerse, karşılaştıkları sorunlar da azaltılabilir.

2.6. Türkiye’de Belediyelerin Yönetimi

Sadece ülkemizde değil dünyada da belediye yönetimlerinin görev tanımlarında yer alan yol, su, kanalizasyon ve çevre temizliği gibi görevlerin yanı sıra eğitim alanında da roller oynamaya başlamış, ekonomi ve toplum. Kentsel nüfusun hızlı artışına işsizlik ve yoksulluk da eşlik etmektedir. Bunun yanı sıra toplumsal konular belediyelerin faaliyetlerinin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Devletin toplumsal hizmetler alanındaki yetersizliği, belediyelerin bu yönde daha fazla sorumlu olmalarına olanak sağlamıştır. Ayrıca Türkiye’de son dönemde uygulamaya konulan yasal düzenlemelere göre toplumsal bakım ve hizmetlerin yürütülmesi belediye yönetiminin görevlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Bu durumun neticesinde ise

sosyal belediyecilik yaklaşımı hızla gelişmeye başlamıştır. (Şataf ve Toprak, 2017, s. 64).

2.6.1. Belediyelerin Tarihsel Gelişimi

1980'li yıllarda dünyada yaşanan süreçlerle birlikte Türkiye'de de köklü bir değişim süreci yaşanmış ve bu yapısal değişimle birlikte toplum, ekonomi, siyaset ve yönetim açısından köklü değişimler yaşanmıştır. Bu süreç toplumsal devletin toplumsal niteliğini kaybettiğini ve kamu yönetiminin itibarını kaybetmeye başladığını göstermektedir. 20. yüzyılın son çeyreğinde meydana gelen kriz nedeniyle 1980'li yıllarda devletin ekonomik sektördeki rolü ön plana çıkarılmıştır (Akarsu, 2014, s. 37-38). Bunun yanı sıra piyasa ekonomisi çerçevesinde yapılan devlet ve yönetim biçimleri de ortaya çıkmıştır. Belediyeler de bu politikalardan yoğun bir şekilde etkilenmiş ve özelleştirme belediyeler için özellikle ekonomik hizmet sunmanın önemli bir yolu haline gelmiştir (Uslu, 2011, s. 42). 1980 yılından sonra mali zayıflık ve yasal yükümlülüklerin olmamasına rağmen, yoksulluk, işsizlik ve yüksek enflasyon gibi ekonomik sorunların yükünü taşıyan vatandaşlar, toplumsal yardım için belediye idaresine başvurmaktadır. 1985'teki İmar Kanunu (3194 Sayılı) ilgili dönemde çıkarılmış olan belediyelere planlama yapma yetkisi veren en önemli kanun olmuştur. Bu kanun demokrasiden çok şehirlerde düzeni sağlamayı, şehri kontrol altında tutmayı ve altyapı sorunlarının çözülmesi amaçlanmaktaydı (Koç, 2014, s. 29).

Öte yandan 1980'li yıllarda başlayan düşünce ve anlayışın 1990'lı yıllardan itibaren köklü bir değişime uğradığı ifade edilmektedir. Aynı zamanda yerel yönetim de önemli hizmetler yapmıştır. Önceki yıllara göre gelirlerinde artış olan birtakım belediyelerin, toplumsal alanda değişen sosyo-kültürel seviye neticesinde kentsel ve toplumsal hizmetlere olan talebin artması karşısında sosyal yardım ve hizmetlerini artırmak zorunda kaldıkları görülmektedir. Daha önce yoksullara, yetimlere, engellilere ve yaşlılara sıcak yemek, yemek ve giyecek yardımında bulunan belediyelerin 1990'lı yıllardan itibaren çeşit, nitelik ve kapsam olarak genişledikleri ifade edilmektedir. Bu hizmetler zamanla birçok belediye tarafından verilmeye başlanmıştır (Şataf, 2016, s. 56).

1994 yılında belediyelere sosyal kent kavramının yerleşmeye başladığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda sosyal belediyecilik kavramının 2000'lere gelindiğinde

yeni bir anlam kazanmış olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre belediyelerin yerel topluluklara sunmuş oldukları destekleri artmaktadır. Belediyeler ve diğer yerel yönetim birimleri, sosyal katılımın ve iş birliklerinin sağlanması adına merkezi yapılar şeklinde kabul edilmiştir. Aynı zamanda yerel yönetimlere yeterli bütçe kapasitesinin sağlanacağı ve sivil toplum kuruluşlarıyla etkileşimin devam ettirilmesi sürece dahil olmalarının sağlanmasının devam ettirilmesi vurgulanmıştır (Şataf ve Mermer, 2017, s. 54). Yerel yönetim reformlarının bu doğrultuda ve girişimlerle gerçekleştirileceği belirtilmektedir.

2.6.2. Belediye Yönetim Biriminin Temel Mahiyeti

Belediye yönetimlerinin kendilerine has birtakım nitelikleri bulunmaktadır. Bozdoğan (2009, s. 274) genel küresel belediyelere ilişkin niteliklerinin Türkiye’deki belediyelerde de olduğunu ifade edilmektedir. Söz konusu duruma aşağıdaki tabloda yer verilmektedir (Bozdoğan, 2009, s. 274);

Tablo 1: Belediyelerin evrensel nitelikleri-Türkiye’deki belediyelerinin nitelikleri

Belediyelerin Genel Nitelikleri	Türkiye Belediyelerinin Nitelikleri
Milli esasların bütüncül parçası olarak nitelendirilmektedir.	Milli esasların bütüncül parçası olarak nitelendirilmektedir.
Kökleşmiş bir gelenek sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir.	Tanzimat Dönemi Türk belediyeçiliğinin başlangıcını oluşturmaktadır.
Halkın etkin olduğu ve halka karşı sorumluluk hisseden bir hizmet birimidir.	Mevzuat sisteminin daha etken olduğu, merkezi idarenin de kısmen vatandaşlara yönelik sorumluluk hissettiği hizmet birimi manasındadır.
Daha siyasi yönelimi olan bir yönetim anlayışı hakimdir	İdari yönelimi daha ağır basmakta olan bir yönetim anlayışı hakimdir.
Halk, varlık sebebi olarak görülmektedir	Varlık sebebi merkezi siyasal idare ve yasal düzenlemelerdir.
Mali ve idari bakımdan önemli şekilde özerk olan yönetim anlayışı söz konusudur.	Mali ve idari bakımdan önemli şekilde özerk olan yönetim anlayışı söz konusudur
Kent, komün ya da kırsal kesimlerde kurulmaktadır	Kentlerde ve beldelerde kurulmaktadır

2.7. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik

Günümüzde özellikle belediyeler gelişen ve gelişen ihtiyaçları karşılama ve mevcut fırsatları kaçırmama konusunda çok güzel işler başarmıştır. Kent yönetimi bu alanda yeni yöntemler ve mekanizmalar geliştirmiştir. Bu bağlamda bir sosyal politika olarak bölgenin kalkınmasına destek olabilmek için burada yaşayan insanların toplumsal, kültürel ve politik yapılarının kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi önem arz etmektedir (İpek ve Çıplak, 2016, s. 203).

Sosyal belediyecilik terimi, genellikle toplumun hassas kesimlerine odaklanan hizmetleri tanımlarken kullanılır. Ancak bu hizmetler, daha geniş bir çerçeve olan toplumsal belediyecilik kavramı altında da ele alınabilir. Toplumun ihtiyaçlarına odaklanan ve sosyal adaleti güçlendirmeyi amaçlayan birçok farklı terim mevcuttur, bunlar arasında 'toplumcu belediyecilik', 'yerel toplumsal hizmetler' ve 'yerel yönetimler ve toplumsal hizmetler' gibi terimler bulunmaktadır. Bu kavramlar, belediyelerin ve diğer yerel yönetim birimlerinin toplumun refahı ve gelişimi için geniş bir yaklaşım içinde çalıştığını ifade eder (Öz, 2010, s. 26).

Keleş (2009, s.30-32); Sosyal veya daha yeni bir terimle ifade edilecek olursa, kısaca "toplumcu" belediyeciliği, sosyal refah üzerine kurulan belediyecilik anlayışı olarak tanımlanmaktadır. Bu perspektifle toplumsal belediyecilik, toplumsal hedeflere odaklanan, toplumun çıkarlarını ön planda tutan ve üretim araçlarının birincil olarak bireye ait olduğu kentsel yönetişimi vurgulamaktadır.

Öksüz'e göre sosyal belediyecilik, kamu yönetimi anlayışını ve paradigmasını değiştirmek için yerel yönetimlere toplumsal alanda planlama ve örgütlenme hakkı vermekte, toplumsal yardımların uygulanması için bütçe harcamalarına yön vermekte ve toplumsal belediyeciliğin uygulanması için gerekli yatırımları yapmaktadır. Bunun yanı sıra toplumsal belediyecilik, toplumsal ve kültürel faaliyetleri, toplumsal kontrol işlevini yükleyen bir model olarak nitelendirilmektedir (Öksüz,2007:80).

Öte yandan arşivdeki çeşitli sosyal belediyecilik tanımlarının yanı sıra bu kavramın kapsamlı bir tanımını yapan Akdoğan (2006, s. 44-45), sosyal belediyeciliği şu şekilde tanımlamaktadır. Toplumun plan ve düzen işlevlerinin yerel yönetimler tarafından yapılması kapsamında kamu harcamalarını barınma, sağlık, eğitim, çevre koruma gibi toplumsal ihtiyaçların çözüme ulaştırılmasıdır. Sosyal belediyecilik anlayışı kapsamındaki faaliyetler kapsamında ise işsizlere ve yetimlere yardım

sağlamak, toplumsal uyum ve bütünleşmeyi sağlamak, sosyokültürel faaliyetler ve araştırmalar için gerekli altyapıya yatırım yapmak için bilinçli bir politika geliştirmek bulunmaktadır. Vatandaşlar nezdinde azalan sosyal koruma ve adalet algılarının güçlendirilmesini sağlamak amacıyla sosyalleştirme ve kontrol işlevlerini yerel yönetimlere devreden bir model olarak ifade edilmektedir. (Şataf ve Toprak, 2017, s. 73).

Bu tanımlar değerlendirildiğinde, toplumsal belediyeçilik yerel yönetimlerin toplumsal refah devletinin gereği olarak daha etkin ve verimli hizmetler sunma çabasını ifade eder. Sınırları içinde yaşayan insanların kültürel değerlerini anlamak ve önemsemek, belediyelerin hizmet sunumunda daha etkin ve duyarlı olmasına yardımcı olur. Bu anlayış, toplumsal adaletin sağlanması ve toplumun genel refahının artırılması için önemli bir adımdır (Şataf ve Toprak, 2017, s. 73).

Toplumsal belediyeçilik, belediyenin toplumsal işlevini artırmayı ve kamusal yaşama aktif katılımı teşvik etmeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Adıyaman ve Demirel, 2011, s. 116). Belediyeler, toplumun beklenti, ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamakla yükümlü tüzel kişiliklerdir ve bu amaçla hızlı ve etkin hizmet sunabilmenin en önemli koşulu, şirket yapılarının tanınmasıdır.

Toplumların ihtiyaç ve beklentileri sadece şehrin altyapı ve teknik hizmetlerini değil, aynı zamanda kültürel, ekonomik, eğitim ve sağlık hizmetlerini de içine alır. Bu bağlamda, sosyal belediyeçilik anlayışı önem kazanır. Pekşen (2014) belirttiği gibi, toplumsal belediyeçilik sadece fiziksel altyapıyı değil, aynı zamanda toplumsal boyutu da kapsayan bir yaklaşımdır.

Bir belediyenin sosyal belediyeçilik anlayışıyla hareket etmesi için ilk adım, şehir içindeki toplumsal ağın haritasını ortaya çıkarmaktır. Bu, belediyenin sınırları içinde yaşayan vatandaşların sosyo-ekonomik durumlarını, kültürel olanaklarını, eğitim düzeylerini, yaşlarını, cinsiyetlerini ve diğer önemli bilgileri anlamak için yapılan araştırmalar ve veri toplama yöntemlerinden faydalanmayı içerir. Anketler, istatistikler, nüfus araştırmaları gibi yöntemlerle elde edilen veriler, belediyenin hizmetleri planlarken, kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmasına yardımcı olur.

Toplumsal belediyeçilik, elde edilen verileri kullanarak toplumun hangi kesimine, ne tür hizmetlerin, nerede ve hangi düzeyde sunulması gerektiğine karar

verebilir. Örneğin, dezavantajlı bölgelerde yaşayanların ihtiyaçlarına daha fazla odaklanabilir ve bu bölgelere öncelikli olarak toplumsal hizmetler sunabilir. Kültürel etkinlikleri, yerel kültür ve sanat faaliyetlerini destekleyerek toplumun kimliğini güçlendirebilir. Eğitim ve sağlık alanında çeşitli projeler düzenleyerek toplumun refah düzeyini artırabilir.

Sosyal belediyeçilik, belediyenin yalnızca bir hizmet sağlayıcı olarak değil, aynı zamanda toplumun refahını ve toplumsal uyumunu artırmak için bir ortak olarak hareket etmesini sağlar. Belediyeler, katılımcı yönetim anlayışıyla hareket ederek, yerel halkı yönetim süreçlerine dahil eder ve onların ihtiyaçlarına uygun çözümler üretir. Böylece, toplumun beklentilerine cevap veren, insan odaklı ve etkili hizmetler sunan bir toplumsal belediyeçilik anlayışı geliştirilir.

Sosyal belediyeçilik, belediyelerin sadece altyapı ve teknik hizmetlerle değil, aynı zamanda toplumsal boyutta da etkin rol oynamasını sağlayan önemli bir yaklaşımdır. Verilerin dikkatli bir şekilde analiz edilerek toplumun ihtiyaç ve beklentilerine uygun hizmetlerin sunulması, toplumsal refahın artırılması ve toplumsal adaletin sağlanması için hayati bir öneme sahiptir. (Pekşen, 2014, s. 18; Öztürk ve Gül, 2012, s. 385) Bununla birlikte sosyal belediyeçilik, toplumun karşı karşıya olduğu sorunları önlemeyi ve önleyici tedbirler almayı amaçlayarak insanların mutlu, huzurlu ve toplumsal açıdan refah içinde yaşamasını sağlamak üzerine odaklanan bir yaklaşımdır (Öztürk ve Gül, 2012, s. 385). Bu anlayış, çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, engelliler, ihtiyaç sahibi aileler ve toplumun genel halkı için toplumsal hizmet projeleri oluşturmayı içerir.

Sosyal belediyelerin temel amacı, sadece başvuran herkese istenen yardımı sağlamak değil, aynı zamanda kentlileri yoksulluktan kurtarmak ve toplumsal ilişkilere müdahale ederek bireysel ve grup değer davranışlarındaki farklılıkları azaltmaktır. Bu anlamda, toplumsal dokunun rehabilitasyonu hedeflenir. Şehre katkı ve değer verenlerin şehirden aldığı değerlerle bütüncül bir değişim oluşturulurken, kentte temsil ve katılım sorunları çözülmeye çalışılır. Bireylerin kente uyum sağlamaları desteklenirken, toplumsal değerler ile farklılıklar arasındaki değerler azaltılır. Aynı zamanda, vatandaşların ihtiyaç ve beklentileri belediyeye iyi bir şekilde yansıtılır ve insanlar arasında sağlıklı ilişkiler oluşturulacak altyapı hazırlanır.

Sosyal belediyeçilik, vatandaş katılımını, yönetim faaliyetlerine çoğulcu katılımı ve özgür bir yönetim yapısına kavuşulmasını teşvik eder. Belediyeler, toplumun aktif bir şekilde yönetim süreçlerine dahil edilmesi ve karar alma süreçlerine katkıda bulunması için çaba gösterirler. Bu sayede, toplumun ihtiyaçlarına uygun, toplumsal farklılıkları azaltan ve toplumun refahını artırmaya yönelik politikalar ve projeler geliştirilir.

Sosyal belediyeçilik, toplumsal sorunların önlenmesi ve rehabilitasyonu için önemli bir araçtır. Belediyeler, sadece fiziksel altyapıya odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal boyutta da etkin rol oynayarak toplumun refahını artırmaya ve toplumsal adaleti sağlamaya yönelik çalışmalar yaparlar. Toplumsal belediyeçilik anlayışıyla hareket eden belediyeler, toplumun daha iyi bir geleceğe ulaşması için önemli bir rol üstlenirler ve kentli bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik önemli adımlar atarlar. (Öztürk ve Gül, 2012, s. 385; Şataf, 2017, s. 5)

Sosyal belediyeçilik, belediye sosyalizmi olarak da tanımlanabilmektedir. Belediye sosyalizmi, tamamen demokratik kentsel yönetişimin koşullarını yaratmak için kapitalizmin patlamasını ve aşırı devletçiliği ortadan kaldırma amacı güden bir hareket olarak nitelendirilmektedir (İpek ve Çıplak, 2016, s. 203).

Merkezi yönetim kurumlarının gelir dağılımını bozan ve bölgesel kalkınmayı yavaşlatan politikaları, belirli bölgelerde yaşayan insanları kentsel yaşama muhtaç hale getirirken, kırsal kesimlerde önemli sorunlara yol açmaktadır. Ayrıca, bu politikalar servet dağılımı eşitsizliğini artırarak toplumsal adaletsizliklerin derinleşmesine neden olmaktadır. Bu tür uygulamaların etkisiyle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve refah devletinin sorumluluklarının yerel alanlara devredilmesi önem kazanmıştır. Böylece yerel yönetimlerin temel birimi olarak nitelendirilen belediyeler, toplumsal belediyeçilik anlayışıyla dönüştürülmüştür (Efe, 2012, s. 33).

Türkiye'de 1970'li yıllarda başlayan uygulama ise toplumsal özyönetim olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde belediyelerin, kooperatiflerin, sendika örgütlerinin, şirketlerin, yerel temsilciler gibi katılımı destekleyen yapılar vatandaşların aktif katılımını teşvik etmek ve yeni belediyeçilik uygulamalarını hayata geçirmek için önemli rol oynamıştır (Kesgin, 2008, s. 97). 1980'lerin ortalarından itibaren ise özellikle belediyelerin kentsel yoksullukla ve toplumsal sorunlarla mücadele için geçici çözümler geliştirdiği gözlenmektedir (İpek ve Çıplak, 2016, s. 203).

Toplumsal belediyeçilik anlayışı, yerel yönetimlerin güçlendirilmesiyle birlikte toplumsal sorunlara daha etkin ve çözüm odaklı yaklaşımı temsil eder. Belediyeler, kentsel ve kırsal kesimlerde yaşayan vatandaşların ihtiyaç ve taleplerine duyarlılıkla yaklaşarak toplumsal adaletin sağlanmasına katkıda bulunurlar. Toplumsal belediyeçilik anlayışı, toplumun tüm kesimlerine hitap eden, katılımcı ve paylaşımcı bir yaklaşımı teşvik eder. Bu sayede toplumun refah düzeyinin artması, yoksulluğun azalması ve toplumsal sorunların çözümü için önemli adımlar atılır.

Merkezi yönetim politikalarının toplumda oluşturduğu olumsuz etkilerin azaltılması ve toplumsal adaletin güçlendirilmesi için yerel yönetimlerin toplumsal belediyeçilik anlayışıyla hareket etmeleri büyük önem taşır. Katılımcı yapıların teşvik edilmesi, toplumsal sorunların çözümü için etkin işbirliği ve dayanışma içinde olunması, yerel düzeyde toplumsal refahın artırılması için hayati bir rol oynar (Efe, 2012, s. 33; Kesgin, 2008, s. 97; İpek ve Cıplak, 2016, s. 203).

Söz konusu uygulama 1990'larda hızla büyümeye başlamıştır. Buna ek olarak bir yandan kentsel büyüme, belediye gelirleri, kentsel büyümeye bağlı kentsel koşullar, toplumsal politikalar, kapitalizasyon ve ekonomik kriz nedeniyle toplumsal politikalar artmıştır. Böylece toplumsal politikalar her zamankinden daha önemli olmaya başlamıştır. Daha önceki yıllarda özellikle halka açık yerlerde yoksul ve ihtiyaç sahiplerine ikram edilen sıcak yemek, sıcak yemek ve içecekler 1990 yılından itibaren artarak çeşitli belediyeler tarafından verilmeye başlandı. Ayrıca toplumsal gelişim merkezleri, huzurevleri ve sağlık ocakları gibi pek çok toplumsal politikayı içeren benzer faaliyetler de belediyenin görev tanımında yer almaktadır (Pektaş, 2010, s. 12).

1990'larda hızla büyüyen toplumsal belediyeçilik uygulamaları, kentsel büyüme, belediye gelirleri, kentsel koşullar, toplumsal politikalar, kapitalizasyon ve ekonomik krizin etkisiyle daha da önem kazanmıştır (Pektaş, 2010, s. 12). Bu dönemde belediyeler, toplumsal politikalara daha fazla önem vererek, özellikle yoksul ve ihtiyaç sahibi kesimlere yönelik sıcak yemek, içecek gibi hizmetleri artırarak vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çaba sarf etmiştir.

2000'li yıllar ise toplumsal ve yönetsel değişikliklerin gerçekleştiği bir dönem olarak nitelendirilmektedir. Belediyeler, yoksulluk ve işsizlik gibi önemli toplumsal sorunların çözümünde ve yoksulluğun önlenmesinde önemli bir role sahip olmuştur

(Koç ve Ökmen, 2015, s. 3). Ancak, Türk belediyelerinin toplumsal belediyeçilik konusundaki başarıları konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Her şehrin toplumsal yönetim sektörüne farklı bir değer verdiği ve toplumsal belediyeçilik için net bir tanımın olmadığı belirtilmektedir. Bu nedenle, toplumsal belediyeçilik için gerekli maliyetlerin ve bütçe analizlerinin daha doğru bir şekilde yapılabilmesi için araştırmalar ve uzlaşılar gereklidir.

Toplumsal belediyeçilik, belediyelerin toplumun toplumsal sorunlarına duyarlı bir şekilde yaklaşmasını ve vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayacak çözümler üretmesini hedefleyen önemli bir yaklaşımdır. Belediyeler, kentsel ve kırsal kesimlerde yaşayan tüm vatandaşların refahını artırmak için çeşitli toplumsal politikalar geliştirir ve toplumsal hizmetler sunarlar. Toplumsal belediyeçilik, toplumsal adaletin sağlanması ve toplumsal eşitliğin desteklenmesi için vazgeçilmez bir rol oynar.

Toplumsal belediyeçilik, Türkiye'de 1990'lardan itibaren önem kazanan ve giderek daha da gelişen bir anlayıştır. Belediyelerin toplumsal politikalar konusunda daha aktif bir rol üstlenmesi, toplumun refahını artırma ve toplumsal sorunları çözme çabalarını destekler. Ancak, bu alanda daha fazla çalışma ve araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır, böylece toplumsal belediyeçilik uygulamalarının etkinliği artırılabilir ve toplumun ihtiyaçlarına daha iyi cevap verilebilir (Pektaş, 2010, s. 12; Koç ve Ökmen, 2015, s. 3).

Toplumsal belediyelerin faaliyetlerinin çoğu toplumsal hizmetler alanında değerlendirilmektedir. Bu nedenle, kentsel pratiği anlamak için toplumsal hizmet kavramını tanımlamak önemlidir (İpek ve Çıplak, 2016, s. 205). Öte yandan toplumsal hizmetler; aile bağlarının gerekli şekilde güçlendirilmesine, aile hayatının uygun şekilde düzenlenmesine ve bu amaçlara ulaşılmasına, kişinin diğer bireyler ve toplumla eşit haklara sahip olmasına ve gerekli toplumsal koşullardan yararlanmasına yönelik faaliyetler olarak nitelendirilmektedir (Yelboğa, 2017, s. 421).

Sosyal hizmetler, ülkenin koşullarına ve dinamiklerine bağlı olarak değişiklik gösterir, ancak genel olarak toplumun yoksul, engelli ve dezavantajlı vatandaşlarının yaşam koşullarını ve refahını iyileştirmeyi hedefler. Sosyal hizmetlerin temel amacı, bahsi geçen grupların memnuniyetini en üst düzeye çıkararak daha kapsayıcı ve adaletli bir toplumsal ortamın oluşmasına katkı sağlamaktır. Bu hizmetler genellikle

Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Ancak, bu kurumun hizmetlerini modern bir toplumsal hizmet sistemi olarak dönüştürdüğünü söylemek oldukça zordur (Toprak & Şataf, 2009, s. 10-11).

Sosyal yardım ise belediye tarafından çeşitli ihtiyaç sahiplerine bazı temel ilkeler çerçevesinde sağlanan mali ve diğer yardım türü şeklinde ifade edilmektedir. Devlet tarafından toplanan vergilerle finanse edilen kamusal alandaki sosyal yardımlar, toplumsal uyumu teşvik etmenin yanında ihtiyaç sahipleri için bir toplumsal haktır (Seyyar, 2008, s. 245). Toplumsal yardım, dar gelirli birey ve aileleri, ihtiyaçları tamamen karşılanana kadar korumayı ve gelir sağlamayı hedeflemektedir. Belediyeler tarafından sağlanan toplumsal yardımlar bir vatandaşlık hakkı olarak değerlendirilmelidir (Çelik, 2014, s. 9). Bahsi geçen yardımların insanların onurunu zedelememesi konusunda hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir.

2.7.1. Sosyal Belediyecilik Anlayışının Türkiye’deki Yansımaları ve Hukuki Çerçevesi

2.7.1.1. T.C. Anayasası (1982)

T.C. Anayasası (1982) 2. maddesine göre “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir”. Devlete dair temel amaç ve görevlerin tanıtıldığı 5. maddede ise “Vatandaşların refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve toplumsal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak” şeklinde hüküm altına alındığı belirtilmektedir (1982 Anayasası 127.madde).

Anayasada aile birliğinin devamına ek olarak çocuk hakları konularına büyük ölçüde önem verildiği görülmektedir. Böylelikle sosyal devletin bir kez daha vurgulandığı görülmektedir. Bu kapsamda anayasada bulunan 41. maddede “Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar” ifadesine yer verilmiştir. İlgili maddenin devamında “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır” ifadesinin de bulunduğu

görülmektedir. Anayasanda bulunan ücrette adil bir sistemin belirlenmesi başlıklı 55. maddesinde “Ücret emeğin karşılığıdır” hükmünden sonra “Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer toplumsal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır” demiştir (1982 Anayasası 127.madde).

Öte yandan anayasa 60. maddesi ile “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir” ifadesinin sonra söz konusu görevin devlet tarafından üstlenileceği; “Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar” ifadelerini içerisinde bulundurmaktadır. Bununla birlikte 61. madde sosyal korumanın yapılması gerekli olan kesimlerden söz edilmiştir. Bu çerçevede: “Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malül ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır. Yaşlılar, devletçe korunur, Yaşlılara devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir. Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur” ifadelerine yer verilmiştir. Bunların yanı sıra anayasada bulunan 166. madde “Ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak devletin görevidir” hükmü ile kalkınmanın planlanmasında devletin üstleneceği rol ifade edilmiştir (Özcan G. , 2016, s. 217).

2.7.1.2. Sosyal Belediyecilik Anlayışına İlişkin Görevler (5393 Sayılı Belediye Kanunu)

Türkiye’de 1990’lı yılların sonlarından itibaren sosyal belediyecilik faaliyetleri yoğun bir şekilde yer almaya başladığı görülmektedir. Bu kapsamda belediyeler tarafından toplumsal ve kültürel alanlarda sosyal politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra engelli bireylere öncelik verilerek sosyal hizmetler ve belirli dezavantajlı bireylere yardım bağlamında araştırmalar yapılmıştır

Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren 74 yıl yürürlükte olan 1580 Sayılı Kanun Avrupa Birliği’ne adaptasyon amacıyla Belediye Kanunu (5393 Sayılı) olarak değiştirilmiştir. Belediye Kanunu’nun kabulüyle birlikte eski yasal düzenlemelerin

büyük bir kısmı değiştirilmiş ve toplumsal devlet kavramına verilen destek önemli ölçüde artırılmıştır. Onaylanan yasa çerçevesinde, belediyeler “idari vesayet” altında olma durumlarından çıkarak özgürleşecekler ve daha demokratik ve yönetime katılıma açık hale getirebilecek düzenlemelere yer verilme durumu söz konusu olacaktır. İlgili düzenlemelerin yanında sosyal belediyeçilik anlayışının yasal dayanağını oluşturan hükümlerin de üzerinde durulmuştur (Ateş, 2009, s. 91). 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bakıldığında da farklı maddeler kapsamında sosyal politikalar ve sosyal hizmetlere ilişkin işlevlerden bahsedilmektedir. Bu görevler, faaliyetleri ile birlikte şöyle sıralanabilmektedir;

5393 sayılı Belediye Kanunun “hemşehri hukuku” başlığındaki 13. maddesinde “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır” ifadeleri yer almaktadır. Daha sonra “yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur” denilmektedir. Söz konusu kanunun ilgili maddesinde “Belediye, hemşehriler arasında toplumsal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar” ifadeleri kullanılarak toplumsal belediyeçilik açısından belediyelere önemli rol ve görevler verilmektedir (5393 Sayılı Belediye Kanunu).

Bu minvalde belediyelere ilişkin görev ve sorumlulukları 5393 sayılı Kanun’un 14. Maddesi çerçevesinde ifade edilmiştir: Belediyelerin üstlendikleri zorunlu görevler olarak ifade edilen (a) fıkrasında, ortak olmak kaydıyla aşağıdaki gibidir.

- Coğrafi bilgi sistemleri;
- Çevrenin korunması ve çevre sağlığının ön planda tutulması, temizliğe dikkat ve katı atıkların arıtılması;
- Kentsel alt yapının oluşturulması ve düzenlenmesi;
- İtfaiye,
- Zabıta hizmetleri,
- Acil yardım, arama kurtarma ve ambulans hizmetleri;
- Defnetme ve mezarlık hizmetlerinin verilmesi;
- Şehir içi trafiğin düzenlenmesi;
- Ağaçlandırma, parklar ve yeşil alanların yapılması ve korunması;

- Konut;
- Kültür ve sanat faaliyetlerinin düzenlenmesi,
- Gen li e ve spora dönük yatırımların yapılması,
- Turizme ve tanıtıma yönelik hazırlıklar yapılması
- Sosyal hizmet ve yardım,
- Ortaöğretim ve yüksek  ğretim öğrencilerine yurt hizmetlerinin verilmesi
- Ulaşım
- Vatandaşlara Mesleki bilgi ve becerilerin kazandırılması;
- Nik h işlemlerinde vatandaşlara destek sağlanması,
- Ekonomik ve ticari faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik hizmetler sunmak zorunda oldukları “yapar veya yaptırır” ibaresi ile belirtilmektedir.

Bunların yanı sıra ilgili madde kapsamında “Büyükşehir belediyelerinin yanında 100.000 ve üzerinde nüfusu olan belediyelerin, dezavantajlı bireyler için sığınma evlerinin açılması gerekmektedir” ifadesine yer verilmiştir. Bu maddeden de anlaşılabileceği gibi “sosyal hizmet ve yardımların” belediyeler tarafından zorunlu olarak üstlenilmesi gereken bir görev olduğu vurgulanmaktadır

Belediye teşkilatlarının üstlenebilecekleri görevler ise 14. maddenin (b) bendinde ise şöyle ifade edilmektedir;

► Devletin sorumluluğunda olan her tür okul binasının yapımında tamirinde bakımı ile gereken araç, gereç ve malzemelerin temini;

► Mabetler inşa edebilir, onarımını ve bakımını yapabilir;

► Sağlık tesislerinin açılması ve işletilmesini sağlamak;

► Kentin tarihi açısından önem arz eden kültürel ve doğal değerlerin, tarihi yapıların, mekanların ve işlevlerin korunmasının sağlanabilmesi; bu amaçla korunamayan varlıkları orijinal hallerine uygun olacak şekilde yeniden inşa edilebilir.

► Gerekli durumlarda spora destek vererek vatandaşlara spor malzemeleri temin edilmesini sağlamak, amat rde yer alan spor kulüplerine nakdi yardımların yanında aynı yardımlarda bulunmak, her türlü amatör spor müsabakalarını organizasyonunu gerçekleştirmek, öğrenciler, sporcular, teknik yöneticiler ve ulusal

ve uluslararası yarışmalarda belirli bir başarı kazanan ve akademik derece alan öğrencilerin de desteklenmelerini sağlamak. Bununla birlikte Antrenörler de Belediye Meclisi kararı ile ödüllendirilebilmektedir.

2.7.1.3. Sosyal Belediyeciliğin Yeni Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na (6360 Sayılı) Yansımaları

Yeni Büyükşehir Belediyesi kanununun yürürlüğe girmesinin ardından yerel yönetimlerin yapısında büyük reformlar yaşanmıştır (Baharçiçek, 2013, s. 224). Bununla birlikte 6360 sayılı Kanun sosyal yönetişimde de etkili olacak hükümler içermektedir.

Bu düzenlemelerle ilgili olarak, ilgili kanunun 17. maddesinde ve 5393 sayılı kanunun 14. maddesinde yapılan değişikliklerin yanında, nüfusu 100.000'den fazla olan ve başkentin yetki alanındaki belediyelerin kadın ve çocukların barınabilecekleri sığınma evi kurma ve yönetme kararının getirildiği anlaşılmaktadır. Bu görev, koruma ve barınma anlamında, sadece fiziki binaların açılmasını değil, aynı zamanda yardıma ve korunmaya muhtaç vatandaşların beslenmesi ve bakımı sorumluluğunu da içermektedir (Adıgüzel, 2013, s. 367).

5393 Sayılı Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15. maddesine, 6360 Sayılı Kanun ile eklenen hüküm, büyükşehir belediyelerine sosyal belediyecilik ilkeleri doğrultusunda bazı hizmetleri düşük ücretle veya ücretsiz olarak sunabilme imkanı tanımaktadır. Bu çerçevede, büyükşehir belediyeleri, turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımları ile eğitim kurumlarının alt yapı ihtiyaçlarını karşılamak için su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faizsiz olarak on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak gerçekleştirebilirler. Ayrıca, Çevre Şehircilik Bakanlığı'nın onayının alınması ile sağlığın ve eğitimin yanında toplumsal hizmet ve turizm sektörünün gelişmesini sağlayacak projelerde düşük bir bedelle veya ücretsiz olarak taşınmaz tahsis edebilme yetkisi verilmiştir. Bu düzenleme, büyükşehir belediyelerinin toplumun sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sağlayacak projeleri destekleme esnekliğini artırmaktadır ve toplumsal belediyecilik anlayışının önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır.

2.8. Arnavutköy Belediyesi Tarihsel Gelişimi

Arnavutköy ilçesinin sınırları içindeki yerleşim yerlerinin tarihsel geçmişine ilişkin olarak yapılan incelemeler bin yıl öncesini göstermektedir. İlçe sınırları içinde bulunan en eski yerleşim yeri ise bugünkü Durusu olarak bilinen Terkos semtidir. Arnavutköy ve çevresi nüfus bakımından geçtiğimiz yüzyıl içerisinde üç önemli değişim yaşamıştır. Bu değişimlerden ilki Balkan Savaşları esnasında ve sonrasında Makedonya, Bulgaristan ve Kosova'dan bölgeye yapılan göçler olmuştur. İmrahor, Terkos ve Tayakadın köylerine Balkan Harbi'nden itibaren Selanik, Tikveş, Priştine Demirhisar, Toyran'dan gelen muhacirler yerleştirilmiştir. Bölgenin nüfus yapısını etkileyen ikinci büyük değişim ise, 1923'te Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanmış olan Nüfus Mübadelesi Antlaşması neticesinde ortaya çıkmıştır. Mübadeleyle birlikte Yunanistan'da bulunan Drama şehrindeki Türkler Arnavutköy ve etrafındaki köylere iskan edilmiştir. Mübadelenin sonrasında Arnavutköy'deki hane sayısı 350 olmuştur. Üçüncü büyük değişime gelindiğinde ise Arnavutköy'ün belde olmasından sonraki sürecin etkisi dikkat çekmektedir. Türkiye genelindeki iç göçten Arnavutköy de etkilenirken ve giderek büyük bir merkez haline gelmiş durumdadır. Osmanlı'da il olarak Çatalca Sancağı'na daha sonra Çatalca Nahiyesi'ne bağlı olan Arnavutköy; Cumhuriyet döneminde ise önce Eyüp İlçesi'nin bir köyü iken, Gaziosmanpaşa'nın 1963 yılında ilçe olmasıyla buraya bağlanmıştır. 1987 yılına gelindiğindeyse Gaziosmanpaşa İlçesi'ne bağlı belde statüsü kazanmıştır. Günümüzde Arnavutköy sınırları içinde kalan Hadımköy 1969, Durusu 1989, Boğazköy, Bolluca, Haraççı ve Taşoluk ise 1994 yılında belde olma statüsü kazanmıştır (Arnavutköy Belediyesi Stratejik Planlama Raporu, 2015, s. 5).

5747 sayılı "Büyükşehir Belediyesi İlçe Kanunu" ile birlikte, İstanbul'da bulunan 8 farklı belediyenin² 32 mahallesi, Çatalca ve Gaziosmanpaşa'nın sınırları içindeki 8 orman köyü³ ve Küçükçekmece İlçesi'ne bağlı Şamlar Köyü'nün yanı sıra Sazlıdere Baraj Gölü'nün kuzeyindeki alan, Arnavutköy adı altında birleştirilmiştir. Bu yeni düzenlemeyle Arnavutköy İlçesi, İstanbul'un 39 ilçesinden biri olmuş ve ilçe

² Arnavutköy, Boğazköy, Bolluca, Durusu, Haraççı, Hadımköy ve Taşoluk'un tüm mahalleleri ile Çatalca'nın Bahşayış Mahallesi.

³ Çatalca İlçesi'nin Baklalı, Balaban, Boyalık, Karaburun ve Yassıören orman köyleri; Gaziosmanpaşa İlçesi'nin Hacımaşlı, Tayakadın ve Yeniköy orman köyleri.

sınırları içindeki tüm alanlar, artık Arnavutköy İlçe Belediyesi'nin sorumluluk alanına girmiştir.⁴ Bu minvalde Arnavutköy Gaziosmanpaşa'dan koparak kendi müstakil yönetime sahip olan bir ilçe hâline gelmiştir. Arnavutköy'ün yüz ölçümü 506,5 km²'dir. Bu durum onun yüz ölçüm açısından İstanbul'un dördüncü büyük ilçesi olmasını sağlamıştır. 2023 verilerine göre Arnavutköy ilçesi nüfusu 326.459'dur.

2.9. Arnavutköy Belediyesi Görev ve Yetkileri:

Arnavutköy Belediyesi'nin sorumlulukları, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Buna göre, belediye, konut ve mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri sunmakla yükümlüdür. Bu hizmetler arasında şunlar yer almaktadır:

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı işleri.
- Coğrafi ve şehir bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık yönetimi.
- Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans hizmetleri.
- Şehir içi trafik düzenlemeleri.
- Defin ve mezarlık işleri.
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanların düzenlenmesi ve bakımı.
- Konut politikaları ve hizmetleri.
- Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor faaliyetleri.
- Sosyal hizmetler, yardımlar, nikah işlemleri, meslek edindirme çalışmaları.
- Ekonomik ve ticari gelişimi destekleyici faaliyetler.

Bunların yanı sıra, büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50.000'i aşan belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açabilir, devlete ait okul binalarının inşaatı, bakımı ve onarımı gibi görevleri üstlenebilirler. Ayrıca, sağlıkla ilgili tesislerin işletilmesi, kültürel ve doğal mirasın korunması gibi alanlarda da çalışmalar

⁴ 5447 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

yapabilirler. Amatör spor kulüplerine destek sağlama ve amatör spor etkinliklerini düzenleme gibi görevleri de yerine getirebilirler (Görev Tanımları, 2023).

2.10. Arnavutköy Belediyesinin Vatandaşla İletişim Süreci ve İşleyişi

Bu kısımda Arnavutköy Belediyesi'nden elde edilen ve kurum faaliyet raporunda yer alan bilgiler doğrultusunda, kurumun vatandaşla iletişim süreci ve bu sürecin işleyişine yönelik bilgi verilecektir. Belediye vatandaşların vakit kayıplarının önüne geçerek belediyeyle kaynaşmasının yanında çok daha kolay belediye hizmeti alabilmelerini sağlayabilmek amacıyla 2010 yılında çağrı merkezini hayata geçirmiştir. Talep, şikayet ve görüşlerin ilgili birimlere aktarılmasında köprü görevi gören merkez iş takibi yaparak birimlerden gelen cevapları vatandaşlara iletmektedir. Bunun yanında belediye internet sitesinde bulunan dijital asistan aracılığıyla anında iletişim olanağı kullanılmaktadır. Ayrıca e-belediye sayfası üzerinden talep/öneri/başvuru işlemleriyle birlikte bilgi edinme başvurusunun yanında başvuru ve belge takibi 7/24 gerçekleştirilmektedir. Belediyenin WhatsApp iletişim kanalı kurumsal mailin yanın yazılı haberleşmeye açık bir şekilde kullanılabilir. Sosyal medya hesapları üzerinden de belediyenin yapmış olduğu faaliyetler, etkinlikler ve canlı haberlerin paylaşımları yapılmaktadır.

Arnavutköy'de yaşayanların belediyenin icraatlarından haberdar olması için billboard, broşür, afiş ve sosyal medya hesaplarını aktif olarak kullanarak geniş bir kitleye ulaşmayı hedeflemektedir. Buna ilaveten 2006 yılı itibariyle aylık olarak çıkarılmaya başlanan ve içerisinde belediyeye ait haber, proje ve etkinlik haberlerinin yer aldığı Arnavutköy Dergisi yer almaktadır. Derginin Arnavutköy sınırlarında yer alan Pazar yerleri, taksi durakları, marketler, muhtarlıklar, apartmanlar, siteler ve kamu kurumlarına dağıtımı yapılmaktadır. Pandemi döneminde alınan tedbirler doğrultusunda yaşanabilecek aksaklıkları önlemek amacıyla e-dergi sisteminde geçilmiştir. Belediye kurumsal dergisinin yanında halkın bilgi alma hakkını ön planda tutarak sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda farklı basılı yayınları da belirli aralıklarla yayınlamaktadır. Örneğin belediyenin Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün hazırladığı Afet, Acil Durum Aile Planı ve Yaşlı Destek programı diğer basılı yayınlardan birisidir. Vatandaşın gündelik ve ani ihtiyaçlarına yönelik bilgileri içermekte olan yayınlardır.

Vatandaşların başvuru ve şikayetleri iletişim ve kimlik bilgileri ilgili birime yönlendirilmek üzere sisteme giriş yapılmaktadır. Başvuruların öncelik sırasına göre birimlerin 1-30 gün içerisinde vatandaşa geri dönüş yapması beklenmektedir. Geri dönüş yapılan başvuru veya şikayet sonucu halkla ilişkiler müdürlüğü personeli tarafından ilgili vatandaşa sms, telefon veya e-posta yoluyla iletilmektedir. Belediye vatandaşıyla olan irtibatı arttırmak ve daimi kılmak üzere ULAKBEL adındaki iletişim yönetim sistemine geçiş yapmıştır. Bununla birlikte belediye zabıta müdürlüğü ve bir belediye başkan yardımcılığı da direkt vatandaşla irtibata ayrılmıştır. Vatandaşla irtibatı daimi kılmak isteyen belediye birimi mahalle toplantıları yapmayı önemsemektedir. Mahalle toplantılarında belediye yöneticilerinin yanı sıra, mahalle muhtarı, birim müdürleri ve ilgili personelin de katılımıyla direkt sahadan bilgi ve görüşleri doğrudan alabilmek amaçlanmıştır.

2.11. Arnavutköy Belediyesinin Sosyal Belediyecilik Kapsamında Tarihsel İncelenmesi

Günümüzde Arnavutköy ilçesini oluşturan ve kuruluşu Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar uzanan ilçenin bazı mahalle ve köyleri incelendiğinde Osmanlı döneminde genel olarak bu bölgedeki krallığın yetki alanının Terkos nahiyesine bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Fatih döneminden 19. Yüzyılın ortalarına kadar Terkos'a bağlı bölgeler arasında ise Yassıören, Boyalık Durusu, Çilingir, Hacımaşlı, Şamlar Ayoyorgi, İkitelli, Bülbülce, Kızılca, Yenice köyleri bulunmaktadır. Terkos bölgesinin merkezi ise Boyalık köyüdür.

İstanbul'un Arnavutköy ilçesinde sosyal belediyecilik kavramı Osmanlı devleti dönemine dayanmaktadır. Osmanlı devletinde şehrin önemli sorunlarının başında gelen su sorunu belediyecilik kavramını önemini göstermektedir. Osmanlı devleti döneminde şehrin su ihtiyacının karşılamasında Arnavutköy ilçesinin rolü büyüktür. İstanbul'un su ihtiyacının karşılanmasında Üsküdar, Halkalı, Kırkçeşme oluştururken daha sonra bu suyollarına 19.yüzyılın sonlarına doğru Arnavutköy ilçesinde bulunan Terkos gölü suları da devreye sokulmuştur ve 1883 yılında pompa istasyonu kurularak ilk kez basınçlı su dağıtımına sokulmuştur. Terkos gölünden temin edilecek suyun, İstanbul ve Boğazların Rumeli yakasında kayıt ile abonelik oluşturularak su satışı yapılmıştır. Bu şekilde gelişen suyolları ve geline ticaret noktası Terkos su şirketi

adını almıştır. Ticari bir ayrıcalık sağlanan Terkos su şirketi bölge içerisinde hastane ve bazı askeri kurumlarla birlikte sokakta yangın muslukları gibi alanlarda ücretsiz su temini sağlamıştır. Terkos suyunun saraylar çevresinde de kullanıldığı görülmektedir. Bununla beraber 109 belediyede park bahçe ve caddeleri sulamak için de Terkos suyu kullanılmıştır. Fakat Terkos gölü çevresinde yerleşim yerleri ve halkın geçimini sağladığı bağ bahçe tarlaları olduğundan Terkos gölünün devletçe kullanılmak istemesi halkın ürünlerine zarar vermiştir bununla beraber bazı bölgelerin sular altında kalması nedeniyle kolera gibi hastalıkların ortaya çıktığı görülmüştür. Devlet bu sorunun çıkmasını ve gelişmesini önlemek adına devlet birtakım tedbirler alarak 1893 tarihinde halktan hastalanmamaları için suyun süzülüp kaynatılarak kullanmaları istenmiştir. 1904 yılında su halk tarafından dezenfekte edilerek kullanılmıştır. Terkos su şirketine suyun temizliğine dikkat etmesi konusunda devletin gerekli uyarıları olmuştur. Terkos suyunun bulaşıcı hastalıkların yayılmasındaki rolü arttığı için devlet bent sularının dezenfekte edip bakım onarımını yaparak su yolları kanalları demir borularla değiştirilmiştir. Farklı ve zararlı maddelerin Terkos çayına katılmasını engellemek amacıyla Çatalca kısmından askeriye'nin görevlendirilmesi yapılmıştır. İstanbul'un su kullanımının önemli bir kısmının karşılandığı Terkos çayının devamlılığı önemsenmiştir. İstanbul'un susuz kalmaması için Terkos'ta fabrikadaki makinelerin kömür ihtiyaçlarının giderilmesi sağlanmış ve Hadımköy ile Terkos arasındaki yol çalışmalarına başlanarak hızla tamamlanmıştır. Bu yaşanan gelişmeler ise Arnavutköy ilçesinde Belediyecilik kavramının nasıl bir serancam içinde olduğunu göstermektedir.

2.8. Sosyal Politika Uygulamalarının Dezavantajlı Gruplara Uygulanması

Toplumda dezavantajlı olarak değerlendirilen bireylere yönelik yerel yönetimler tarafından yapılan faaliyetler bölgeler arası ve zaman olarak farklılık gösterdiği ancak sosyal politika işlevlerinin yerine getirildiği görülmektedir. Küreselleşmenin de etkisiyle sosyal politikanın yapısında ve sosyal politikanın işlevlerinde bazı değişimler yaşanmaktadır. Değişikliklerin devam etmesiyle birlikte, yerel yönetimler yerel toplulukların ihtiyaçlarını dikkate alma konusunda daha etkin bir şekilde devam etmektedir. Vatandaşların ihtiyaçları belirlenirken yerel halkın katılımıyla yerelleşmeye önem verilmektedir (Kesgin, 2011, s. 172).

Belediyeler tarafından toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik olarak uygulanan başlıca yerel toplumsal faaliyetler ve yararlanıcı gruplar aşağıda şöyle özetlenebilmektedir (Ateş, 2009, s. 88-95):

- Gençler için; zararlı alışkanlıkların ve madde bağımlılıklarının önüne geçilmesini önceleyen araştırmalar, profesyonel yardım, eğitim, istihdam araştırmalarının yapılması. Bunun yanı sıra gençlik merkezlerinin ve spor alanlarının açılmasının yanında birbirinden farklı sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi,

- Çocuklar için; eğitime, doğru beslenmeye, ihmal edilen çocukların rehabilitasyonuna, kreşe, sağlık hizmetlerine, çeşitli toplumsal ve kültürel etkinliklere katılıma katkıda bulunmak,

- Yaşlılar için; kurumsal bakım hizmetleri, sağlık, gıda, giyim, akaryakıt, ulaşım hizmetleri, direkt yardımlar, birbirinden farklı sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi

- Engelli insanlar açısından; fizik tedavi ve rehabilitasyonun yapılmış olduğu tıbbi merkezlerin kurulması, günlük hayatı kolaylaştıracak mekansal düzenleme, gerekli araç ve gereçlerin erişiminin sağlanması, ayni ve nakdi yardımların yapılması

Bu bağlamda yerel hizmetler söz konusu olduğunda istenilen hizmetlerin olmaması nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin; kaynak eksikliği, yerel toplulukların ihtiyaçlarının belirlenmesindeki zorluklar vb. yönetmelik ile yetkili kurumlara paralel olarak toplumsal hizmet uygulamaları dikkate alınarak hizmet verilmeye başlanmıştır. Toplumsal sektörün bu hizmetleri, toplumsal hizmetlerin temeli haline geldi.

Bölgenin toplumsal yapısına ve eksikliklerine uygun toplumsal politika faaliyetleri yürütmekte olan yerel yönetim aygıtları bu toplumsal politikaları aşağıdaki şekilde açıklamaktadır (Seyyar, 2009, s. 7).

- Maddi ve manevi destek hizmetlerinin toplumsal güvenlik çerçevesinde imkân, kapsam ve nitelik bakımından bireysel ihtiyaçlara uygun olarak sunulması,

- Toplumsal yapıda adalet ve barış için toplumsal barış ve esenliğin sağlanması,

- Ekonomik olarak zayıf vatandaşlara yönelik hizmetlerin sürekliliğinin sağlanması,

- Toplumdaki bireylere fırsat eşitliği sağlamak için gerekli önlemleri almayı,

- Toplumsal yapıyı etkileyebilecek tüm risklere karşı önlem almak, toplumu toplumsal güvenlik çerçevesinde sağlamak,
- Toplumsal uyumu gerçekleştirmek için gönüllü projeleri ve sivil toplum faaliyetlerini harekete geçirmek.
- Toplumsal politika ve toplumsal sorumluluk açısından toplumsal bütünleşme yaratmak aidiyet duygusu geliştirmek, toplumla bütünleşmek.

Özetle, merkezi yönetim birimleri ve yerel yönetim birimleri tarafından uygulanabilecek bu ortak hedeflere göre yerel yönetim birimi bölgede yaşayan halkın sorunlarına çözüm üretebilmelidir. Bu kapsamda yaşanan problemler arasında, toplumsal yapıda ortaya çıkan sorunlar, yoksulluk, özellikle başkentlerdeki yoksulluk, bölgesel doğal afetlerin yol açtığı tahribatlar, bireylerin, çocukların, yaşlıların ve engellilerin günlük ve toplumsal yaşamlarındaki sorunlar yer almaktadır. Toplumsal politika hizmetlerinin ülkemizdeki uygulamaları incelendiğinde uzun yıllardır verilen hizmetlerin merkezi devlet idaresi teşkilatları tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Merkezi yönetim kurumlarının sunduğu hizmetler, planlamayı en çok etkileyen sorunlardır (Aydın, 2008, s. 6). Bu sorunlar, yerel yönetim birimlerince uygulanan toplumsal politikaların engellilerin sorunlarının çözümünde daha etkili, daha hızlı ve daha etkili olmasını sağlamaktadır. Toplum içerisinde dezavantajlı gruplar olarak görülen yaşlılar, çocuklar ve gençler etkili olabilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYESİLİK KAPSAMINDA DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALAR ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırma yöntemleri gerekçeleriyle açıklanarak çalışmada kullanılan metodolojik araçların incelemesi yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı, Önemi, Sınırları ve Yöntemi

Çalışmada öncelikle temel araştırma sorusu “Arnavutköy Belediyesi’nin dezavantajlı gruplara karşı gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler sosyal belediyecilik anlayışının ne kadarını kapsamaktadır?” olarak belirlenmiştir. Çalışmanın alt araştırma sorularıyla desteklenmesi sağlanmıştır. Bu alt araştırma soruları ise Arnavutköy Belediyesinin “Sosyal Belediyecilik ile ilgisi ne kadar vardır?”, “Arnavutköy Belediyesinin Sosyal Belediyecilik alanındaki faaliyetleri sadece sosyal yardım ve sosyal hizmetler başlığı altında mı değerlendirilebilir” ve Arnavutköy Belediyesinin geçmişten günümüze sosyal belediyecilik anlamında değişimi incelenmiş şekilde kurgulanmıştır. Bu sorular doğrultusunda gerçekleştirilen araştırmanın çıkış noktasında nelerin amaçlandığı, çalışmanın önemi, çalışmanın metodolojisi ve kapsam ve sınırlılıklarını açıklamak hedeflenmektedir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de 2000’li yıllar yerel yönetimlerde reformların gerçekleştirilmeye başlandığı yıllar olmuştur. Belediye Kanunu’yla (5393 sayılı) birlikte Büyükşehir Belediye Kanunu (5126 sayılı) da belediyelerin faaliyet alanında düzenlemelerin yapılmaya başlanmasında aracı olmuştur. Belediyelerin görev alanlarında yapılan düzenlemeler aracılığıyla alt yapı hizmetlerinin yanında sosyal yardım, sosyal hizmet, sosyal ve kültürel hizmet alanlarındaki etkisi arttırılmıştır. 2003’te yürürlüğe girmiş olan ancak 2006’dan beri uygulamasına başlanan Kamu Mali Yönetimi (5018 sayılı) ve Kontrol Yasası gereğince belediyeler hazırlayacakları performans bildirileri, faaliyet raporlarıyla ve stratejik planlarıyla, hedefleri ve politikalarını

gerçekleştirmeden sahip olduğu kaynakları verimli kullanabilmesi, performansların ölçülebilmesi ve gerçekleştirilen faaliyetlerin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu araştırmada ilgili kanuni düzenlemeler aracılığıyla kullanım alanı yaygınlaşan sosyal belediyeçilik anlayışının ve bağlantılı olduğu kavramların açıklanması hedeflenmektedir. Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyeçilik alanındaki politikaları, hedefleri ve uygulamalarının değerlendirilmesi ve çıkarımlarda bulunulması amaçlanmış olmakla birlikte, Araştırma konusunda Arnavutköy ilçesinin 1000 yıllık geçmişi incelenerek bugünkü haline gelmesine değin geçirdiği aşamaları ve sosyal belediyeçilik anlayışının bugün nasıl uygulandığı incelenmiştir. Arnavutköy Belediyesinin Örneklem olarak seçilmesindeki temel amaç maddi ve zamansal olanaklardır. Sosyal belediyeçilik kavramı incelenirken Arnavutköy belediyesinde görev alan 10 yöneticiyle yapılan görüşmeler sonucunda derinlemesine mülakat yoluyla veriler elde edilmiştir. Araştırma konusu hizmeti verenlerin görüşleri üzerinden yürütülmüştür. Görüşme formunda katılımcılara dezavantajlı grupta yer alan yaşlılar, kadınlar, çocuk ve gençler, engelliler, yoksullar ve göçmenler ve afet zede vatandaşlar için ne gibi sosyal hizmet politikalarının uygulandığı, dezavantajlı vatandaşların sosyal hizmetlerden yararlanabilmeleri için nasıl bir süreç izlemeleri gerektiği, vatandaşların sosyal hizmetlerden yararlanabilmeleri için hangi şartlara sahip olmaları gerektiği gibi sorular sorulmuş olup cevaplar doğrultusunda Arnavutköy Belediyesinin Dezavantajlı gruplara yönelik uyguladığı Sosyal politikaları incelenmektedir. Bunun yanında sosyal destek kapsamında dezavantajlı bireylere yönelik yapılan harcamalar ve ödenekleri de görüşme formunda yer almaktadır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Yerel yönetimlere artan vurgunun neticesinde belediyelerin altyapı hizmetlerinin yanında vatandaşlara sosyal yardım uygulamaları, sosyal hizmet faaliyetleri, spor, sosyo-kültürel hizmetler gibi farklı fonksiyonlarının da etkinliğinin arttığı görülmektedir. COVID-19 salgını ve 6 Şubat 2023'teki Kahramanmaraş Depremleri de göstermiştir ki yerel yönetimler sosyal destek ve sosyal yardım faaliyetlerini uygulama açısından önemli ölçüde farklılaşmış durumdadır. Çalışmada sosyal belediyeçilik kavramının temeli üzerine incelemeler yapılırken; Arnavutköy

Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetlerinin incelenmesinin yapılması pandemi döneminde ve sonrasında dezavantajlı kesime yönelik hizmetlerde yaşanan değişimlerin görülebilmesi açısından önem arz etmektedir. Buna yönelik olarak pandemi dönemini kapsayan yılları da ele alacak biçimde var olan verilere daha yoğun bir şekilde odaklanılmıştır.

3.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Sosyal devlet anlayışında yaşanan değişim ve dönüşümün tarihsel süreçte genel hatlarıyla incelenmesiyle dönemsel olarak ortaya çıkan kavram ve uygulamalardaki temeller üzerinde durulmuştur. Çalışmada konuya ilişkin kavramların açıklanmasıyla başlanarak Türkiye'deki sosyal belediyecilik uygulamalarının neler olduğu belirtilerek Arnavutköy Belediyesi örneği incelenmiştir. Arnavutköy Belediyesi örneği incelemesinde ki temel amaç maddi ve zamansal olanaklardır. Sosyal Belediyecilik kapsamında kaynağa ulaşılabilmeyi en verimli olarak kullanabilmek için belediye bünyesinde sosyal hizmetlerden sorumlu memurlarla yapılan görüşmeler ile 2015-2024 yıllarını kapsayan stratejik planları, 2015-2024 arasını kapsayan performans programları ve 2009-2022 faaliyet raporları da incelenerek sosyal belediyecilik ile ilişkili olarak araştırma sınırlandırılmıştır.

3.5. Araştırma Metodolojisi

Yerel yönetimler yapmış olduğu faaliyetleri aracılığıyla insan hayatına dokunan yönetim birimleri olarak dikkat çekmektedirler. Bundan dolayı çalışmada Fenomonolojik yöntemin ve derinlemesine mülakat yönteminin kullanmanın faydalı olacağı düşünülmüştür. Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanındaki faaliyetleri 2015-2024 yıllarını kapsayan stratejik planları, 2015-2024 arasını kapsayan performans program değerleri ve 2015-2022 faaliyetlerine ilişkin raporların doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmesi yapılmıştır. Böylece 2015-2022 yıllarını arasını kapsayarak Arnavutköy Belediyesi'nin performans göstergeleri ve hedefleri karşısında elde ettikleri sonuçlarına yönelik veriler analiz edilmiştir. Doküman analizinin yanı sıra araştırma sorularının tasvir edilmesi, açıklanması ve denetlenmesinde gerek duyulan sistematik bulguların elde edilebilmesini sağlamak

amacıyla yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniğinin kullanılması arzu edilmiştir. İstanbul'un en yeni ilçelerinden olan Arnavutköy Belediyesi'nin Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğünde Sosyal Hizmetlerle bir şekilde bağlantısı olan bu hizmetlerden haberdar olan, hizmetlerin yürütücülüğünde görev almış kişilerle görüşülmüştür. Bu görüşmeler neticesinde çalışanların sosyal belediyeçilik hizmetlerine yönelik beklenti ve deneyimlerinin ortaya konulması, ilçedeki dezavantajlı bireylere yüklenmekte olan anlamın tespitinin yapılması, bireysel tecrübelerin yanında araştırma probleminin temel niteliğinin ortaya konulması maksadıyla fenomenoloji deseninin kullanıldığı bir çalışma yapılmıştır. Fenomenolojik desende araştırmacılar bireylerin ilgili fenomenle alakalı deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını açığa çıkarmaya çalışmaktadır (Creswell, 2013, s. 76-77). Bununla birlikte fenomenolojik araştırmaların araştırmaya kattığı önemli artı, araştırmacının toplumsal alanda yaşanmakta olan bir deneyimi anlama ve anlamlandırma imkanı sunabilmesidir. Son olarak çalışma bulgularına dair bir genelleme iddiasının olmaması, uygun katılımcıların belirlenmesindeki güçlükler ve fenomene dair araştırmacı önyargısını belirlemede var olan zorluklar fenomenolojik deseni sınırlı kılan özellikler arasında sayılabilmektedir (Giorgi, 1997, s. 242)

Çalışmada nitel araştırma yöntemi desenlerinden biri olan fenomenolojinin kullanılmasındaki esas neden sosyal belediyeçilik çalışmalarını aktif bir şekilde sürdüren şubelerdeki görevlilerin görüşlerinden faydalanılarak konuyla ilgili muhataplarla direkt temas kurulması amacıdır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yönteminin kullanılmasında karar kılınmıştır. Buna ek olarak çalışmaya katılan isimlerin belirlenmesinde sırasıyla amaçlı örnekleme içerisinde yer alan ölçüt örnekleme yaklaşımının kullanılmasına karar verilmiştir. Bu yaklaşım çalışmada incelenmekte olan fenomene en optimal katılımcıların seçilmesinde kullanılmakta olan örnekleme yaklaşımı olarak görülmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2022). Bundan dolayı daha derinlemesine veri toplamayı başarabilmek amaçlı olarak öncelikle ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu sürece ilk olarak, katılım ölçütlerinin belirlenmesi ile başlamıştır. Ölçüt örnekleme yaklaşımı (Criterion Sampling Approach), araştırmacıları belirli bir kriter veya ölçüt temelinde örneklem belirlemelerine dayalı olan bir örnekleme yöntemidir. Bu yöntemle, araştırmacılar belirli bir popülasyon içerisinde örneklem

seçimi yaparken belirli bir özelliğin veya niteliğin dikkate almaktadırlar. Bu yaklaşımla genellikle belirli bir özelliğin ya da niteliğin belirlenmesi araştırmanın amacına ve hipotezlerine dayalı olarak belirlenmektedir. Bu doğrultuda araştırmamızda dezavantajlı gruplara yönelik sosyal hizmet politikalarının incelenmesinden dolayı Arnavutköy Belediyesi'nin Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğünde sosyal hizmetlerden haberdar olan yürütücülerle görüşülmesi uygun görülmüştür.

3.6. Verilerin Toplanma Aşaması

Araştırma sürecinde, veriler katılımcılarla yüz yüze, çevrimiçi ve telefon görüşmeleri yoluyla toplanmıştır. Yüz yüze görüşme imkanı olmayan katılımcılar için çevrimiçi görüşmeler düzenlenmiş olup daha sonra araştırma konusunun devamında ihtiyaç duyulan cevaplar katılımcı personeller telefonla aranarak sorulmuştur. Bununla birlikte katılımcılarla yüz yüze görüşme öncesinde, görüşme yer ve saatinin belirlenmesi için ön görüşmeler yapılmış olup ayrıca katılımcılar araştırmanın kapsamı ve amacı hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşmelerin ses kaydı alınabilmesi için katılımcılardan izin alınmıştır; izin vermeyen katılımcılar için notlar alınarak devam edilmiştir. Katılımcılardan bazıları görüşmeler esnasında ses kaydı alınması için izin verirken bazı katılımcımız bu durumun kendisi için uygun olmadığını belirtmiş ve görüşmeler telefonla ve not tutma yoluyla ilerlemiştir. Katılımcıların araştırma konusuna katkı sağlayabilmeleri için, görüşme öncesinde Creswell (2013, s. 55) nitel araştırmalarda önerdiği etik kurallara uygun olarak katılımcılara özgürlük tanınmış ve rahatsız olduklarında görüşmeyi sonlandırabilecekleri belirtilmiştir. Görüşmelerin uygun bir ortamda, 35-40 dakika arasında gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

3.7. Verilerin Analizi

Çalışmanın bulgularının analizinde Creswell'in (2013) önerileri doğrultusunda sistematik bir yöntem izlenmiştir. Veri analizi süreci, görüşmelerden elde edilen verilerin düzenlenmesiyle başlamıştır. Bu kapsamda, öncelikle ses kayıtlarından elde edilen görüşmeler transkribe edilerek yazılı bir forma dönüştürülmüş ve bu sayede

ham veri elde edilmiştir. Daha sonra, görüşmelerin sırasına göre düzenlenen metinler, üç ayrı kez aralıklarla okunarak verinin geneline

hakim olunmaya çalışılmıştır. Çalışmanın raporlama kısmında bulguları desteklenmesi ve kayda değer noktaların vurgulanması amacıyla, gerekli yerlerde görüşmecilere ilişkin doğrudan ifadeler de kullanılmıştır

Fenomene yönelik araştırma problemleriyle ilgili verilerin elde edilmesiyle doğrudan mülakat dökümlerine gidilerek ‘sosyal belediyecilik’ fenomeninin nasıl deneyimlendiğini anlamayı mümkün kılan “önemli açıklamalar”, cümleler ve alıntılarının yapılması düşünülmüştür. Moustakas (1994), tarafından “anahtar ifadelerin listelenmesi olarak adlandırılan bu aşamayla birlikte araştırmacı bu ifadelerle birlikte anlam kümeleri ve gruplamaları geliştirilmiştir. Devamında elde edilen bu önemli açıklamalar ve temalar aracılığıyla elde edilen genel görünüm görüşmeye katılanların sosyal belediyeciliğe dair deneyimlerine ilişkin tasvir edici (dokusal betimleme) bir metin yazımında kullanılmıştır. Bu tür çıktıların ardından katılımcıların sosyal belediyeciliği deneyimleme şekillerini etkilemekte olan ortam ya da bağlamın da betimlemesinin söz konusu olmasını beraberinde getirmiştir. Yapısal betimleme olarak adlandırılmakta olan bu süreçle birlikte olaya dair de çıkarımların yapılması amaçlanmıştır. Sosyal belediyecilik fenomeninin kendiliğine dair temel ve değişmez bütün, yapısal ve dokusal tanımlamalar üzerinden inşa edilmiştir. Katılımcıların ortak deneyimleri üzerine odaklanmış olan bu süreçle birlikte ortaklıklar üzerinden kurulan yapısal kısım ortaya çıkarılmıştır.

3.8. Araştırmada Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmalarda inandırıcılığın, aktarılabilirliğin, tutarlılığın ve doğrulanabilirliğin gerçekleştirilmesi için çeşitli metotlar kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Çalışmada uzun süreli görüşme ve katılımcı teyidi yöntemlerinin kullanılmasıyla geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması amaçlanmıştır. Görüşmeler mümkün olduğunca uzun tutulmuş ve katılımcılara detaylı bilgilendirme yapılarak kapsamlı veri toplama sağlanmıştır. Ses kaydına alınan veriler transkribe edildikten sonra her bir katılımcıya sunulmuş ve katılımcıların eklemek veya çıkarmak istedikleri noktaları belirtmeleri istenmiştir. Aktarılabilirlik sağlanması için detaylı betimleme ve amaçlı örneklemeden yararlanılmıştır (Başkale, 2016). Araştırma süreci ayrıntılı bir

şekilde betimlenmiş ve katılımcı seçimi ile veri toplama süreci mantıklı bir şekilde açıklanmıştır.

3.12. 2015-2019 Yılları Strateji Planı Hedeflerinin Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde İncelenmesi

Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Yılları Stratejik Planı incelendiğinde ilgili belediyenin misyonları ve vizyonları kısmında sosyal belediyecilik vurgusunun önemli bir yer tutmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte planda; belediyenin uygulamayı düşündüğü politikaları arasında sosyal belediyeciliğe yönelik tasarımı yapılan projelerin, öncelikli ve zaman kaybedilmeden uygulanması anlayışına sahip olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu başlığı altında belediyenin 2015-2019 yıllarını kapsayan stratejik planı, performans programları ve faaliyet raporlarının dezavantajlı kesime yönelik sosyal belediyecilik faaliyetleriyle bağlantılı başlıkları incelenmiştir. İncelenen yıllar arasında stratejik planda 8 hedefe yer verildiği ve bu amaçları gerçekleştirme yolunda hedeflerin ortaya konulduğu anlaşılmaktadır. Stratejik Amaçlar ve Stratejik Hedefler başlığı altında; Sosyal ve Kültürel Hizmetler Sektörü içerisinde yer alan Sosyal Yardım Hizmetleri olgusuna yönelik olarak hazırlanan temel stratejik amaç “İlçede yaşayan yaşlı, engelli, öksüz, yetim ve dul gibi tüm ihtiyaç sahiplerine; öğrenci ve asker ailelerine yapılacak yardımlarda, sürdürülebilir bir sistemin kurularak kalite ve hızın seviyesini yükseltmek amacıyla faaliyetler yapmak” şeklinde belirlenmiştir (Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, 2014). Bu amaç altında belirtilen stratejik hedefler ise şu şekildedir:

Tablo 2: Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Hedefleri

Stratejik Hedef 8.1: Sosyal Yardım Otomasyon Sistemini 2015 yılı sonuna kadar tamamlamak ve bütün sosyal yardım faaliyetlerini 2016 yılı sonuna kadar sistem üzerinden yapar hâle gelmek.
Stratejik Hedef 8.2: 2015 yılı sonuna kadar, 1 adet ASYAM (Arnavutköy Sosyal Yardım Merkezi) daha hizmete açmak.
Stratejik Hedef 8.3: ASYAM Kart kullanıcı sayısını 2019 yılı sonuna kadar 3.000 adede yükseltmek.
Stratejik Hedef 8.4: Arnavutköy Belediyesi tarafından yürütülen sosyal yardım çalışmalarından halkın duyduğu memnuniyet düzeyini tespit etmeye yönelik olarak her yıl 1 defa iç ve dış paydaş memnuniyet araştırması yaptırmak.
Stratejik Hedef 8.5: Arnavutköy Belediyesi İstihdam Merkezi (ABİM) kanalıyla her yıl ortalama 1000 kişinin istihdam edilmesine katkı sağlamak.
Stratejik Hedef 8.6: 2019 yılı sonuna kadar, Arnavutköy Belediyesi Yaşlı ve Engelli Merkezi (AYEM) kanalıyla erişilen yaşlı ve engelli sayısını 8.500'e, meslekî eğitim ve kurs sayısını 20'ye, yürütülen ortak proje sayısını 4'e yükseltmek.
Stratejik Hedef 8.7: Alkol ve Madde Bağımlılığı ile Mücadele Merkezi'ni 2019 yılı sonuna kadar hizmete açmak.
Stratejik Hedef 8.8: Kadın Konukevi'ni 2019 yılı sonuna kadar hizmete açmak (Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, 2014).

Aşağıda bulunan tablodan 2015- 2019 yılları arası Arnavutköy Belediyesi faaliyet raporlarında Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen faaliyetler konusunda detaylı bilgiler verilmektedir. Raporda öncelikle başkanlığın ve müdürlüğün görev yetki ve sorumluluklarından bahsedilmiştir. Arnavutköy Belediye Başkanlığı'nın görevi, fakir, hasta, yaşlı, düşkün, yetim, dul, kimsesiz ve engelli vatandaşlara yardım eli uzatmak, bu kesimlerin ihtiyaçlarını karşılamak ve toplumsal dayanışmayı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, belediye başkanlığı tarafından belirlenen esaslara uygun olarak çeşitli hizmetler ve programlar düzenlenmektedir. Bu

yaklaşım, Arnavutköy Belediye Başkanlığı'nın toplumun en savunmasız kesimlerine destek olmayı ve toplumsal refahı artırmayı hedeflediğini göstermektedir.

Tablo:3 Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Yılları Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Hedefleri

FAALİYET ALANI-1	EĞİTİM, KÜLTÜR, SPOR VE SOSYAL HİZMETLER									
AMAÇ-1	İlçede yaşayan yaşlılar, engelliler, öksüzler, yetimler ve dul gibi ihtiyaç sahibi bireylere, aynı zamanda öğrenci ve asker ailelerine yönelik yardımların artırılması, sosyal yardım marketlerinin sayısının ve erişilebilirliğinin artırılması, kalite ve hız seviyelerini yükseltecek sürdürülebilir bir sistem oluşturulması için çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu çabalar, ilçede yaşayan dezavantajlı gruplara daha iyi destek sağlamayı ve toplumun genel refahını artırmayı amaçlamaktadır.									
Faaliyet Numarası	İlgili Faaliyet	Sorumlu Müdürlük	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Performans Hedefi					
					2015	2016	2017	2018	2019	
1.1	Sosyal Yardım Otomasyon Sistemini 2019 yılı sonuna kadar %100 tamamlamak ve bütün sosyal yardım faaliyetlerini sistem üzerinden yapar hâle gelmek.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Otomasyon Sistemini Tamamlama	Yüzde	50	60	70	80	100	
1.2.	ASYAM Kart kullanıcı sayısını 2019 yılı sonuna kadar 3.000 kullanıcıya ulaşmak.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Asyam Kart Kullanıcı Sayısını Arttırmak	Adet	2.000	3.000	3.200	4.000	5000	
1.3	Arnavutköy Belediyesi tarafından yürütülen sosyal yardım çalışmalarından halkın duyduğu memnuniyet düzeyini tespit etmeye yönelik olarak her yıl 1 defa iç ve dış paydaş memnuniyet araştırması yapmak.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Sosyal Yardım Çalışmalarından Halkın Duyduğu Memnuniyet Düzeyini Tespit Etmeye Yönelik İç ve Dış Paydaş Memnuniyet Araştırması Yaptırmak.	Adet	1	1	1	1	1	
1.4	Memnuniyet anketlerinin Ölçme ve değerlendirme sonuçları dikkate alınarak sosyal yardım hizmet kalitesini ve memnuniyeti 2019 yılı sonuna kadar % 100 arttırmak	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Memnuniyet Anketi ölçme değerlendirme anket sonucu hizmet ve memnuniyet oranını artırma	Yüzde	40	50	60	80	100	
1.5	Arnavutköy Belediyesi İstihdam Merkezi (ABİM) kanalıyla her yıl ortalama 500 kişinin istihdam edilmesine katkı sağlamak.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	ABİM Kanalıyla Kişinin İstihdam Edilen kişi sayısı	Kişi	505	814	928	1040	1580	
1.6	2019 yılı sonuna kadar, Arnavutköy Belediyesi Yaşlı ve Engelli Merkezi (AYEM) kanalıyla erişilen yaşlı ve engelli sayısını 8.500'e çıkarmak.	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	(AYEM) Kanalıyla Erişilen Yaşlı ve Engelli Sayısı	Kişi	5801	6582	6582	8543	9135	
1.7	2019 yılı sonuna kadar Engellilere yönelik 20 Meslek Eğitim Kursu açmak	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Engellilere yönelik açılacak Meslekî Eğitim Kurs Sayısı	Adet	4	7	9	12	18	
1.8	2019 yılı sonuna kadar Kurum ve Kuruluşlardan sağlanan hibe desteği ile uygulanabilecek proje sayısını 4 yükseltmek	Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü	Kurum ve Kuruluşlardan sağlanacak hibe yardımı ile uygulanacak proje sayısı	Adet	1	1	1	1	1	

(2015-2019 Faaliyet Raporu, 2019).

Yukarıdaki tabloda Arnavutköy Belediyesi'nin 2015-2019 yıllarına ait dezavantajlı bireylere yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri performans verileri yer almaktadır. Arnavutköy Belediyesi'nin dezavantajlı bireylere yönelik birçok desteği olduğu ve yıllar itibariyle hedeflerini yükseltmiş olduğu görülmektedir. Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde 2015-2019 yıllarında ilçesinde yaşamakta olan sosyal ve maddi yetersizlikleri bulunan ihtiyaç sahiplerine yönelik Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen sosyal yardım verileri aşağıdaki tabloda yer almıştır.

Tablo 4: Arnavutköy Belediyesi'nin Dezavantajlı Gruplara Yaptığı Yardımlar (Arnavutköy Belediyesi 2017 Yılı Faaliyet Raporu, 2017)

Arnavutköy Genelinde Verilen Hizmetler	2015	2016	2017	2018	2019
Sıcak Yemek	350 Aile	124 Aile	96 Aile	100 Aile	100 Aile
ASYAM (Arnavutköy Sosyal Yardımlaşma Market) Kartı	3012 Kişi	2820 Kişi	2880 Kişi	2900 Kişi	2910 Kişi
Asker Aile Yardımı	466 Kişi	604 Kişi	615 Kişi	697 Kişi	216 Kişi
Nakdi Yardım	396 Kişi	494 Kişi		293 Kişi	456 Kişi
Üniversite Öğrencisi Desteği	-	-	1831 Kişi	3076 Kişi	-
Evde Bakım Hizmeti Sayısı	2375	1876	2603	3384	4258
Engelli Sağlık Kurulu Rapor Talebi	699 Kişi	596 Kişi	557 Kişi	614 Kişi	489 Kişi
Gündüz Bakımı Hizmet Sayısı	2018	1435	2371	5152	5454
AYEM (Arnavutköy Yaşlı ve Engelli Koordinasyon Merkezi) Yeni Kayıt	490 Kişi	870 Kişi	-	820 Kişi	754
Yönlendirme, Bilgilendirme ve Danışmanlık Hizmetleri	14200 Kişi	33022 Kişi	13564 Kişi	25925 Kişi	-

Arnavutköy Belediyesi beş yıllık süreç boyunca en yüksek orandaki sıcak yemek yardımının 2015 yılında gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu sayı ilerleyen yıllarda düştüğü görülmektedir. Sosyal Hizmet Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen ASYAM Kart uygulamasına vatandaşların daha fazla rağbet

gösterdikleri görülmektedir. Stratejik planlamadaki hedeflenen bu sayının faaliyet raporunda da tutturulabildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte belediye dezavantajlı kesimde yer alan vatandaşlara direkt nakdi destek uyguladığı gibi başvuru yapan vatandaşlara aynı zamanda askerlik görevine giden ve üniversite öğrencisi okutan ailelere de destek vermektedir. Belediyenin önemli sosyal destek uygulamalarından biri olan evde sağlık hizmeti alan bireylerin sayısında yıllara göre artış gözlemlenmektedir. Bununla birlikte ilgili müdürlük bünyesinde Arnavutköy Yaşlı ve Engelli Merkezi'nin (AYEM) çalışmaları da dikkat çekici bir sayıya ulaşmış durumdadır. Bununla birlikte belediyeye ait stratejik plan raporuyla faaliyet raporları arasındaki uyumsuzluk dikkat çekmektedir. Bu uyumsuzluk neticesinde hangi faaliyetlerin tam olarak yerine getirilebildiğini anlamak güç olmuştur. Bununla birlikte faaliyet raporlarının yıllara göre içerikleri incelendiğinde de bilgi çeşitliği açısından gerekli özenin gösterilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Belediye başkanlığının faaliyet raporlarında göze çarpan bir başka konu ise bazı verilerin ilerleyen yıllarda oranı düştüğü görülmektedir bunun sebebi ise yıllara göre yapılan yardımlarda vatandaşların başvuru sayılarıyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin sıcak yemek yardımına 2015 yılında 350 aile katılım sağlamış ve başvuru yapmışken 2019 yılında 100 aile başvuru yapmıştır.

Arnavutköy Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün teşkilat yapısının 2015 yılındaki faaliyet raporunda üç kısımdan oluştuğu görülmektedir. Bunlardan ilki Sağlık İşleri Bürosu bünyesinde yürütülen faaliyetler esasen 'Taziye Hizmeti' ve 'Nakil Ambulans Hizmeti' olarak iki kısımda değerlendirilmiştir. Belediye bünyesindeki Sosyal Yardım Bürosu Faaliyetlerinin ise 'Asker Ailesi Yardımı' ve 'Ayni ve Nakdi Yardım' biçimindedir. Aşağıdaki tabloda ise 2015 yılında ilçe genelinde verilen hizmetlerin genel durumu görülmektedir. 2016 yılındaki faaliyet raporunda ise müdürlük bünyesinde Yaşlı ve Engelli Merkezi (AYEM) ve Sosyal Yardımlaşma Marketi (ASYAM) iki yeni hizmet birimi olarak Arnavutköy Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü teşkilat şemasına eklenmiştir. 2017 yılındaki faaliyet raporunda önceki yıllardakinden farklı olarak Arnavutköy ilçesinde yer alan dezavantajlı kesimin dağılımı da rapor içerisinde verilmiştir. İlgili tablo ise aşağıdaki gibi gösterilmiştir. Ancak önceki yıllarda verilmiş olan AYEM'e kaydedilen kişi sayıları ise tablo halinde verilmemiştir.

2018 ve 2019 Faaliyet Raporlarına göre, Arnavutköy Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü, ilçede yaşayan sığınmacı ve göçmen sayısındaki artışı dikkate alarak Arnavutköy Sığınmacılar ve Göçmenler Merkezi'ni (ASGOM) faaliyetlerine dahil etmiştir. ASGOM aracılığıyla, yaklaşık 3000 kişiye sosyal destek hizmeti sunulmuştur. Merkez ayrıca, hastane ulaşımı, sağlık sorunları hakkında bilgi alma, sağlık hizmetlerine erişim ve özel sağlık ihtiyaçlarında destek gibi konularda yardımcı olmuştur. Bunun yanı sıra, engelli ailelerin sağlık kurulu raporu alma sürecinde de refakat hizmeti sunulmuştur. Bu çabalar, sığınmacı ve göçmen ailelerin topluma uyum sağlamalarına ve yaşamlarını sürdürebilmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu ailelerin çocuklarına yönelik eğitim hizmetinin yanında hukuki sorunlar ve haklara erişim konusunda İl Göç İdaresi Müdürlüğü'yle irtibat halinde bir anlayışın uygulandığı görülmektedir.

Stratejik planda yer alan hedeflerin faaliyet raporundaki karşılıklarına yönelik bir karşılaştırma yapıldığında; stratejik hedef 8.1.'de yer alan sosyal yardım otomasyon sistemine yönelik hedeflerin gerçekleştirilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Otomasyon sisteminin hizmete girmesiyle birlikte daha sistematik ve düzenli bir şekilde dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetlerin yürütülmesi hedefinin tutturulduğu görülmektedir. Stratejik hedef 8.2.'de yer alan bir adet ASYAM merkezinin daha açılması hedefinin ise gerçekleştirilemediği anlaşılmaktadır. Ancak bu merkez bünyesinde verilen ASYAM Kart'ın kullanıcı sayılarındaki artışı hedefleyen 8.3. sayılı hedefte ise beklenen sayılara erişilemediği görülmektedir. Burada belediyenin diğer sosyal yardım faaliyetleri aracılığıyla bir Stratejik hedef 8.4 kapsamındaki sosyal yardım faaliyetlerine ilişkin memnuniyet anketi çalışmalarının düzenlenmesi hedefi gerçekleştirilmiştir. Stratejik hedef 8.5 kapsamında yer alan Arnavutköy Belediyesi İstihdam Merkezi kanalıyla her yıl ortalama 1000 kişinin istihdam edilebilme beklentisi ise 2018 yılından itibaren gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Stratejik hedef 8.6'da ise AYEM bünyesinde yaşlı ve engellilere yönelik olarak yapılması hedeflenen sayılara ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Ancak ilgili kesime yönelik olarak düzenlenen kurs ve proje sayısında ise istenilen sayılara ulaşılamadığı anlaşılmıştır. Stratejik hedef 8.7. ve 8.8. kapsamında yer alan faaliyetler kapsamında yer alan Alkol ve Madde Bağımlılığı Merkezi ve Kadın Konukevi'nin açılmadığı görülmektedir.

3.13. 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedeflerinin Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde İncelenmesi

Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 arasını kapsayan Stratejik Amaç ve Hedefler’de “Gelişkin Kentsel Yaşam Uygulamalarının Hayata Geçirilmesi” başlığının altında maddeler halinde hedefler şu şekilde belirtilmiştir.

Tablo 5: 2020-2024 stratejik plan hedefleri

1. Stratejik Hedef: Dezavantajlı Grupları Destekleyecek Sosyal Hizmet Projelerin Geliştirilmesi
2. Stratejik Hedef: Dezavantajlı Grupları Destekleyecek Sosyal Hizmet Faaliyetlerinin Geliştirilmesi
3. Stratejik Hedef: Dezavantajlı Grupları Destekleyen Sportif Faaliyetlerin Gerçekleşmesi
4. Stratejik Hedef: Kadınlara Yönelik Projelerin Geliştirilmesi
5. Stratejik Hedef: Kadınların Sosyalleşmesine Yönelik Faaliyetlerin Geliştirilmesi
6. Stratejik Hedef: Kadınlara Yönelik Sportif Faaliyetlerin Gerçekleştirilmesi
7. Stratejik Hedef: Gençlik ve Spora Yönelik Projelerin Geliştirilmesi
8. Stratejik Hedef: Gençlik ve Spora Yönelik Tesislerin Hayata Geçirilmesi
9. Stratejik Hedef: Gençlik ve Spora Yönelik Faaliyetlerin Geliştirilmesi
10. Stratejik Hedef: Afet Yönetimine İlişkin Projenin Geliştirilmesi
11. Stratejik Hedef: Afet Yönetimine İlişkin Hizmet ve Uygulamalarının Geliştirilmesi

Bu bağlamda ilk olarak stratejik plan hazırlık sürecine yönelik olarak;

- Planın sahiplenilmesi
- Planlama sürecinin organizasyonu
- Hazırlık programı oluşturulması sağlanmıştır.

2020-2024 arasını kapsayan Strateji Planı’nda geçmiş dönemlerdeki planların da değerlendirildiği görülmektedir. 2015-2019 Arnavutköy Stratejik Planı’nın faaliyet

raporlarının yanında iç ve dış paydaş analizleri bağlamında kıyaslamalı değerlendirmesinin ilgili planda yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu planda yer alan bilgiler ışığında sosyal belediyecilik uygulamalarının her ne kadar hedefler ölçüsünde şekilde gerçekleştirilemediği anlaşılmıştır. Ancak belediye var olan durum ve şartlara göre farklı faaliyetler gerçekleştirerek var olan açığı kapatmak istemiştir.

Belediye bünyesinde gerçekleştirilen otomasyon sistemleri incelendiğinde ise ASYAM Market Otomasyonunun yanında Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Otomasyonu da vatandaşların kullanımına sunulmuştur. Arnavutköy Belediyesi Stratejik Planı'nda GZFT Değerlendirme Raporu incelendiğinde de Sosyal Destek Hizmetleri Yönetimi başlığında; güçlü yönlerinin AYEM için önemli yatırımların yapılması, göçmenlere yönelik yapılan yardımların, kadın merkezlerinin varlığından bahsedilmiştir. Zayıf yönler kısmında ise; sportif alanlarının az olması, sosyal destek hizmet çalışanı sayısının az olması, göçmenlerin şehre adaptasyonunun düşük olması ve prosedürel aksamalardan bahsedilmiştir. Tehdit olarak toplumun bazı kesimlerinde artan orandaki madde bağımlılığından söz edilmiştir. Son olarak yapılması gerekli olan faaliyetlerde ise spor tesislerinin ve faaliyetlerinin arttırılmasının yanında, madde bağımlılığına yönelik rehabilitasyon merkezlerinin kurulması ve robotik kodlama eğitimlerinin verilmesinin yanında önleyici hizmetlerin sunulmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Arnavutköy Belediyesi stratejik planlama raporunda önceki dönemde uygulanmış olan planlamaya yönelik de değerlendirmelerin olduğu anlaşılmaktadır. Ülkemizde uygulanmakta olan planlamalar hususunda en büyük problemlerden birisi olarak gösterilen planlamanın denetimi meselesi olduğu düşünülürse belediyenin kendisine yönelik bu tür bir denetim mekanizması üretmesi önemlidir. Bu değerlendirme neticesinde şu maddelerin olumlu görüldüğü anlaşılmaktadır.

- Sosyal belediyecilik uygulamalarının güçlü şekilde gerçekleştirildiği
- Altyapı ve üst yapının imarına dair faaliyetlerin kararlılıkla sürdürüldüğü
- Genel yönetim faaliyetlerinin etkili şekilde yürütüldüğü
- Sürdürülebilir ve sağlıklı çevre uygulamalarının kararlılıkla devam ettirildiği
- Şehir ve toplum düzenine yönelik gerekli önlemlerin etkin şekilde uygulandığı
- Mali yapı ile ilgili hedeflerin esaslı şekilde tutturulduğu

Ancak söz konusu dönemde her stratejik planlamada olduğu gibi birtakım memnuniyetsizliklerin de olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar ise;

- Destek hizmetlerinin etkili hizmetlerine rağmen memnuniyete dair gerekli analiz çalışmalarının yeterince yapılamaması
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine rağmen her yıl kişi başına eğitim miktarının istenen seviyeye çıkarılamaması
- İşçi personel sayısının makro politikalar nedeniyle istenen oranda aşağı çekilememesidir.

Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Stratejik Planı incelendiğinde Sosyal Destek Hizmetleri bünyesinde gerçekleştirilen 3 ayrı hedefin olduğu anlaşılmaktadır. Bu hedeflerden ilki mültecilerde kent kültürü ve bilincinin gelişimine yönelik eğitim faaliyetlerin geliştirilmesi ikincisi istihdamı geliştirici hizmet uygulamalarının güçlendirilmesi üçüncüsü ise dezavantajlı grupları destekleyecek sosyal hizmet faaliyetlerinin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Tablo 6: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-1

TEMA-1: NİTELİKLİ KENTSEL YAŞAM								
Amaç	A3: Kent Kültürü ve Bilincinin Gelişimine Yönelik Hizmet Uygulamalarının Geliştirilmesi							
Hedef	H3.3: Mültecilerde Kent Kültürü ve Bilincinin Gelişimine Yönelik Eğitim Faaliyetlerin Geliştirilmesi							
Sorumlu Birim	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü							
İş Birliği Yapılacak Birim(ler)	Göç İdaresi İl Müdürlüğü, STK'lar, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, İŞKUR, İlçe Kaymakamlığı ve SYVDV.							
Performans Göstergeleri	Hedefe Etkisi (Yüzde)	2020	2021	2022	2023	2024	İzleme Sayısı	Raporlama Sayısı
Her Yıl Düzenlenen Eğitim Programı Sayısı	20	1	2	3	4	5	Yılda iki kez	Yılda 1
Her Yıl Düzenlenen Sosyal Etkinlik Sayısı	20	2	3	4	5	6	Yılda iki kez	Yılda 1
Her Yıl Verilen Danışmanlık Hizmeti Sayısı	60	1000	1500	2000	2500	3000	Yılda iki kez	Yılda 1
Riskler	Sığınmacı, Mülteci Göçmen veya Kaçak Yollarla İlçemize Yerleşen Yabancı Uyruklu (Ağırlıklı Suriye Uyruklu Vatandaşların) Yoğunluğu							
Faaliyet ve Projeler	- Meslek Eğitim Kursları - Sosyal Etkinlikler - Danışmanlık Hizmetleri							
Tespitler	İstanbul genelinde kiralara en uygun olduğu bir ilçe olmamız sebebi ile dar gelirli yoksul ailelerin bölgeye yerleşmeyi tercih etmeleri							
İhtiyaçlar	Personel ihtiyacı, servis ihtiyacı, ekip ve ekipmanlar							

(Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı 1, 2020)⁵

Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün Mültecilerde Kent Kültürü ve Bilincinin Gelişimine Yönelik Eğitim Faaliyetlerin Geliştirilmesi hususunda yönelik stratejik plan hedefi incelendiğinde; ilçedeki göçmen nüfusunun etkisi anlaşılmaktadır. Eğitim programı ve sosyal etkinlik sayılarında yıllara göre bir artışın olması hedeflenmektedir. Sığınmacıların adaptasyonlarının yanı sıra hukuki işleriyle birlikte

⁵ Tablo Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 yılları arası Strateji Planı'ndan alınarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

diğer işlerini de kolaylıkla halledebilmeleri amacıyla alabilecekleri danışmanlıkların sayısında da artış beklenmektedir.

Tablo 7: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-2 (Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı 1, 2020)

TEMA-1: NİTELİKLİ KENTSEL YAŞAM								
Amaç	A4: Gelişkin Kent Ekonomisi Uygulamalarının Güçlendirilmesi							
Hedef	H4.2: İstihdamı Geliştirici Hizmet Uygulamalarının Güçlendirilmesi							
Sorumlu Birim	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü							
Biri Performans Göstergeleri	Hedef Etkisi (%)	2020	2021	2022	2023	2024	İzleme Sıklığı	Raporlama Sıklığı
PG4.2.1: Her Yıl İstihdam Danışmanlığı Hizmeti Verilen Kişi Sayısı	50	-			13.000	14.000	Yılda iki kez	Yılda iki kez
PG4.2.3: Her Yıl Düzenlenmekte Olan İşveren ve İşçi Buluşma Programı Sayısı	50				60	70	Yılda iki kez	Yılda iki kez
Riskler	Makro ölçekte olumsuz iktisadi gelişmeler, alanında uzman personel eksikliği, dış paydaşlardan destek alınamaması							
Faaliyet ve Projeler	- Kariyer ve İstihdam Fuarı - Meslek Edindirme Kursları - İşverenler ile Kurumsal Partner Protokolleri							
Maliyet Tahmini	2021: 200.000 TL 2022: 220.000 TL 2023: 242.000 TL 2024: 264.000 TL Toplam: 926.000 TL							
Tespitler	Kaliteli iş gücü eksikliği							
İhtiyaçlar	İnsan Kaynağı							

Yukarıdaki tablo özelinde nitelikli kentsel yaşam ile sosyal belediyecilik ilişkisinin öneminden bahsetmek oldukça önemlidir. Bu iki olgu kentsel alanlarda yaşayan insanların yaşam kalitelerini arttırmak için birbirleriyle sıkı bir ilişki içerisinde. Nitelikli kentsel yaşam olgusu, kentlerin yaşam kalitesini yükseltmenin yanında, insanların ihtiyaçlarını karşılamak ve sürdürülebilir bir çevre oluşturmak amacıyla yapılan çabaları ifade etmektedir. Konut, ulaşım, yeşil alanlar, kamu hizmetleri gibi birçok faktörü içeren bu olgu insanların mutluluğunu ve refahını arttırarak kentlerin daha yaşanabilir hale gelmesini sağlama amacı gütmektedir. Sosyal

belediyecilik olgusu ise belediyelerin sosyal refahını arttırmak, dezavantajlı gruplara destek olmak ve sosyal eşitliği sağlamak adında çalışmalar yürütülmesini içeren bir yaklaşımı ifade etmektedir. Barınma, eğitim, sağlık, istihdam gibi alanlarda hizmetlerin sunulmasıyla toplumun daha adil bir yapıya kavuşması amaçlanmaktadır. Bu iki kavram özellikle hizmet sunumu, katılımcılık, şeffaflık, sürdürülebilirlik ve uyumluluk konularında dikkat çekici bir etkiye sahip durumdadır. Bundan dolayı nitelikli kentsel yaşamın sağlanmasını gerçekleştirmek amacıyla sosyal belediyecilik ilkelerinin uygulanmasını gerçekleştirmek gerekmektedir. Fiziksel ve sosyal altyapının güçlendirilmesiyle kentler daha yaşanabilir bir hale gelirken toplumun refahında da artış söz konusu olmaktadır (Berkün, 2017, s. 584-585).

Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün İstihdamı Geliştirici Hizmet Uygulamalarının Güçlendirilmesi hususuna yönelik stratejik plan hedefinin ise 2023'ten itibaren uygulanmasının öngörüldüğü düşünülmektedir. İstihdamı geliştirme politikalarının önemli olduğu günümüzde belediyenin bu konuda belirli bir plan hedefinde bulunmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır. İşçi ve işverenlerin buluşma olanağı yakaladığı programların da kademeli olarak arttırılmasının hedeflenmesi neticesinde daha fazla insanın istihdamına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Tablo 8: Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı Hedefleri-3 (Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı 1, 2020)

TEMA-1: NİTELİKLİ KENTSEL YAŞAM										
Amaç	A5. Gelişkin Kentsel Yaşam Uygulamalarının Hayata Geçirilmesi									
Hedef	H5.2: Dezavantajlı Grupları Destekleyecek Sosyal Hizmet Faaliyetlerinin Geliştirilmesi									
Sorumlu Birim	Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü									
Performansa İlişkin Göstergeler	Hedef Etkisi (%)	Plana Başlangıç (2019)	2020	2021	2022	2023	2024	İzleme Sıklığı	Raporlama Sıklığı	
PG5.2.1: Her yıl yasal haklar için verilen danışmanlık hizmeti sayısı	20	15.000	16.000	17.000	18.000	19.000	20.000	Yılda iki kez	Yılda iki kez	
PG5.2.2: Her yıl verilen psikolojik danışmanlık ve aile danışmanlığı hizmeti sayısı	20	800	900	1000	1100	1200	1300	Yılda iki kez	Yılda iki kez	
PG5.2.3: Her yıl verilen gündüz bakım hizmeti sayısı	20	2.000	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	Yılda iki kez	Yılda iki kez	
PG5.2.4: Her yıl verilen evde sağlık ve bakım hizmeti sayısı	20	2.200	2.300	2.400	2.500	2.600	2.750	Yılda iki kez	Yılda iki kez	
PG5.2.5: Her Yıl Kent Gönüllüsü Oluşturulan Kişi Sayısı	20		50	75	100	150	200	Yılda iki kez	Yılda iki kez	
Riskler	• Makro ölçekte Olumsuz İktisadi Gelişmeler • Talep yetersizliği • Nitelikli personel yetersizliği • Kent gönüllüleri uygulamasına talep az olması									
Faaliyet ve Projeler	• Yasal Haklar Danışmanlık Hizmeti • Psikolojik Danışmanlık ve Aile Danışmanlığı • Gündüz Bakım Hizmeti • Evde Sağlık ve Bakım Hizmetleri • Kent Gönüllüleri									
Maliyet Tahmini	2020:1.250.000.00 TL 2021:1.400.000.00 TL 2022:1.650.000.00 TL 2023:1.900.000.00 TL 2024: 2.200.000.00 TL Toplam: 8.400.000 TL									
Tespitler	-									
İhtiyaçlar	Personel ihtiyacı, evde sağlık bakım ve gündüz bakım hizmetlerinde kullanılacak demirbaş ve sarf malzeme ihtiyacı, servis ihtiyacı, gündüz bakım merkezi yemek ihtiyacı									

Arnavutköy Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nün Dezavantajlı Grupları Destekleyecek Sosyal Hizmet Faaliyetlerine yönelik uygulamayı düşündüğü faaliyetler incelendiğinde insanların hukuki haklarını öğrenebilmeleri ve uygulayabilmeleri için gereken danışmanlık hizmetinin verilmesi konusunun yıllara göre artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bunun yanında belediye psikolojik danışmanlık ve aile danışmanlığı meselelerini önemseyerek bu desteğin yıllar geçtikçe arttırılması üzerinde durmuştur. Gündüz bakım hizmeti ve evde sağlık ve bakım hizmeti konularında da belediye dezavantajlı vatandaşların sorunlarını hafifletmek ve bu insanlara faydalı olabilmek amacıyla uyguladığı faaliyetlerini yıllara göre arttırmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte vatandaşlarıyla birlikte kenti yönetme anlayışına sahip bir belediye olarak Arnavutköy Belediyesi birey kent etkileşim ve diyalogunu arttırabilmek amaçlı olarak kent gönüllülerinin sayılarını arttırabilmeyi hedeflemektedir.

Tablo 9: Arnavutköy Belediyesi'nin Dezavantajlı Gruplara Yaptığı Yardımlar (Arnavutköy Belediyesi Sosyal Yardımları)

Arnavutköy Geneline Verilen Hizmetler	2020	2021	2022
Sıcak Yemek	150 Aile	127 Aile	96 Aile
ASYAM (Arnavutköy Sosyal Yardımlaşma Market Kartı)	4200 Birey	5007 Birey	21378 Birey
Nakdi Yardım	1312 Kişi	774 Kişi	539 Kişi
Üniversite Öğrencisi Desteği	-	2137 Kişi	1831 Kişi
Evde Bakım Hizmeti Sayısı	4120	3669	6613
Hastalara ve Engellilere Yönelik Ulaşım Hizmetleri	2226	2466	5602
Yaşlılara ve Engellilere Yönelik Sosyal Aktivite	696 Kişi	783 Kişi	2328 Kişi
Gündüz Bakımı Hizmet Sayısı	3251	3844	9086
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri	269 Kişi	300 Kişi	1119
Kent Gönüllüsü	357 Kişi	321 Kişi	327 Kişi
Yönlendirme, Bilgilendirme ve Danışmanlık Hizmetleri	39739 Kişi	39010 Kişi	94045 Kişi

Arnavutköy Belediyesi'nde Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde İstihdam Merkezi ve Şehit ve Gazi Aileler Bürosu kurularak ilçe sakinleriyle daha yakın bir temas kurulması istenmiştir. Faaliyet Raporları aracılığıyla oluşturulan yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı gibi ancak 2022 yılına kadar olan faaliyetler ile ilgili raporun var olduğu anlaşılmıştır. Buradan da anlaşıldığı gibi belediyenin dezavantajlı gruplara yönelik sosyal destek faaliyetlerinde bir farklılaşma söz konusu olmuştur. Bu

farklılaşma özellikle hasta ve engelli bireylere ulaşım hizmeti sağlama, sosyal aktivite düzenleme ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmeti sağlama şeklinde olmuştur. Belediye başkanlığının faaliyet raporlarında göze çarpan bir başka konu ise bazı verilerin ilerleyen yıllarda oranı düştüğü görülmektedir. Bunun sebebi ise mülakat yoluyla edinilen bilgiler çerçevesinde yıllara göre yapılan yardımlarda vatandaşların başvuru sayılarıyla ilgili olduğu ve kişilerin maddi durumdaki değişikliklerin bakanlığın koyduğu haneye giren aylık maaş miktarlarının etkilediği anlaşılmaktadır.

Sosyal belediyecilik, belediyelerin toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesiyle, şehir sakinlerinin sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik ihtiyaçlarına yanıt verme biçimlerini ifade etmektedir. Bu bağlamda belediyelerin; kentsel dönüşümden psikolojik desteğe, kültürel ve sanatsal etkinliklerden eğitim ve gençlik faaliyetlerine kadar geniş bir yelpazede hizmet sunmaları söz konusudur. Bu hizmetler, bireylerin ve toplulukların yaşam kalitesini arttırmanın yanında toplumsal alanda yapılan görüşmelerin incelenmesiyle şu alt temalara ulaşılmıştır.

3.14. Görüşmeler Neticesinde Elde Edilen Bulgular

Çalışmada belediye bünyesinde çalışan katılımcılarımıza dezavantajlı gruplar olarak nitelendirilen yaşlılara, yoksullara, engellilere, çocuk ve gençlere, kadınlara, göçmenlere karşı yapılan sosyal hizmet politikalarının neler olduğuna yönelik sorular sorulmuştur. Bu sorulara karşı verilen cevaplar neticesinde bulgular aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

3.14.3. Yaşlı ve Engellilere Yönelik Hizmetler:

Literatür incelendiğinde belediyelerin sosyal destek birimlerinin en önemli direkt hizmet yaptıkları kesimler engelliler ve yaşlılar olarak görmek mümkündür. Buna yönelik olarak Arnavutköy Belediyesi çalışanlarından oluşan katılımcılarımıza ilişkin ifadeler aşağıdaki gibidir.

“Yerel yönetimlerin sorumlu olduğu sınırlar içinde ikamet eden vatandaşların sağlık hizmetlerinden tutun yaşlılık, çocukluk ve engellilik yani dezavantajlı kesimde yer alan insanlara kadar her birinin ihtiyaç duyabileceği alanlarda kamu hizmetlerinin ayırım yapılmaksızın vatandaşlara hakkaniyetli bir şekilde ulaştırılması olarak ben

görüyorum sosyal belediyeçiliği. Yaşlı ve engellilere yönelik hizmetlerin sunumunda hizmete ihtiyacı olan bireylerin veya yakınlarının başvuru 444 38 33 numaralı hat üzerinden T.C Sağlık Bakanlığı evde sağlık hizmetleri kısmından iletişime geçmeleri ve kayıt oluşturmaları gerekmektedir. Bununla birlikte vatandaşın kimlik bilgileri ve kişinin yardım almaya uygun olduğunu ispatlayan sağlık kurulu raporu vs. gibi belgelerin bulunması gerekmektedir ” (G8)

“Bana göre sosyal belediyeçilik uygulamaları belediyenin sorumluluk alanı dahilinde yaşamakta olan vatandaşın gönüllü köprü kurabilmeyi başarmaktır. İnsanların derdi ile dertlenebilmenin yanında, devletin soğuk ve bürokratik yanından ziyade sıcak yanıyla vatandaşa hizmet götürebilmektir. Bilhassa dezavantajlı olarak isimlendirilen kesimdeki engelli ve yaşlı bireylere yaptığımız yardımlar da sosyal belediyeçilik kapsamında değerlendirme olanağı bulabildiğimiz faaliyetlerdendir.” (G4)

Belediyelerin dezavantajlı bireylere yönelik sunmuş oldukları hizmetlerin, toplumsal eşitlik ve kapsayıcılık ilkesine dayanması gerekmektedir. Katılımcılarımızın ifadelerini ele aldığımızda dezavantajlı bireylere yönelik olarak evde bakım, danışmanlık ve destek hizmetleri gibi birçok özel proje ve uygulamanın sunulmaya çalışıldığı görülmektedir.

3.14.1. Kentsel Dönüşüm:

Kentsel Dönüşüm bir belediyenin şehir planlamasındaki aktif rolünün vurgulanması neticesinde sosyal belediyeçilik bağlamında önemsenmektedir. Bu bağlamda kaçak yapıların yıkılması ve şehrin estetik görünümünün iyileştirilmesi adına çalışmaların yapılması ve takibinin devam ettirilmesi üzerine odaklanılmaktadır. K3’e ilişkin bir alıntı şu şekildedir:

“...Çok göç almış olan hala almakta olan bir ilçe olmamızdan dolayı bazı mahallelerimizdeki gecekonduların ve çarpıklıkların düzenlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunların giderilmesi, yeni çözümler üretilmesi ve yeni sosyal yaşam alanlarının organize edilmesi bir belediyenin sosyal yönünü ortaya koymaktadır...”. (G2)

“Sosyal belediyeçilik anlayışının bir belediyenin sınırları içinde yer alan park, bahçe ve diğer yeşil alanların insanların sosyal hayat içerisindeki yaşamlarını

kolaylaştırmanın yanında, onları doğayla buluşturacak, günün stres ve gürültüsünden bir nebze olsun uzaklaşmalarını sağlayacak yaşam alanları oluşturabilmeyi başarmaktır.” (G7)

Kentsel dönüşüm, şehirlerin sosyo-ekonomik ve fiziksel yapısının yeniden şekillendirilmesi sürecini ifade etmektedir. G2’nin ifadelerine göre, bu sürecin temel amacı kaçak yapılaşmayı ve düzensizliği önlemek ve şehrin estetik güzelliğini korumak ve arttırmaktır. Ancak bu sürecin yalnızca yapıları yeniden inşa sürecinden ibaret olmadığı aynı zamanda sosyo-psikolojik boyutları içerdiği de anlaşılmaktadır. Belediyelerini kentsel dönüşüm sürecinde vatandaşların duygusal ve psikolojik durumlarını göz önünde bulundurmaları ve iletişim kurmaları bu sürecin başarısında kritik bir role sahip durumdadır.

3.14.2. Sosyal ve Psikolojik Destek:

Sosyal belediyeçilik anlayışının en önemli mottolarından birisi de bireylerin ve onların ailelerinin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına odaklanmasıdır. Empati ve iletişimle yapılacak yaklaşımlarla insanların sorunlarına karşı çözüm odaklı bir yaklaşımın benimsenmesi durumu elzemdir. Var olan bu temaya ilişkin olarak katılımcıların ifadesi ise aşağıdaki gibidir:

“Ben sosyal belediyeçilik anlayışının hangi belediye hizmeti yapılırsa yapılsın insanların direkt hayatına dokunuyorsa onun sosyal belediyeçilik olduğunu düşünüyorum. Yani bir belediye çalışanı olarak ne yaparsan yapayım öncelikli yapacağım şey insana etki etmek olmalı diye düşünüyorum... Sosyal Psikolojik destekler vatandaşların talepleri ile veya uzmanların gerekli gördüğü katılımcı ile sosyal ve psikolojik destek verebilmesini kapsamaktadır.”(G4)

“Belediyemiz bünyesindeki AYEM aracılığıyla yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza yönelik faaliyetlerimize ek olarak çeşitli dezavantajlı konumda bulunan bireylere de sosyal ve psikolojik olarak destek sağlamaktayız...”(G1)

“Belediyede insanların sosyal ve psikolojik olarak desteklenmesini sağlayan bir birimde çalışmanın en güzel yanı onların problemlerine karşı çözüm üretebilmeyi sağlamak ve onların hayata daha sıkı sarılabilmelerini görmek ve deneyimlemek. Ancak bazen biz de bazı durumlar karşısında sorunlar yaşayabiliyoruz. Ancak bir

insanın hayatına dokunmanın tüm insanlığa dokunmak olduğunun bilinciyle hareket edince sorunlar gözümüzde büyümüyor...” (G6)

“Sosyal belediyeciliğin ben vatandaşlara hızlı bir şekilde hizmet verebilmeyi sağlamanın yanında, onların mevcut ihtiyaçlarına bağlı olarak hızlı çözümleri üretebilmek ve bunun devamını sağlamak olduğunu düşünmekteyim.” (G3)

“Toplumun her kesiminin hassasiyetlerini göz arda etmemektir ve hizmet verirken çevresel (canlı ve cansız) bunlarında bir kısmının çıkarlarını gözetirken diğerlerine zarar vermemektir (Hayvan refahını yükseltirken diğerlerine zarar vermemek gibi.)” (G5)

Belediyeler bireylerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına yanıt veren ve onlara destek sunan mekanizmalara sahiplerdir. Katılımcılarımız da belediyelerin bu yönüne dikkat çekerek insan ve belediye kurumları arasındaki iş birliği ve etkileşimin devamlılığına atıfta bulunmuşlardır.

3.14.4. Kültürel ve Sanatsal Faaliyetler:

Belediyeler, kültürel ve sanatsal etkinlikleri düzenlemede öncü olarak sosyal belediyecilik anlayışının farklı faaliyetleri aracılığıyla geliştirebilmektedir. Düzenlemiş olduğu konser, sergi ve diğer kültürel projeler aracılığıyla şehir kültürünün canlanmasında öncü olmaya çaba göstermektedir.

“Sosyal belediyecilikte vatandaşlarımıza hizmet ederken, onlara sevgi ve şefkat göstermenin tanında, onların mutluluğunu gözetmek en önemli ilkelerimiz arasındandır. “Güzel gören, güzel düşünür” diye bir söz vardır. Bu anlayışla Arnavutköy’ü güzelleşmesini sağlayacak, hem göze de gönle de hitap edecek çalışmalar yapmaya devam ediyoruz. Herkesin mutlu olabileceği, huzurlu, güvenli, refah seviyesi yüksek bir Arnavutköy için, yılmadan, zorluklardan kaçmadan, yorulmadan çalışmamız gerektiğini farkındayız. Bunun bilincinde olarak kültür-sanat etkinlikleri düzenleyerek ilçemizin canlanması adına çaba göstermekteyiz.” (G7)

“Belediyemiz bünyesindeki AYEM aracılığıyla yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza yönelik faaliyetlerimize ek olarak çeşitli dezavantajlı konumda bulunan bireylere de sosyal ve psikolojik olarak destek sağlamaktayız. Özellikle gençler ve çocuklar için sosyo-kültürel etkinlikler düzenliyoruz. Bunun yanında gündüz bakım evi hizmetimiz

var. Çalışan anne ve babalara yönelik olarak çocuklarını emanet edebilecekleri bir kreş merkezi projemiz bulunuyor. Ancak belediyemizde yalnızca sosyal destek ya da yardımlar sosyal belediyeçilik kapsamında görülmüyor. Aynı zamanda özellikle çocuk ve gençlerin sosyal gelişimlerinin sağlanması da bizim için bu motto içerisinde yer almaktadır. Sosyal belediyeçilik anlayışı toplumdaki, her kesiminin başta olmak üzere hem canlı hem de cansız tüm unsurların haklarının korunduğu bir hizmet anlayışıyla standartların yükseltilmesini sağlayabilmektir. Cansız unsurlar olarak (tarihi eserler vb) söylemek istiyorum. Çünkü bu tür yapıların gelecek nesiller adına korunabilmesini sağlamak da önemli sosyal belediyeçilik anlayışıdır” (G3)

“Sosyal belediyeçilik anlayışı toplumdaki, her kesiminin başta olmak üzere hem canlı hem de cansız tüm unsurların haklarının korunduğu bir hizmet anlayışıyla standartların yükseltilmesini sağlayabilmektir. Cansız unsurlar olarak (tarihi eserler vb) söylemek istiyorum. Çünkü bu tür yapıların gelecek nesiller adına korunabilmesini sağlamak da önemli sosyal belediyeçilik anlayışıdır. ” (G1)

3.14.5. Eğitim ve Öğrenme:

Belediyeler, eğitim alanında çeşitli programları ve vatandaşlarına destekleri bulunmaktadır. Ücretsiz eğitimlerin yanı sıra öğrenciler vermiş olduğu burslar da bu tür hizmetlerdendir. Bu temaya ilişkin olarak katılımcı ifadeleri ise şu şekilde olmuştur.

“Sosyal belediyeçiliğin ben vatandaşlara hızlı bir şekilde hizmet verebilmeyi sağlamanın yanında, onların mevcut ihtiyaçlarına bağlı olarak hızlı çözümleri üretebilmek ve bunun devamını sağlamak olduğunu düşünmekteyim. Eğitim ve öğretime yaptığımız destek de bunlardan birisi. Öğrencilere sunduğumuz eğitimlerin yanında hem onlara hem de ailelerine maddi destek sağlamaktayız. ” (G10)

“Belediye olarak öğrencilerimizi destekleme ve onların maddi sorunlarını en az biçimde düşünecekleri bir Arnavutköy sağlama hedefimiz var. Öğrencileri tespit ederken okullarımızı merkez olarak belirleyerek ihtiyaç sahibi öğrenci arkadaşlarımızın tespiti ve onlara destek sağlanabilmesi şeklinde bir planlama yapmaktayız.” (G2)

İfadelerden de anlaşılacağı gibi belediyenin eğitim ve öğrenme alanında da aktif olarak hizmet sunmakta olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle yaşam boyu öğrenme konsepti çerçevesinde, bireylerin eğitim alma özgürlüğünün minimum derece kendi maddi kaynaklarından etkilendiği bir ilçe olma arzusunu devam ettirme amacı olduğunu anlıyoruz.

3.14.6. Ekonomik ve Fiziksel Destek:

Belediyelerin vatandaşlarına ekonomik ve fiziksel destekte bulunmaları Türkiye’de sosyal belediyeçilik anlayışının gelişmesiyle birlikte yoğun bir şekilde uygulanan bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda belediyeler ihtiyaç temelli sosyal desteği önemsemiş olduğu için nakit desteği yerine alıveriş ve temel ihtiyaç kartlarını halkla buluşturma yoluna girmişlerdir. Bu doğrultudaki katılımcı ifadeleri ise şu şekilde olmuştur:

“Belediye’de biz birim olarak engelli ve yaşlı bireylerin yanında diğer sosyal olarak dezavantajlı kişilerle direkt irtibatla olmaya çabalıyoruz. Bu kişilerin yaşadıkları evlerini, aile yapılarını, çocuk sahibi olma durumlarını ve tabi ki yaşlılık ve engellilik durumlarını inceliyoruz. Sosyal ve kültürel aktivitelerle bu insanları desteklemenin yanında toplumun bir ferdi olduklarının bilincinde olmalarını sağlamayı hedefliyoruz”
(G2)

“Bana göre bir sosyal belediye vatandaşın beşikten mezara kadar tüm taleplerine cevap aramalı ve çözüm üretebilmelidir. Bunun yanında Sosyal Belediyeçilik insanların hayatlarında eksik kalan yönlerini tamamlayacak bir yapı oluşturmalıdır.” (G5)

“Belediyemizde vatandaşa olan ayni ve nakdi destek anlamındaki yardımlarımızı hem ihtiyaçların direk tespiti ve giderilmesi hem de vatandaşımızın kendini daha rahat hissedilmesi amacıyla oluşturduğumuz ASYAM Kart altyapısında yapmaya başladık. Bu kart aracılığıyla hem belediye bünyesinde bu tür faaliyetlere ayrılan para, zaman ve diğer kaynakların daha az kullanılabilmesini sağlamış olduk...” (G3)

“Yerel yönetimlerin sorumlu olduğu sınırlar içinde ikamet eden vatandaşların sağlık hizmetlerinden tutun yaşlılık ve çocukluk ve engellilik yani dezavantajlı kesimde yer alan insanlara kadar her birinin ihtiyaç duyabileceği alanlarda kamu hizmetlerinin ayırım yapılmaksızın vatandaşlara hakkaniyetli bir şekilde ulaştırılmasıdır. Bana göre

sosyal belediyecilik bu doğrultuda meydana gelen insanların hayatına dokunan çok önemli bir olgudur. Kadınlara yönelik olarak sosyal hizmet politikalarının başında meslek edindirme kurslarımız gelmektedir. Bu kurslar aracılığıyla kadınlarımızın meslek öğrenerek kendi ayaklarının üzerinde durmalarını amaçlıyoruz.. ” (G4)

Arnavutköy ilçesinde sosyal belediyecilik konusu incelenirken sosyal hizmetlerden yararlanması gereken dezavantajlı kesimlerin belediyelere kendi imkanlarıyla başvuru yaparak yararlanmalarının dışında belediyelerde aynı zamanda başvurusu bulunmayan ancak dezavantajlı olan vatandaşlara ulaşmanın alternatif bir yolunu bulmaları gerekmektedir.

“Sosyal belediyecilik olarak Arnavutköy ilçesinde dezavantajlı vatandaşlarımızın ihtiyaç sahibi olup ancak kurumumuza herhangi bir başvurusu olmadığı durumlarda biz bu vatandaşların varlığını mahalle muhtarlarından ve o vatandaşların bize bilgisini çevresindeki insanlardan alarak hane ziyaretlerinde bulunuyoruz. Dezavantajlı bireylerden olduğu tespit edilmesi halinde onlara sosyal destek uygulamasında bulunuyoruz... ”(G3)

“Doğal bir faktör olarak karşımıza çıkan afet durumlarında da vatandaşlarımızın yanında oluyoruz. Bugüne kadar genel olarak karşılaştığımız afet olarak ilçemizde Sel-Su baskınlarına tanık olduk. Bunun dışında hane veya işyerlerinin herhangi bir neden de dolayı yanması sonucunda da kişilerin kuruma başvurusu üzerine hasar tespit yapılması için adreslerine görevli personel gönderiliyor, çıkan tespitten vatandaşların zararları karşılanarak mağduriyeti giderilerek zararları minimuma indiriliyor...” (G4)

3.14.6.1. Sıcak Yemek Hizmetleri:

Arnavutköy ilçesinde evde yemek yapamayacak durumda olan vatandaşlar için sıcak yemek desteği sunulmaktadır. Bu hizmetin genellikle yaşlı, engelli, yardıma muhtaç kimselere ve üniversite öğrencilerine sağlanmış olduğu görülmektedir.

“Belediyemiz bünyesinde özellikle kendi yemeğini yapamayacak durumda olan yaşlı ve engelli vatandaşlarımızı tespit ederek onlara sıcak yemek sağlıyoruz. Bu yemekleri evlerine teslim ederek onların yolda zaman kaybetmemelerini ve yorulmamalarını amaçladık. Bu hizmet ayrıca üniversitede okuyan öğrenciler için de veriliyor. İlk olarak ramazan aylarında bu hizmetimizi vermeye başladık. Bu duruma yönelik olarak

var olan talebin anlaşılmasıyla hemen gerekli ihtiyaçları karşıladık ve mümkün olduğunca insanlara fayda sağlama motivasyonumuzu gerçekleştirme amacı güttük” (G9) Ek olarak üniversite öğrencilerinin sıcak yemek hizmetlerinden faydalanmasında önünün açılmasındaki temel amaç; öğrencilerin yoğun ders dönemlerinden geçmeleri gerek vize final sınavlarına hazırlanmaları gerekse öğrencilerin okullarına gidip gelmelerinde geçen sürelerde derslerine verimli hazırlanabilmeleri açısından üniversite öğrencilerinin sıcak yemek hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmıştır.

3.14.6.2. Cenaze ve Taziye Hizmetleri:

Arnavutköy Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde cenaze ve taziye hizmetleri yapılmaktadır. Komuyla ilgili olarak katılımcımızın ifadeleri şu şekildedir:

“Belediyemiz bu hizmeti uzun süredir sunmaktadır. Sosyal belediyecilik hakikaten bir insanın doğumundan ölümüne kadar o insanın derdiyle dertlenmek ve ona çözümler sunmak anlamına geliyor. Bundan dolayı cenaze hizmetlerinin yanında taziye hizmetlerimizi de ekledik. Vefat bilgisinin tarafımıza iletilmesinin ardından İlçe Sağlık Müdürlüğü’müzle koordineli olarak bu süreci devam ettiriyoruz. Nöbetçi hekimler araçlarımız vasıtasıyla ilgili adrese yönlendirilmekte, ölüm belgesi hazırlandıktan sonra defin ve diğer işlemlerin yapılmasında vatandaşlara destek olmaya çalışıyoruz. Ekonomik durumu olmayan vatandaşlarımızın cenazeye gelen yakın eş dostları için taziye yemeği hizmeti veriyoruz. Taziye çadırı, masa ve sandalye kurulumlarının yanında diğer ihtiyaçlar da müdürlük bünyesinde gerçekleştirilmektedir. Cenaze yakınlarının Şehir içi ya da şehirlerarası yolculukları için Belediye Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğümüz ile irtibata geçiyoruz” (G10)

3.14.6.3. ASYAM Market ve Kart Uygulaması:

Bu uygulama aracılığıyla belediye ekonomik olarak zorlanan aile ve bireylere yönelik olarak 2011 yılında Arnavutköy Sosyal Yardımlaşma Marketini (ASYAM) vatandaşlarının kullanımına sunmuştur. Belirli marketlerde kullanılabilen bir elektronik kart uygulaması başlatmıştır. Bu uygulama aracılığıyla insanlar temel

ihtiyaçlarını karşılayabilirken ekonomik anlamda rahatlayabilmektedirler. Bir katılımcı bu hizmete yönelik olarak şunları belirtmiştir:

“Özellikle pandemi sürecinde bu sistemin yardıma ihtiyacı olan aileler tarafından kullanıldığını ve onlar için büyük kolaylık olduğunu gördük. Vatandaşlarımız gıda ürünlerinin yanında diğer temizlik ve hijyen ürünlerine de zorlanmadan ulaşabildiler. Bu uygulamayı önemsiyoruz. Uygulama olarak belirlediğimiz küçük esnaflardan ve belirli marketlerden bu alışverişlerini yapabiliyorlar. Bu sayede esnafımız da zorlu pandemi şartlarında satış yapabilme olanağına erişmişlerdi. Bu uygulamayı daha da geliştirerek vatandaşlarımızın kullanımlarını güzelleştirmek istiyoruz...” (G9)

3.14.6.4. Erzak ve Gıda Yardımları:

Ekonomik anlamda sıkıntı çeken ailelere sunulan belirli periyodlarla tekrarlanmanın yanında acil durumlarda da verilen temel gıda maddeleri yardımlarını içermektedir. Bu yardımlar aracılığıyla aileler zor dönemlerinde gıda güvencesine sahip olabilmektedirler. Bu hizmete yönelik katılımcı ifadesi ise şu şekildedir.

“Belediyemiz için ailelerimiz bizim de içinde bulunduğumuz toplumun birer neferleridir. Bundan dolayı onları koruma ve güçlendirmek bizim önceliğimiz Ramazan aylarında vermiş olduğumuz gıda yardım kolilerinin yanında ihtiyacı olan ailelerimize gıda yardım kolisi sunmaktayız. Bu konu bizim belediye olarak en çok önemsedığımız konulardan birisi.” (G2) Vatandaşlarımız sosyal hizmetler kapsamında sunulan hizmetlerden faydalanmaları için ancak bireysel başvuruları olması gerekmekte ve bakanlığın istediği belirli şartları taşımaları halinde vatandaşlara istedikleri alanda hizmetler sağlanabilmektedir. Bu şartlar genel olarak hanede yaşayan bireylerin sayısı ve haneye giren aylık gelirler belirleyici olmaktadır. Örneğin bir hanede 2 asgari ücretli çalışan veya aylık geliri asgari ücreti geçiyorsa bu şekilde başvuru yapan vatandaşlara gıda erzak yardımı ve maddi herhangi bir yardım çıkmayabiliyor.

3.14.7. Özel Eğitim, Psikolojik Danışmanlık Rehberlik ve Sağlık Hizmetleri:

Bireylerin ruhsal ve sosyal ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla Arnavutköy Belediyesi tarafından sunulan danışmanlık ve destek hizmetlerini

içermektedir. Bu doğrultuda 2009 yılında Arnavutköy Belediyesi bünyesinde AYEM (Arnavutköy Yaşlı ve Engelli Koordinasyon Merkezi) kurulmuştur. Bu merkezde engelli ve yaşlı bireyler ile onların ailelerine yönelik, psikolojik danışmanlık desteği sunulmaktadır. Bu birimde görev alan uzman psikologlar tarafından bireysel terapi, grup terapisi, aile danışmanlığı hizmetlerinin verilmekte olduğu bildirilmektedir. Bu destek faaliyetlerine ilişkin olarak katılımcılarımızın ifadeleri şu şekildedir:

“Belediyemizde kurulan AYEM aracılığıyla birlikte bölgemizdeki engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın ihtiyaç ve taleplerini karşılamaya çalışıyoruz. Bu amaca yönelik de projeleri yürütmeyi hedeflemekteyiz. Otizmlili bireylere yönelik vermiş olduğumuz duyu bütünleme desteğinin yanında zihinsel engellilere yönelik özel eğitim hizmetleri de sunmaktayız. Merkezimizde görevli olan uzman psikologların gerçekleştirdiği terapi desteklerimiz var. Bunun yanında sağlık kuruluşlarından hekim desteğine ihtiyaç duyulması halinde de gerekli yönlendirme ve bilgilendirmeleri yaparak kendilerine destek sunmayı amaçlıyoruz...” (G1)

“AYEM’e müracaat eden ya da sahada tespitini yapmış olduğumuz engelli ve yaşlı vatandaşlarımız sosyal hizmet uzmanlarımızın vasıtasıyla kayıt altına alınıyor. Bana göre en önemli meselelerden birisi olan bireylerin yasal hakları hakkında danışmanlık onları yönlendirme, bilgilendirme ve takip desteği sunuyoruz. Bu doğrultuda ihtiyaç duymuş oldukları yardım taleplerini karşılamaya yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Dezavantajlı konumda bulunan vatandaşlarımızın sosyal yaşam içerisinde yer almalarını sağlayacak kültürel gezi organizasyonları, sosyal aktiviteler, programları düzenli olarak hazırlayıp dezavantajlı vatandaşlarımız ve ailelerinin katılımlarını da sağlıyoruz.” (G6)

“AYEM’deki destek hizmet görevlilerinin yanında ilçe genelindeki gönüllü vatandaşlarımızın da çalışmalarımıza dahil edilmesi amacıyla kent gönüllüsü grupları oluşturduk. Gönüllülerimiz evde bakım, temizlik, gündüz bakım, sosyal etkinliklerde ve hane ziyaretlerinde sahadaki ekiplerimize eşlik ederek çalışmalarımıza destek sağlanmaktadır...” (G8)

“AYEM’de, dezavantajlı vatandaşların yardımcı medikal cihaz ve sarf malzemesine erişimde problem yaşamaları durumunda gerekliliklerin giderilmesi amacıyla çalışmalar yapıyoruz. Engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın en çok ihtiyaç duymuş oldukları akülü sandalye, tekerlekli sandalye, hasta yatağı, sonda, alt bezi vb.

malzemeleri belediyemizin bütçesinden temin ederek vatandaşlarımıza düzenli olarak dağıtmaktayız...” (G5)

“AYEM olarak iş birliği içerisinde olduğumuz diğer kurumlarla yürüttüğümüz meslek edindirme programları açıyoruz. Mesleki eğitimlerini başarıyla tamamlayan engelli vatandaşlarımızın sertifikalarını vermek için teslim töreni düzenliyoruz. Devamında istihdamlarının gerçekleştirebilmek amacıyla Arnavutköy Belediyesi İstihdam Merkezi (ABİM) öncülüğünde danışmanlık desteği sunmaktayız. Bu doğrultuda işçi ve işvereni buluşturan toplu iş görüşmeleri organize edilirken bu görüşmeler birçok engellinin iş hayatına dahil edilmesine katkı sunuyoruz...” (G4)

“Evde sağlık ve bakım hizmetlerimiz ise evinde yalnız yaşamakta olan ya da evindeki yakınları tarafından bakımlarının yapılmasında güçlük çekilen dezavantajlı vatandaşlarımızın talepleri doğrultusunda personellerimiz aracılığıyla hanede sağlık ve sosyal durum değerlendirmeleri yapıyoruz. Belli bir destek plan ve programı oluşturduktan sonra bu kişilerin evlerinde sağlık kontrolleri, ilaç takibi, yara bakımı, pansuman gibi sağlık hizmetlerinde yardımcı olmaya çaba gösteriyoruz. Bunun yanında evlerde kişisel bakım, ev temizliği, kuaförlük hizmetleri gibi başlıca hizmet alanlarımız bulunmaktadır. Bunun yanında 2013 yılında ‘Yarında Umut Var’ projesini başlatılmış. Bu proje kapsamında ise hizmetlerimizi yalnızca evlerle sınırlandırmayıp ailelerin yaşlı ve engellileri günlük olarak bırakabilecekleri Gündüz Bakım Hizmetlerini devreye koyduk. Yaşlı ve engelli bireylerin belirli aralıklarda belediyemize bağlı araçlarla alınıp gün boyu kişisel bakımlarının, sağlık kontrollerinin ve diğer psiko-sosyal ihtiyaçlarıyla ilgileniyoruz” (G7)

“Belediye başkanımız ve diğer amirlerimizle birlikte müdürlüğümüz de yaşlı ve engelli dezavantajlı bireylere yönelik büyük bir sevgi, saygı ve hoşgörü beslemektedir. Bu yönde engelli vatandaşlarımıza yönelik projelerin yanında yaşlılarımız için de projeler yapıyoruz. Bu doğrultuda ‘YADES- Geçmişin İzi Geleceğin Sesi’ projesi kapsamında 65 yaş ve üzeri yaşlılarımızın tespiti yönünde etkin bir saha çalışması yürüterek, mahalle muhtarlarımıza, sivil toplum kuruluşlarına ve ilgili kamu kuruluşlarını ziyaret ederek bilgilendirmeler yapıyoruz. Proje faaliyetlerinde iş birliği sağlıyoruz. Bunun yanında ilçemizdeki 50 civarı lise öğrencisini genç belirleyerek projenin gönüllü ekibinde yer almalarını sağlamış olduk. Gönüllülerimizin bu tür

projelere etkin katılımlarını sağlayarak vatandaş, kent ve belediye birlikteliğini de sağlamış oluyoruz...” (G10)

3.14.8. Sığınmacı ve Göçmenlere Yönelik Hizmetler:

Arnavutköy İstanbul’da yeni kurulan ilçelerden biri olarak son yıllarda yoğun bir iç göçle karşılaşmış durumdadır. İlçe karşılaşmış olduğu bu iç göçe ek olarak sığınmacı ve göçmenler için bir hedef noktası haline gelmiş durumdadır. Bundan dolayı 2018 yılında Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde Arnavutköy Belediyesi Sığınmacılar ve Göçmenler Merkezi (ASGOM) kurulmuştur. Bunu merkezin faaliyetlerin ilişkin katılımcılarımızın verdiği cevaplar şu şekildedir:

“Belediye olarak ilçemizin sürekli olarak gelişmekte olduğunun ve devamlı göç aldığı farkındayız. Özellikle sığınmacı ve göçmen nüfusu da ilçemizde giderek artış gösterme eğiliminde. Bundan dolayı sığınmacı ve göçmenlere yönelik faaliyetlerimizi yoğunlaştırma kararı aldık. Bu doğrultuda ASGOM’u kurduk. ASGOM birimimiz sığınmacı ve göçmen ailelere yönelik hane ziyaretleri gerçekleştiriyor. Sosyal inceleme ve durum değerlendirmesi yapıyor. Bu faaliyetler aracılığıyla bu kişileri sistemimize kaydederek diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunuyoruz.” (G4)

“ASGOM aracılığıyla ilçemizdeki sığınmacılara yönelik olarak onların sosyal hayata katılımlarını sağlamak amaçlı olarak onlara danışmanlık hizmetinde bulunuyoruz. Bu hizmetimiz kapsamında dilekçe yazma, sosyo-ekonomik destek aylığına ulaşma, evde bakım aylığı ve Göç İdaresiyle ilgili farklı hususlarda iş birliğine gidiyoruz. Bu konulara ilgili vatandaşlara destek olmaktayız...” (G8)

“Belediyemizde ASGOM yürütücülüğünde ilçemizde ikamet eden sığınmacı ve göçmenlerin topluma kazandırılmaları ve toplumla nitelikli iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla Türkçe kursları açtık. Türkçe eğitimlerinde 4 dil becerisi olan “okuma, konuşma, yazma ve dinleme” kazandırılması amacıyla kurslarımızı açtık. Kursiyerlerimizin kendi aralarında Türkçe konuşmalarını sağlamak amaçlı olarak ilgili merkez bünyesinde konuşma kulüpleri oluşturduk.” (G5)

3.14.9. İstihdam Destek Hizmetleri:

Arnavutköy Belediyesi istihdam destek hizmetleri merkezi ilçe genelindeki iş arayan vatandaşların istihdam sürecinde yer almaları gayreti içerisinde. Bu doğrultuda katılımcılarımızın ifadeleri ise şu şekildedir.

“Belediyemiz bünyesindeki istihdam merkezi ilçemiz açısından çok önemli bir konuma sahip durumda ABİM merkezi biriminden başvurular alınırken işveren ve işçinin bir araya gelmesini sağlayan toplum iş görüşmelerinde de ev sahipliği yapıyoruz...” (G3)

“Müdürlüğümüze bağlı olarak faaliyet gösteren en önemli birimlerden birisi de istihdamı yönetmiş olduğumuz ABİM’dir. Bu merkez ilçede İŞKUR hizmet masası olarak faaliyet gösteriyor. Bu kapsamda işsizlik maaşı, kayıt oluşturma ve güncelleme, çeşitli kurumlarla yazışmaların sürdürülmesi, bilgi alma hizmetinin sağlanması, işçi ve işveren takibi yapma ve yönlendirme gibi başlıca hizmetler sunuyoruz. Bu kapsamda bireysel istihdam danışmanlık hizmetinin yanında iş arayan vatandaşlarımızı ve personele ihtiyaç duyan işletmeleri bir arada buluşturan toplu iş görüşmeleri programları da organize edilmektedir. Bu görüşmelerde birden fazla vatandaşımız bir anda çalışma hayatına girme fırsatı yakalamaktadır. Toplu iş görüşmelerinde vatandaşlarımız ve işverenler ile bir arada bulunup çalışma hayatındaki haklarının korunmasında da etkin olarak rol almaktayız. Ayrıca ilçemizde istihdam ve kariyer organizasyonları düzenleyip, il genelinde düzenlenen birçok fuarlarda da yerimizi almaktayız” (G4)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde sosyal politika küresel kapitalizm ve neo-liberal politikaların getirdiği değişimle birlikte siyasal-ideolojik zihniyet çerçevesinde sosyal politikalar biçimlenmektedir. Buda sosyal politikada bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Günümüz sosyal politikalar neo-liberal, neo-popülist politikalar olarak düşünülebilir. Sosyal Politikalar sosyal yardımlarla ilişkilendirildiğinde sadaka devleti gibi bir bakışta ortaya çıkarabilmektedir. Türkiye’de sosyal politikalara bakıldığında bir bakıma küresel kapitalizmin ve neo-liberal politikaların sosyal politikaya dayatmalarını hem de bir iktidar aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ancak günümüzde sosyal politikaya getirilen bu eleştirilerin yanında birde sosyal politikaların toplum üzerinde özellikle dezavantajlı gruplar üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Sosyal hizmet uygulamaları. Sosyal hizmet uygulamalar merkezi ve yerel yönetimlerce iyi bir şekilde organize edildiği ölçüde fayda sağlamaktadır. Yönetim ve politika uygulamalarının etkin bir biçimde toplumun refah düzeyini yükseltirken aynı zamanda toplumsal sınıflar arasındaki farklılıkları maksimum derecede kapattığı görülmektedir gerçekleştirilmesinde örgütlenme önemli bir yere sahiptir. Bir yönetim örgütlenmesinde ana hedef, kamu hizmetlerinde gerekli kaynakları ve imkanları düzenli bir şekilde toplamak ve yetki ile görevleri belirleyerek bir hedefe ulaşmak ardından yetki ve görevlerin tanımlanması gerekmektedir.

Belediyeler, yerleşim alanlarındaki halka en yakın kurumlar olarak öne çıkar ve halkın günlük yaşamını sürdürebilmesi için önemli bir role sahiptir. Belediyeler, kentsel hizmetleri yürütmenin yanında mahalli düzeyde sosyal destek ve sosyal hizmet politikalarının uygulanmasında etkilidirler. Başlangıçlarından bu yana, belediyeler toplumsal ihtiyaçların karşılanması ve yerel düzeydeki yaşamın iyileştirilmesi için önemli bir rol oynamışlardır.

1945-1975 yılları arasında, refah devleti uygulamalarının yoğun olduğu dönemde, dünya çapında sosyal politika hizmetlerinin kesintisiz ve etkin bir şekilde sürdürüldüğü bilinmektedir. Ancak, 1970'lerde yaşanan ekonomik krizlerle birlikte devletler, sosyal politika alanındaki hizmetleri kesintiye uğratmışlardır. Bu dönemde, devletlerin sosyal politika hizmetlerine yeterince odaklanmamaları nedeniyle, bu hizmetlerin büyük ölçüde belediyeler tarafından üstlenildiği görülmektedir. 1994’ün sonrasında belediyelerin sosyal yatırımlarının ağırlık kazanmaya başlamasıyla, kentin

etkileşim ağında ve sosyal uygulamalarında belediyelerin etkisi yüksek olmuştur. Bu dönemde belediyeler, sosyal politika alanında önemli aktörler haline gelmişlerdir. Ancak, yerel yönetimler bazı politika araçlarıyla sosyal eşitliği sağlamalarına rağmen, birçok belediyenin sınırlı mali imkanları nedeniyle sosyal yardımlara gerekli bütçeyi ayıramaması, sosyal politikalarında bazı aksaklıklara yol açmaktadır. Sosyal hizmet uygulamaları olarak sosyal politikalar her ne kadar günümüzde iktidar aracı olarak kullanılıyor olarak eleştirilse de geçmişten günümüze sosyal hizmet uygulamaları toplumu olumlu yönde değiştirip dönüştüren toplum yarına yapılan olumlu faaliyetler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın son bölümünde, Arnavutköy ilçesinin 1000 yıllık geçmişi incelenerek bugünkü haline gelmesine değin geçirmiş olduğu aşamaları ve bugün Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışının nasıl uygulandığı ve konusunun ana içeriği olan sosyal politikayı oluşturan etmenler ile sosyal politikaların sağlanmasına yönelik hedeflere ne kadar uygun olduğu konusu incelenmiştir. Bu durumda araştırma içeriğinde sosyal belediyecilik olarak Arnavutköy ilçesinde 2015-2024 yılları arasındaki stratejik planlama raporları ile 2015-2022 yılları arasındaki faaliyet raporları incelenmiş olup ayrıca ilçede sosyal belediyecilik kapsamında verilen genel hizmetler araştırılmıştır. Bunlar; Sıcak Yemek Hizmetleri, ASYAM Kart Uygulaması, Evde Bakım Hizmetleri, Nakdi Yardımlar, Ekonomik ve Fiziksel Destek, Erzak ve Gıda Yardımları, Sığınmacı ve Göçmenlere Yönelik Faaliyetler, İstihdam Destek Hizmetleri, Cenaze ve Taziye Hizmetleri, Hastalara ve Engellilere Yönelik Ulaşım Hizmetleri, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri, Üniversite Öğrenci Desteği, Yönlendirme-Bilgilendirme ve Danışmanlık Hizmetleri, Eğitim ve Öğrenme Hizmetleri, Kültürel ve Sanatsal faaliyetleridir.

Bu durumda Arnavutköy ilçesi sosyal belediyecilik kapsamında incelendiğinde raporlardan da anlaşıldığı üzere, İlçe belediyesinin belediyecilik hizmetleri açısından iki farklı anlayışa sahiptir. Bunlardan ilki, klasik belediyecilik şeklinde tabir edilen ve yol, altyapı, su, ulaşım, temizlik gibi günlük hizmetlerin karşılanmasını içermektedir. İkinci kısmında ise sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında yürütülen faaliyetleri içerir. Görüşmelerden ve faaliyet raporlarından elde edilen veriler incelendiğinde Arnavutköy Belediyesi, alt yapı hizmetlerini güncelleme ve kentsel dönüşüm projelerine odaklandığı için, harcamalarının büyük bir kısmını bu alanlara yapılmaktadır. Fakat harcamaların yeterli denebilecek bir bölümü ise

dezavantajlı olarak nitelendirilen kesimin sorunlarının hafifletilmesi ve ortadan kaldırılması ilçenin genel refahını arttırmak ve yaşam kalitesinin standartlarını daha iyi hale getirmeyi başarmıştır.

Arnavutköy ilçesi sosyal belediyeçilik kapsamında incelendiğinde uygulanan sosyal yardım faaliyetleri genel olarak insanların üretkenlik kapasitelerini ve çalışma motivasyonunu arttırdığı görülmüştür.

İstihdama yönelik eğitim-öğretim etkinliklerinin ve programların düzenlenmesiyle özellikle işsizlere beceri kazandırılması önemsenmiştir. Bu sayede, gençlerin iş bulma olanakları arttırılmış ve toplumun iş gücüne katılımı sağlanmıştır. İş alanı yaratan kurumlar ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak, vatandaşların iş bulma konusundaki sıkıntılarını gidermeye yönelik sosyal hizmet faaliyetleri uygulanmaktadır. Bu şekilde bölgedeki işsizlik sorunlarına çözüm bulmaya odaklanmış ve yukarıda bahsedilen genel olarak ilçede verilen sosyal hizmet faaliyetlerine bakıldığında mülakat sorularına verilen cevaplar ile ilçe belediyesinin vatandaşlarının refah seviyesini arttırmayı öncelikli hedefi olarak belirlerken buna yönelik olarak vatandaşların taleplerini dikkate alarak ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim ve iş birliğini arttırmaktadır. Bununla beraber toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket edilmesi ve vatandaşların sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik ihtiyaçlarına yanıt verme biçimleri, insanların gönüllerinde köprü kurabilmek dertleriyle dertlenebilmek, duyarsız kalmayıp sosyal yardımlar yapılması, kaçak yapıların yıkılıp ilçenin estetik görünümüne değer verilmesi, park-bahçelerin yapılması, doğayla insanın buluşturulmasına özen gösterilmesi, sosyal-psikolojik destek verilerek kişiler ile kurumlar arasında iletişimin arttırılması sosyal belediyeçiliğin yeterliliğini göstermektedir.

Arnavutköy ilçesi içerisinde yer alan farklı etnik grupların eşit yasal haklara sahip olduğu bir anlayışla hareket ederek, bölgedeki toplumsal birliğin ve beraberliğin sağlaması amaçlanmıştır. Bununla birlikte, Arnavutköy’de yaşayanların kentle bağlarını güçlendirmek, sosyo-kültürel durumlarını iyileştirmek için çabası görülmektedir. Yerel yönetimler, halkın katılımını teşvik etmek amacıyla belediye idaresinde toplantılar düzenleyerek meclisler oluşturup bu şekilde, sivil toplumun yönetim faaliyetlerine etkin bir şekilde katılımını sağlayarak ve ortak kararlar alınarak sosyal belediyeçiliğin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu tür meclislerin varlığı,

yönetenler ile yönetilenler arasındaki bağın güçlenmesine yardımcı olacaktır. Yönetim, fikir alışverişi yaparak gerektiğinde eleştirilere açık olmalıdır. Bu sayede, eksiklikler belirlenerek sorunların çözümü için önemli adımlar atılabilir ve sosyal dengesizliğin önüne geçilebilir.

Arnavutköy Belediyesi, sosyal politika çerçevesinde halkın refah seviyesini yükseltmeye yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini sürdürmektedir. Belirli eksikliklerin farkında olarak, hizmetlerini bu yöne odaklamış ve çaba sarf eden bir yerel yönetim olma yolunda ilerlemektedir. Sadece fen işleri, park-bahçe, su-kanalizasyon gibi altyapı faaliyetlerine değil, aynı zamanda sosyal destek projelerini de önem vererek ve uygulayarak ilçedeki yaşam kalitesini artırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, ilçedeki sosyal hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ve halkın refahının artırılması için yapılan çalışmalar, diğer belediyeler tarafından da benimsenerek uygulanabilir. Bu şekilde, Arnavutköy Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanındaki başarısı, diğer yerel yönetimler için ilham kaynağı olabilir ve toplumda olumlu etkiler yaratabilir.

KAYNAKÇA

- 1961 Anayasası. (1961, Temmuz 9). *Önceki Anayasalar.*: <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/> adresinden alındı
- 1982 Anayasası. mevzuat.org: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> adresinden alındı
- 2015-2019 Faaliyet Raporu. (2019). *Rapor Bildirisi*. Arnavutköy Belediyesi.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, Temmuz 10). Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi: [https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=Madde%204%2D%20\(De%C4%9Fi%C5%9Fik%3A%2012,belediyeleri%20kanunla%20b%C3%BCy%C3%BCk%C5%9Fehir%20belediyesine%20d%C3%B6n%C3%BCr%C5%9F%C3%BCr%C3%BClebilir.&text=Madde%205%20](https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=Madde%204%2D%20(De%C4%9Fi%C5%9Fik%3A%2012,belediyeleri%20kanunla%20b%C3%BCy%C3%BCk%C5%9Fehir%20belediyesine%20d%C3%B6n%C3%BCr%C5%9F%C3%BCr%C3%BClebilir.&text=Madde%205%20) adresinden alındı
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (tarih yok). mevzuat.gov: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> adresinden alındı
- 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu. (2012, Aralık 6). Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm> adresinden alındı
- Adıgüzel, Ş. (2013). *Kentsel yoksullukla mücadelenin bir aracı olarak sosyal belediyecilik*: Antakya Belediyesi Sosyal Belediyecilik Uygulamaları. Bulut, Y., Eren, V., Karakaya, S. ve Aydın, A. (Eds.). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Adıyaman, A. T. ve Demirel, S. (2011). Sosyal belediyecilik üzerine bir inceleme: Ankara büyükşehir belediyesi örneği. *Dış Denetim Dergisi*, 4, 115-129.
- Akarsu, S. (2014). *Sosyal belediyecilik: Zeytinburnu belediyesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul
- Akdoğan, Y. (2006). Sosyal Belediyecilik. *Yerel Siyaset Dergisi*, 35-52.
- Altan, Ö. (2006). *Sosyal Politika*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- (2015). *Arnavutköy Belediyesi Stratejik Planlama Raporu*. İstanbul: Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü.
- Arıcı, E. (2019). Türkiye'de Belediyelerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları: Kütahya Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Arnavutköy Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı. (2014). *Stratejik Plan Raporu*. Arnavutköy Belediyesi.

- Arnavutköy Belediyesi 2017 Yılı Faaliyet Raporu. (2017). *Faaliyet Raporu*. Arnavutköy Belediyesi.
- Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Stratejik Plan Raporu. (2020). *Stratejik Plan*. Arnavutköy Belediyesi.
- Arnavutköy Belediyesi 2020-2024 Yılları Strateji Planı 1. (2020). *Stratejik Plan*. Arnavutköy Belediyesi.
- Arnavutköy Belediyesi Sosyal Yardımları. (tarih yok). *Sosyal Yardım Faaliyet Raporu*. Arnavutköy Belediyesi. <https://www.arnavutkoy.bel.tr/hizmet-rehberi/1117/sosyal-yardimlar> adresinden alındı
- Ateş, H. (2009). Sosyal Belediyecilik. *Çerçeve Dergisi*, 88-95
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. (tarih yok). *İnsan Hakları Merkezi*: <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/155-avrupa-yerel-yonetimler-ozerklik-sart/> adresinden alındı
- Aydın, M. (2008). *Sosyal politika ve yerel yönetimler*. İstanbul: Yedirenk Yayınları.
- Ayhan, A. (2012). Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Güvenlik İlkeleri. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 2(1), 41-55.
- Aytaç, F. (1998). *Açıklamalı belediye kanunu*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Baharççek, A. (2013). *6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ile Yerel Yönetimlerin Yapısında Yapılan Değişikliklerin Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci Üzerindeki Etkileri*. Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar İçinde, Bulut, Y., Eren, V., Karakaya, S., ve Aydın, A., Pegem Akademi, Birinci Baskı, İstanbul, 223-229.
- Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenilirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 23-28.
- Bayraktar, İ. ve Karataş, H. (2016). Eğitim İlişkin Sosyal Politikalar Konusunda Okul Müdürlerinin Görüşleri Göynük İlçesi Örneği. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 72-88.
- Bayri, O. (2013). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Kurum ve Kapsam Olarak Gelişimi ve Sosyal Güvenlik Adaleti. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3(2), 18-60.
- Bozkurt, V. (2006). *Değişen Dünyada Sosyoloji*. Bursa: Ekin Yayınları.
- Bozlağan, R. (2009). Örgütsel yurttaşlık davranışı ve belediyelerde yönetim sorunu. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 261-285
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.

- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Giorgi, A. (1997). The theory, practice, and evaluation of the phenomenological method as a qualitative research procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 235-250.
- Görev Tanımları. (2023). Arnavutköy Belediyesi: <https://www.arnavutkoy.bel.tr/mudurluk-icerik/1172/gorev-tanimlari> adresinden alındı
- İl İdaresi Kanunu. (2024, Şubat 22). mevzuat.gov: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.5442.pdf> adresinden alındı
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, Şubat 22). Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm> adresinden alındı
- Çağdaş, T. (2011). Türkiye’de yerel yönetimlerde idari özerklik. *Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 391-416.
- Çakır, R. Y. (2016). *Türkiye’de sosyal belediyeçilik anlayışı: Nazilli belediyesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Çavuş, H. (2017). Sosyal Güvenlik Sisteminin Denetim Yapısı ve Denetim Birimi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24(2), 523-542.
- Çelik, B. (1995). Türk belediyeçiliğin tarihsel gelişimi. *Yeni Türkiye Dergisi*, 1(4), 588-597.
- Çelik, E. G. (2013). *Yerel yönetimlerin sosyal politikalara etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çöpoğlu, M. (2017). Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 223-247.
- Çubuk, A. (1983). *Sosyal Politika-Sosyal Güvenlik-Sosyal Sigortalar ve İş Hukuku*. Ankara: Kalite Matbaası.
- Doğan, Y. (2008). *Türkiye’de Sosyal Devlet Harcamalarının Gelişimi (1980-2006)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Dönmez, M. (1995). Türk belediyeçiliğin tarihsel gelişimi. *Türk İdare Dergisi*, 67(406), 165-173.
- Efe, H. (2012). *Türkiye’de sosyal belediyeçilik Bayrampaşa belediye örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

- Ekin, N. (2001). *Endüstri İlişkileri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları
- Erdal, S. (2012). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti Uygulamaları Açısından İsveç Modelinin Değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erkan, B., Şentürk, M., Akbaş, Y. ve Paksoy, S. (2012). Dünyada ve Türkiye’de Sosyal Bütçeleme (Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme) Yaklaşımı. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 5(9), 85-106.
- Erkekli, F. (2007). İstihdam Politikaları, Esneklik ve Özel İstihdam Büroları. *İşveren Dergisi*, 13.
- Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal politikada yerelleşme*. İstanbul: İTO Yayınları.
- Gemalmaz, B. (2009). Terörle Mücadele Mağdurlarına Sağlanan Haklar ve Özellikle Kira Yardım Hakkı. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17(1), 3-42.
- Gül, S. S. (2006). *Sosyal Devlet Bitti, Yaşasın Piyasa*. İstanbul: Etik Yayınları
- Gül, V. K. (1965). *Köy ve Mahalle İdaresi*. Ankara: Kardeşler Matbaası Yayınları.
- Güler, B.A. (2012). *Türkiye’nin Yönetimi*. Ankara: İmge Kitabevi
- Güloğlu, T. (2008). Yerelleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler. 1. *Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., Sakarya, 257-267
- Güneş, İ. (2010). *Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür Hizmetleri*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- Günger, 2014: 99
- Güven, S. (2001). *Sosyal politikanın temelleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- İpek, S. ve Çıplak, B. (2016). Türkiye’de sosyal belediyeçilik ve sosyal bütçe uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(27), 201-215.
- Kapar, R. (2009). Uluslararası Çalışma Örgütünün Sosyal Koruma Tabanları Yaklaşımı. *Karatahta İş Yazıları Dergisi*, 1, 181-209.
- Keleş, R. (1990). Yerel yönetimler, sivil toplumun örgütlenmesi ve demokrasi, A. Işıklı ve M. Gülmez (Der.), (ss. 321-329). Ankara: Mülkiyeliler Birliği
- Keleş, R. (2008). *Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Keleş, R. (2012). *Yerinden yönetim ve siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.

- Kesgin, B. (2008). *Yoksulluğa Yerel Müdahale 'Sosyal Belediyecilik' Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kesgin, B. (2011). Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 169-180.
- Keskin, B. (2008). *Yoksulluğa yerel müdahale "Sosyal Belediyecilik" karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş belediyeleri örnekleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Koç, N. (2014). *Sosyal belediyecilik hizmetleri ve finansmanı: Ege Belediyeler Birliği örneği*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Koç, N. ve Ökmen, M. (2015). Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde seçilmiş belediyelerin sosyal bütçelerinin değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, 168, 69-84.
- Koray, M. (2000). *Sosyal Politika*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Koray, M. (2005). *Sosyal Politika*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Koray, M. (2007). *Sosyal Politika*. Bursa: İmge Kitabevi.
- Marshall, T.H. (1963). *Citizenship and social Class*. *Sociology at the Crossroads*, Heinemann, London
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological Research Methods*. Sage Publishing.
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ortaylı, İ. (2000). *Tanzimat devrinde osmanlı mahalli idareleri 1840-1880*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ökmen, M. ve Parlak, B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuatlar*. Bursa: Alfa Akademi.
- Ören, K. (2013). *Sosyal Politika*. Ankara: Pelikan Yayıncılık
- Örnek, İ. (2010). Türkiye’de Yoksulluğun Azaltılmasında Kırsal Kalkınma Stratejilerinin Etkinliği. Uluslararası Yoksullukla Mücadele Stratejileri Sempozyumu Bildiriler Kitabı. T.C. Başbakanlık SYDV Başkanlığı Yayını, Ankara
- Öz, C. S. (2010). *Sosyal belediyecilik bağlamında evde bakım hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)*. (Yayımlanmış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Özaydın, M. (2008). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliğinde Sosyal Politikalarda Yaşanan Değişimin Analizi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbek, N. (2006). *Cumhuriyet Türkiye'sinde sosyal güvenlik ve sosyal politikalar*. İstanbul: Tarih Vakfı Emeklilik Gözetim Merkezi Yayınları.
- Özcan, H. (2019, Ocak). Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Harcamaları: Avcılar Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye AnaBilim Dalı.
- Özcan, G. (2017). Sosyal Bütçe Anlayışı. *Gelir Dağılımını Sağlamadaki Rolü Türkiye Analizi*, İzmir.
- Özer, M. A. (2015). Sosyal ekonomi politikaları kapsamında sosyal belediyecilik anlayışı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35, 79-100.
- Öztekin, A. (2010). *Yönetim bilimi*. Ankara: Siyasal Yayınevi
- Öztürk, H. (2012). *Değişen Sosyal Devlet Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik*. (Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Öztürk, H. ve Gül, H. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi? IV. *Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 377-392.
- Pekşen, S. N. (2014). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Pektaş, E. K. (2010). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve temel sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 4-22.
- Recep Bozlağan (2003), Belediyelerde Örgüt Geliştirme, İstanbul Büyük Şehir Örneği: Hayat Yayıncılık, 2003, s. 17
- Seyyar, A. (2009). Sosyal siyaset ekseninde yerel özürllüler politikası. *Yerel Siyaset Dergisi*, 27, 80-85
- Seyyar, A. (2011). *Sosyal Politika Bilimine Giriş*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Şataf, C. (2016). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme*. Beşel, F. ve Yardımcıoğlu, F. (Ed.), *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar* (1-26). Sakarya: Beşköprü Yayınları
- Şataf, C. ve Mermer, B. (2017). Avrupa'da sosyal belediyecilik anlayışı ve Türkiye. *Vizyoner Dergisi*, 8(17), 13-33
- Şenkal A. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*. İstanbul: Alfa Basın Yayım.

- Şenkal, A. (2011). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Şenkal, A. ve Sarıipek, D. B. (2007). Avrupa Birliği'nin karşılaştırmalı refah devlet modelleri ve sosyal politikada devletin değişen rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 146-175
- Talas, C. (1992). *Türkiye'nin açıklamalı sosyal politika tarihi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Tekeli, İ. (1998). Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Nüfusun Zorunlu Yer Değiştirmesi ve İskân Sorunu. 10, 23.
- Tilly, C. (1990). *Coercion, Capital and European States: 990-1900*, Cambridge: Cambridge University Press
- Titmuss, R. M. (1974). *Social Policy: an Introduction*, London: Allen&Unwin.
- Tiyek, R. (2012). Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği. *14. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi*, Kırıkkale, 53-83.
- Tokol, A. (1997). *Sosyal Politika*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını.
- Toksöz, F., Özgür, A. ve Uluçay, Ö. (2009). *Yerel Yönetim Sistemleri*. İstanbul: Tesev Yayınları, Sena Ofset.
- Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 11-24.
- Tortop, N. (1999). Mahalli İdareler, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, M. ve Özer, A. (2014). *Mahalli idareler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tosun, M., & Uslan, Y. U. (2023). İl Özel İdaresi İle Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı: Karşılaştırılmalı Nitel Bir Çalışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 711-732.
- Tuna, O. ve Yalçıntaş, N. (1996). *Sosyal siyaset*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Uslu, H. (2011). *Sosyal politika açısından belediyeler ve sosyal belediyecilik*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Ünal, F. (2011). Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye'de yerel yönetimlerin yasal ve yapısal dönüşümü. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 244.
- Weber, M. (2006). Meslek Olarak Siyaset. (A. Timuçin, & M. Sert, Çev.) Chiviyazıları Yayınevi
- Yıldırım, A. (2014). Belediyelerin sosyal politika uygulamaları üzerine bir değerlendirme: Malatya belediyesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(19), 485-509.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yörükoğlu, F. (2008). 5393 Sayılı Belediye Kanunu Bağlamında Türkiye'de Belediye Reformu. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, B. (2006). Sporda Bütünleşme Ölçeği Geçerlilik ve Güven Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 3-10.
- Yönten, A. ve Şimşek, Ç. (2016). Türkiye’de sosyal belediyeçilik olgusunu anlamak: Samsun üzerine bir inceleme. *Stratejik Kamu Yönetimi Dergisi*, 3, 76-89.
- Zengin, O. (2013) Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 91-116.
- Koray, M. Ve Çelik A. (2017) Himmet, Fırat, Piyasa AKP Döneminde Sosyal Politika (2. Baskı) İletişim Yayınları
- Huberman, L. (2014) Feodal Toplumdan 21. Yüzyıla (15. Baskı) İletişim Yayınları
- Giddens, A. (2014) Kapitalizm ve Modern Sosyal Teori (5. Baskı) İletişim Yayınları

EKLER

EK-1

Görüşme Soruları

1. Dezavantajlı olarak nitelendirilen yaşlılar için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
2. Dezavantajlı olarak nitelendirilen yoksullar için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
3. Dezavantajlı olarak nitelendirilen engelliler için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
4. Dezavantajlı olarak nitelendirilen çocuk ve gençler için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
5. Dezavantajlı olarak nitelendirilen kadınlar için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
6. Dezavantajlı olarak nitelendirilen göçmenler için yapılan sosyal hizmet politikaları nelerdir?
7. Dezavantajlı gruplara sosyal hizmet kapsamında yapılan harcama miktarları ve ödenekler nelerdir? (Seçim sonrası faaliyet raporları da olabilir).
8. Dezavantajlı vatandaşların sosyal yardımlardan yararlanma bilmelerindeki temel kriterler nelerdir?
9. Sosyal hizmet ve sosyal yardımlardan yararlanabilmek için devletin uyguladığı bir kota ve sınır bulunmakta mıdır?
10. Her vatandaş kendisini mağdur gibi gösterip nakdi yardımlardan yararlanabilir mi?
11. Dezavantajlı olduğu bilinen ancak kurumlara herhangi bir başvurusu bulunmayan vatandaşların tespitini yapmak için bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
12. Faaliyet raporlarındaki veriler incelendiğinde 2015-2019 yılları arasında ki yardımlardan yararlanan kişi sayılarındaki değişiklik dikkat çekmektedir. Sosyal yardımlardan yararlanan kişi sayıları yıllara göre bazı faaliyetlerde artarken bazı faaliyetlerde düştüğü gözlenmektedir bunu temel sebebi nedir?

- 13.** Faaliyet raporlarında üniversite öğrenci desteğinin yalnızca 2017-2018, 2021-2022 arasında verildiği görülmektedir bunun temel nedeni nedir?
- 14.** İlçede bugüne kadar oluşsan herhangi bir doğal afet durumunda kurumunuzun mağdur olan vatandaşlar için uyguladığı bir destek var mıdır?

